

PRZETESTUJ

SWÓJ

POLSKI!

PORADNIK DLA OSÓB
PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ
DO EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO
Z JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

PRZETESTUJ

SWÓJ

POLSKI!

PORADNIK DLA OSÓB PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ
DO EGZAMINU CERTYFIKATOWEGO
Z JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

red. Anna Burzyńska-Kamieniecka

Uniwersytet
Wrocławski

Uniwersytet Wrocławski | Wydział Filologiczny | Instytut Filologii Polskiej

Wrocław 2023

IŠBANDYK SAVO LENKŲ KALBĄ! Vadovas besiruošiantiems lenkų kaip užsienio kalbos mokėjimo lygių nustatymo (sertifikavimo) egzaminui

TEST YOUR POLISH! A guide for those preparing for the certificate examination in Polish as a foreign language

Redaktor naukowy

dr Anna Burzyńska-Kamieniecka, Uniwersytet Wrocławski, Polska

Recenzent

prof. dr Alla Kravchuk, Narodowy Uniwersytet Lwowski im. I. Franki, Ukraina

Autorki części 1. i 2.

doc. dr Oksana Lozynska, Narodowy Uniwersytet Lwowski im. I. Franki, Ukraina (część 1)

doc. dr Yuliia Stefanyshyn, Narodowy Uniwersytet Lwowski im. I. Franki, Ukraina (część 1)

doc. dr Kinga Geben, Uniwersytet Wileński, Litwa (część 2)

Tłumaczenie na język angielski

dr Krzysztof Wróblewski

Tłumaczenie na język litewski

dr Tatjana Vologdina

Publikacja powstała w wyniku projektu „Testuj swój polski na Litwie! Upowszechnienie systemu certyfikacji polszczyzny za granicą” finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach programu „Promocja Języka Polskiego”.

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Koordynator projektu

Uniwersytet Wrocławski

Uniwersytet
Wrocławski

UCZELNIA
BADAWCZA
INICJATYWA DOBROCI

Partnerzy

Uniwersytet Wileński

Lwowski Narodowy Uniwersytet im. I. Franki

Vilnius
University

Redakcja techniczna i skład

Małgorzata Ewa Skibińska (DTagency)

Grafika

Shutterstock.com

Copyright by Uniwersytet Wrocławski, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Polskiej

Wrocław 2023

ISBN: 978-83-956474-2-0

Spis treści / Turinys / Table of contents

Wprowadzenie / Įvadas / Introduction /5

Podstawowe informacje o egzaminach certyfikacyjnych z języka polskiego jako obcego /6

Pagrindinė informacija apie lenkų kaip užsienio kalbos sertifikavimo egzaminus

Basic information about certificate examinations in Polish as a foreign language

CZĘŚĆ 1. / 1 D. / PART 1. (O. LOZYNSKA, Y. STEFANYSHYN)

EGZAMIN CERTYFIKATOWY Z JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO NA POZIOMIE B1 /10

LENKŲ KAIP UŽSIENIO KALBOS SERTIFIKAVIMO B1 LYGIO EGZAMINAS

CERTIFICATE EXAMINATION IN POLISH AS A FOREIGN LANGUAGE AT B1 LEVEL

Rozumienie ze słuchu / Supratimas iš klausos / Listening comprehension /11

Rozumienie tekstu pisanego / Rašytinių tekstų supratimas / Reading comprehension /26

Poprawność gramatyczna / Gramatinis taisyklingumas / Grammatical correctness /38

Pisanie / Rašymas / Writing /47

Mówienie / Kalbėjimas / Speaking /56

CZĘŚĆ 2. / 2 D. / PART 2. (K. GEBEN)

SPECYFIKA TESTOWANIA JĘZYKA POLSKIEGO NA LITWIE /68

LENKŲ KALBOS TESTAVIMO SPECIFIKA LIETUVOJE

SPECIFICITY OF POLISH LANGUAGE TESTING IN LITHUANIA

Zagadnienia gramatyczne / Gramatikos klausimai / Grammatical issues /69

O kompozycji i pisaniu tekstu, formach grzecznościowych i artykulacji /79

Apie teksto kompoziciją ir rašymą, mandagumo formas ir tarimą

About text composition and writing, forms of politeness and articulation

Przygotowanie do egzaminu certyfikowanego (zbiory testów i podręczniki) /85

Pasiruošimas sertifikavimo egzaminui (testų rinkiniai ir vadovėliai)

Preparing for the certificate examination (test collections and manuals)

Annex /87

Basic information on certificate examinations in Polish as a foreign language /88

Certificate examination in Polish as a foreign language at B1 level /92

Wprowadzenie

Poradnik „Przetestuj swój polski!” powstał z myślą o osobach, które przygotowują się do egzaminu certyfikатовego z języka polskiego jako obcego na Litwie. Nie ogranicza to jednak kręgu odbiorców poradnika, ponieważ każdy, kto jest zainteresowany systemem certyfikacji, może z niego korzystać, ucząc się samodzielnie lub na kursach.

Prezentowany poradnik składa się z dwóch zasadniczych części, poprzedzonych praktycznymi informacjami na temat warunków udziału w egzaminach certyfikатовych. Część pierwsza została poświęcona charakterystyce egzaminu na poziomie B1 w grupie dostosowanej do potrzeb osób dorosłych. Ponieważ jest to najczęściej wybierany przez zdających poziom egzaminu, postanowiliśmy szczegółowo opisać jego strukturę, przedstawiając zawartość kolejnych modułów egzaminacyjnych, takich jak rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstu pisanego, poprawność gramatyczna, pisanie i mówienie. Przy okazji przedstawiania każdej części egzaminu zwracamy uwagę zwłaszcza na typy zadań egzaminacyjnych, wykorzystując w tym celu testy przykładowe ze strony www.certyfikatpolski.pl Omawiamy przy tym ewentualne problemy, z którymi może mieć do czynienia uczestnik egzaminu i udzielamy wskazówek, jak sobie z nimi poradzić.

Część druga naszego poradnika dotyczy specyfiki testowania języka polskiego na Litwie i została skierowana do osób (zwłaszcza polskiego pochodzenia), dla których język polski jest językiem odziedziczonym. W tej części omawiamy formy językowe narażone na interferencję (w stosunku do języka litewskiego i innych języków słowiańskich), a także proponujemy ćwiczenia, które pomogą uniknąć kłopotów na egzaminie pisemnym lub ustnym. Ponieważ przyjmujemy, że do egzaminów certyfikатовych na Litwie będą często podchodzić osoby, które nie otrzymały poświadczenia znajomości języka polskiego jako ojczystego na maturze, dlatego wskazówki zawarte w tej części poradnika kierujemy do zainteresowanych egzaminami certyfikатовymi na poziomach B2–C1.

W przygotowaniu do egzaminów certyfikатовych z języka polskiego jako obcego na różnych poziomach zaawansowania pomocny będzie także zamieszczony w poradniku wykaz podręczników i zbiorów testów egzaminacyjnych. Odsyłamy do niego kandydatów na egzamin, którzy pragną na różnych przykładach poćwiczyć rozwiązywanie zadań egzaminacyjnych i testów.

Z myślą o odbiorcach, którzy być może po raz pierwszy spotykają się z egzaminami certyfikатовymi, przygotowaliśmy zestaw najważniejszych informacji w tym zakresie wraz z omówieniem poziomu B1 w języku angielskim (w postaci specjalnego aneksu).

Mamy nadzieję, że poradnik „Przetestuj swój polski!” będzie dla osób zainteresowanych egzaminami certyfikатовymi z języka polskiego jako obcego przydatnym źródłem informacji na ich temat, a przede wszystkim stanie się istotną pomocą w przygotowaniu do egzaminów.

Redakcja

Podstawowe informacje o egzaminach certyfikatowych z języka polskiego jako obcego

Podstawy prawne

Egzaminy certyfikatowe z języka polskiego jako obcego odbywają się od 2004 roku. Podstawą do ich organizacji są następujące akty prawne: *Ustawa o języku polskim z 12 czerwca 2015 r.* oraz *Rozporządzenie w sprawie Państwowej Komisji do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego z 11 grudnia 2015 r.* i *Rozporządzenie w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego z 26 lutego 2016 r.* Koordynacją systemu certyfikacji zajmuje się Państwowa Komisja ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, która ustala terminy kolejnych sesji egzaminacyjnych. Na stronie www.certyfikatpolski.pl zamieszczone są informacje na temat organizacji egzaminów i sposobu zapisów, ośrodków egzaminacyjnych oraz aktualnych terminów¹.

Warunki udziału w egzaminach

Egzaminy certyfikatowe z języka polskiego jako obcego można zdawać w ośrodkach egzaminacyjnych znajdujących się w wielu miejscach w Polsce i na świecie. W celu zapisania się na egzamin należy wybrać właściwy ośrodek i dokonać rejestracji bezpośrednio na jego stronie internetowej oraz wnieść odpowiednią opłatę. Lista ośrodków, które organizują egzaminy w danej sesji, pojawia się na stronie Państwowej Komisji ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego na dwa miesiące przed terminem egzaminu. W tym samym czasie rozpoczyna się rejestracja kandydatów w ośrodkach egzaminacyjnych.

Do egzaminu certyfikatowego mogą przystąpić cudzoziemcy i obywatele polscy na stałe zamieszkali za granicą, którzy:

- mają ukończone 18 lat (w dniu egzaminu) – wtedy zdają egzamin w grupie dostosowanej do potrzeb osób dorosłych

lub

- są w wieku 14–17 lat – wtedy zdają egzamin w grupie dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży.

Udział w egzaminach jest płatny i wynosi (w zależności od ośrodka) nie więcej niż:

¹ Więcej informacji na temat egzaminów można uzyskać także bezpośrednio w sekretariacie Państwowej Komisji ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Kontakt: 00-635 Warszawa, ul. Polna 40, tel. 48 (22) 390 35 37, 48 (22) 390 35 87, e-mail: certyfikacja@nawa.gov.pl.

- 90 € – poziom B1, B2 (egzamin dla dzieci i młodzieży),
- 120 € – poziom A2 (egzamin dla dorosłych),
- 150 € – poziom B1, B2 (egzamin dla dorosłych),
- 180 € – poziom C1, C2 (egzamin dla dorosłych).

Opłata za wydanie certyfikatu to 20 euro (równowartość w złotych).

Struktura egzaminów

Egzaminy certyfikatowe z języka polskiego jako obcego można obecnie zdawać na poziomach A2, B1, B2, C1 i C2 w grupie dostosowanej do potrzeb osób dorosłych oraz na poziomach B1 i B2 w grupie dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży.

Każdy egzamin, niezależnie od poziomu, składa się z części pisemnej i ustnej. Część pisemna z kolei obejmuje kilka modułów, których układ pokazuje poniższy schemat².

POZIOM ZAAWANSOWANIA / GRUPA DOCELOWA	CZAS TRWANIA EGZAMINU PISEMNEGO	CZĘŚCI SKŁADOWE EGZAMINU PISEMNEGO (TESTOWANE UMIEJĘTNOŚCI)	CZAS TRWANIA EGZAMINU USTNEGO	PRÓG ZALICZENIA EGZAMINU
A2 dorośli	nie dłużej niż 160 minut	<ul style="list-style-type: none"> • rozumienie ze słuchu • rozumienie tekstów pisanych z rozpoznawaniem struktur gramatycznych • wypowiedź pisemna 	nie dłużej niż 10 minut	co najmniej 50% punktów z części pisemnej i 50% punktów z części ustnej egzaminu
B1 dorośli	nie dłużej niż 190 minut	<ul style="list-style-type: none"> • rozumienie ze słuchu • rozumienie tekstów pisanych • poprawność gramatyczna • wypowiedź pisemna 	nie dłużej niż 15 minut	co najmniej 50% punktów z każdej części egzaminu
B2 dorośli	nie dłużej niż 250 minut	<ul style="list-style-type: none"> • rozumienie ze słuchu • rozumienie tekstów pisanych • poprawność gramatyczna • wypowiedź pisemna 	nie dłużej niż 15 minut	co najmniej 60% punktów z każdej części egzaminu
C1 dorośli	nie dłużej niż 250 minut	<ul style="list-style-type: none"> • rozumienie ze słuchu • rozumienie tekstów pisanych • poprawność gramatyczna • wypowiedź pisemna 	nie dłużej niż 20 minut	co najmniej 60% punktów z każdej części egzaminu

2 Źródło: certyfikatpolski.pl [dostęp 26.08.2023].

POZIOM ZAAWANSOWANIA / GRUPA DOCELOWA	CZAS TRWANIA EGZAMINU PISEMNEGO	CZĘŚCI SKŁADOWE EGZAMINU PISEMNEGO (TESTOWANE UMIEJĘTNOŚCI)	CZAS TRWANIA EGZAMINU USTNEGO	PRÓG ZALICZENIA EGZAMINU
C2 dorośli	nie dłużej niż 290 minut	<ul style="list-style-type: none"> rozumienie ze słuchu rozumienie tekstów pisanych poprawność gramatyczna wypowiedź pisemna 	nie dłużej niż 30 minut	co najmniej 60% punktów z każdej części egzaminu
B1 dzieci i młodzież	nie dłużej niż 190 minut	<ul style="list-style-type: none"> rozumienie ze słuchu rozumienie tekstów pisanych z rozpoznawaniem struktur gramatycznych wypowiedź pisemna 	nie dłużej niż 15 minut	co najmniej 50% punktów z części pisemnej i 50% punktów z części ustnej egzaminu
B2 dzieci i młodzież	nie dłużej niż 250 minut	<ul style="list-style-type: none"> rozumienie ze słuchu rozumienie tekstów pisanych poprawność gramatyczna wypowiedź pisemna 	nie dłużej niż 15 minut	co najmniej 50% punktów z części pisemnej i 50% punktów z części ustnej egzaminu

Na poszczególnych etapach egzaminu oczekuje się od uczestników podjęcia następujących działań:

<p>Rozumienie ze słuchu – wysłuchanie nagranych tekstów i rozwiązywanie odpowiednich zadań, takich jak odpowiedzi na pytania, wybór informacji, uzupełnianie luk itp.</p>	
<p>Rozumienie tekstów pisanych – przeczytanie tekstów i wykonanie odpowiednich zadań wykazujących ich zrozumienie.</p>	
<p>Poprawność gramatyczna – utworzenie lub wybór poprawnych form gramatycznych pojawiających się w zadaniach.</p>	
<p>Wypowiedź pisemna – napisanie tekstów zgodnie z poleceniem (z zachowaniem odpowiedniej długości i formy).</p>	
<p>Wypowiedź ustna – przygotowanie wypowiedzi monologicznej i udział w dialogu zgodnie z wykonywanym zadaniem (na podstawie materiałów tekstowych i graficznych).</p>	

Praktyczne rady dla uczestników egzaminu

1. Na egzamin należy przyjść na wyznaczoną przez organizatorów godzinę (nie spóźnić się!).
2. Trzeba pamiętać o zabraniu ze sobą dokumentu potwierdzającego tożsamość (ze zdjęciem) i okazać go przy wejściu do sali.
3. Do sali egzaminacyjnej **nie wolno** wnosić urządzeń do przekazu, rejestracji lub odbioru informacji oraz innych materiałów pomocniczych.
4. Podczas egzaminu **nie można**:
 - komunikować się między sobą,
 - opuszczać sali i zmieniać swojego miejsca,
 - pisać ołówkiem i używać korektora,
 - głośno komentować sytuacji na egzaminie.

UWAGA!

Przed egzaminem warto zapoznać się z wymaganiami danego ośrodka egzaminacyjnego.

Część 1.

Egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jako obcego na poziomie B1

Informacje ogólne

Państwowy egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jako obcego składa się z dwu części: pisemnej i ustnej. Część pisemna odbywa się w pierwszym dniu egzaminu, natomiast część ustna zwykle przeprowadzana jest w dniu następnym.

Część pisemna egzaminu na poziomie progowym **B1** trwa **nie dłużej niż 190 minut** i składa się z czterech modułów, które mają na celu sprawdzenie następujących sprawności:

- rozumienie ze słuchu,
- rozumienie tekstów pisanych,
- poprawność gramatyczna,
- pisanie.

Warunkiem zdania egzaminu na poziomie B1 jest uzyskanie co najmniej **50% punktów** z **każdej części** egzaminu³.

3 Zgodnie z treścią Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 26 lutego 2016 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego, s. 7 (§ 23 pkt. 2.)// <https://www.infor.pl/akt-prawny/DZU.2016.061.0000405%-2Crozporzadzenie-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-w-sprawie-egzaminow-z-jezyka-polskiego-jako-obcego.html> [dostęp 25.08.2023].

I. Rozumienie ze słuchu

Żeby pomyślnie zdać moduł „Rozumienie ze słuchu”, zdający powinien:

- rozumieć najważniejsze treści i intencje zawarte w tekstach mówionych dotyczących życia codziennego, rodzinnego, czasu wolnego, szkoły, podróżowania oraz pracy, które mogą być podane w zadaniach zarówno w postaci pojedynczych wypowiedzi, wypowiedzi w ramach dialogu i polilogu, jak i w postaci dłuższych wypowiedzi monologicznych sformułowanych w standardowej odmianie języka.
- rozumieć intencje komunikacyjne wypowiedzi, główną myśl tekstu (rozumienie globalne), potrafić znaleźć konkretne informacje zawarte w wypowiedzi o przejrzystej strukturze (rozumienie szczegółowe), mówionej w normalnym tempie, w dobrych (lecz nie idealnych) warunkach akustycznych, przy użyciu standardowej wymowy i intonacji.

Tematyka tekstów nie dotyczy zagadnień specjalistycznych, drażliwych i kontrowersyjnych. Nagrania do zadań egzaminacyjnych mogą być specjalnie opracowane (studyjne) lub autentyczne (np. fragmenty filmów, ogłoszeń, rozmów telefonicznych, wywiadów radiowych i telewizyjnych, wiadomości radiowych i telewizyjnych, komunikatów, sprawozdań i dyskusji radiowych).

Role komunikacyjne

1) nieznajomy, znajomy; **2)** kolega, przyjaciel; **3)** członek rodziny; **4)** gość; **5)** turysta; **6)** uczeń; **7)** klient; **8)** pacjent; **9)** widz, czytelnik, słuchacz; **10)** uczestnik zdarzenia; **11)** uczestnik rozmowy telefonicznej⁴.

Katalog tematyczny

1. **Człowiek** (imię i nazwisko, adres, płeć, stan cywilny, wiek, data i miejsce urodzenia; obywatelstwo, narodowość, znajomość języków; wykształcenie, zawód, zajęcie; wygląd, ubranie, moda; cechy charakteru; rodzina, członkowie rodziny, krewni i powinowaci; przyjaciele, koledzy, znajomi; relacje rodzinne; relacje międzyludzkie; utrzymywanie kontaktu, korespondowanie, spotkania).
2. **Dom, mieszkanie, otoczenie** (rodzaj i wielkość mieszkania/domu; położenie mieszkania/domu, najbliższa okolica; rodzaje pomieszczeń; urządzenie i wyposażenie mieszkania/domu – meble i inne sprzęty; atrakcje w miejscu zamieszkania).
3. **Życie codzienne** (typowe zajęcia/czynności dnia codziennego, obowiązki; przedmioty codziennego użytku; określenia czasu, np. pory roku, miesiące, dni tygodnia, pory dnia, godziny).

4 Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 26 lutego 2016 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego // <https://www.infor.pl/akt-prawny/DZU.2016.061.0000405%2Crozporzadzenie-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszoego-w-sprawie-egzaminow-z-jezyka-polskiego-jako-obcego.html> [dostęp 25.08.2023].

4. **Czas wolny, rozrywka** (sposoby spędzania wolnego czasu; kino, teatr, koncerty; wystawy i muzea; hobby i zainteresowania; gry i zabawy; uprawianie sportu).
5. **Podróże** (środki transportu; rodzaje bagażu; dworzec autobusowy/dworzec kolejowy; lotnisko; wakacje i wypoczynek; informacja turystyczna).
6. **Stosunki społeczne** (prawo i porządek; problemy społeczne).
7. **Zdrowie i higiena osobista** (części ciała; higiena osobista; samopoczucie; choroby; wizyta u lekarza; apteka).
8. **Edukacja** (przedmioty nauczania; szkoła i zajęcia szkolne; nauczyciele i uczniowie; przybory szkolne; oceny szkolne; typy szkół).
9. **Praca** (nazwy zawodów; rodzaje pracy; czas pracy, urlop).
10. **Zakupy** (sklepy; artykuły spożywcze; artykuły kosmetyczne; podstawowe miary, wagi, ilości; pieniądze).
11. **Żywność i napoje** (dania, potrawy; napoje; przybory kuchenne; nakrycia stołowe; lokale gastronomiczne; zdrowa żywność).
12. **Usługi** (bank, poczta; biblioteka; punkty usługowe, np. pralnia, zakład fotograficzny, fryzjer).
13. **Miejsca** (rodzaj, położenie i wielkość miejscowości; instytucje i miejsca użyteczności publicznej; zabytki; atrakcje turystyczne).
14. **Środowisko naturalne** (rośliny; zwierzęta; elementy krajobrazu; pogoda; pory roku; ochrona przyrody, ekologia; klimat).
15. **Technika, media** (odkrycia i wynalazki; urządzenia techniczne; środki masowego przekazu: radio, telewizja, prasa, Internet).
16. **Tradycje, zwyczaje, święta** (uroczystości rodzinne; święta religijne, np. Wielkanoc, Boże Narodzenie, święta państwowe, np. 3 Maja, 11 Listopada i okolicznościowe, np. sylwester, Nowy Rok; zwyczaje ogólnopolskie).
17. **Tematy ogólne** (warunki życia, poziom życia, styl życia; aktualne informacje; wydarzenia kulturalne, polityczne, społeczne).

Część egzaminu „**Rozumienie ze słuchu**” trwa **30 minut**, maksymalnie można uzyskać 40 punktów. Wynik progowy niezbędny do jej zaliczenia to **20 punktów**, czyli **50%**.

Typy zadań

Na poziomie B1 występują następujące typy zadań testowych:

- zadania z jednostkami **wyboru wielokrotnego** (polegają na wyborze jednej spośród wielu możliwych odpowiedzi),

- zadania z **lukami** (zawierają luki, które trzeba uzupełnić zgodnie ze słuchanym tekstem nagrania; w trakcie rozwiązywania należy zwrócić uwagę na poprawną i staranną pisownię),
- zadania z jednostkami typu **prawda-falsz** (na podstawie wysłuchanego tekstu zaznacza się wypowiedzi prawdziwe lub fałszywe),
- zadania z jednostkami na **dobieranie** (należy połączyć odpowiadające sobie wypowiedzi, zawierające informacje zgodne z tekstem nagrania, które znajdują się w dwóch kolumnach),
- zadania z wykorzystaniem **materiałów ikonograficznych** (dobieranie ilustracji do wysłuchanego tekstu lub zaznaczanie obiektów na mapach i planach zgodnie z usłyszaną informacją).

Wskazówki dla zdających

Moduł z reguły składa się z 5 zadań różnego typu. Teksty nagrań to oryginalne (nieadaptowane) krótkie rozmowy lub komunikaty, fragmenty programów radiowych czy telewizyjnych, czasem wykorzystywane są także teksty specjalnie stworzone dla potrzeb egzaminu. Nagrania wraz z instrukcjami dotyczącymi rozwiązywania zadań odtwarzane są z płyty CD lub pendrive'a. Należy pilnie słuchać instrukcji i wykonywać zaproponowane zadania w ustalonej kolejności. Rola egzaminatora sprowadza się do włączenia i wyłączenia odtwarzacza, żadne rozmowy i pytania nie są możliwe. Należy racjonalnie wykorzystywać czas na zapoznanie się z tekstami zadań. Na początku ich wykonywania, gdy zapadnie cisza, warto przejrzeć cały test. Potem przed każdym następnym zadaniem trzeba starać się szybko przeczytać materiał, a po drugim słuchaniu skorygować zapisane odpowiedzi lub dopisać brakujące.

Przy wykonywaniu zadań na rozumienie ze słuchu szczególnie ważne są indywidualne predyspozycje danej osoby, to jak dobrze jest ona osłuchana z językiem polskim. Rozwój tej kompetencji jest czasochłonny i wymaga dodatkowej samodzielnej pracy, np. częstego słuchania autentycznych polskich tekstów piosenek, słuchowisk, audycji radiowych i telewizyjnych. Wykonywanie zadań wymaga również obycia testowego.

Prawdopodobnie najłatwiejsze są zadania na dobieranie ilustracji do wysłuchanych tekstów, przy których ważne jest wyłącznie rozumienie usłyszanego nagrania. Zadanie (P/F) jest nieco trudniejsze, niezbędne jest tu nie tylko słuchanie i rozumienie informacji, lecz również umiejętność szybkiego czytania i analizowania treści. Zadania na dobieranie informacji oraz z jednostkami wyboru wielokrotnego również przysparzają trudności zdającym, zawierają bowiem potencjalne pułapki związane ze sformułowaniem samych pytań. Wymagają one zatem bardzo pilnego i dokładnego przeczytania polecenia oraz tekstu poszczególnych zadań.

UWAGA!

Jako pierwsze zawsze występuje zadanie typu **wypowiedzi pojedyncze**, do którego nagranie jest odtwarzane **tylko jeden raz**. Pozostałe nagrania są powtarzane zawsze dwa razy.

Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego

Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego polegają na wyborze jednej spośród wielu możliwych odpowiedzi.

A. Zadania tego typu mogą mieć różną formę. Najczęściej wykorzystywane jest zadanie **odtworzone tylko jeden raz**, w którym zdający po wysłuchaniu krótkiego komunikatu rozstrzyga, co oznacza dana wypowiedź lub gdzie można ją usłyszeć. Należy przed rozpoczęciem tego zadania przeczytać wszystkie możliwe odpowiedzi, a następnie wybrać **jedną prawidłową**.

PRZYKŁAD⁵

Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone **tylko jeden raz**.

_____ / 6 p. (12 x 0,5 p.)

Proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi.

PRZYKŁAD

Ta wypowiedź to pytanie o

- a. czas.
- b. drogę.
- c. kierunek.

1. Ta wypowiedź jest typowa

- a. na stacji benzynowej.
- b. w sklepie z meblami.
- c. w kinie przy kasie.

7. Ta wypowiedź to pytanie o

- a. czas
- b. miejsce.
- c. środek transportu.

2. Ta wypowiedź jest typowa w

- a. siłowni.
- b. restauracji.
- c. hotelu.

8. Ta wypowiedź oznacza, że ta osoba

- a. planuje wizytę u lekarza.
- b. dawno nie leczyła zębów.
- c. często odwiedza dentystę.

3. Ta wypowiedź jest typowa w

- a. samolocie.
- b. taksówce.
- c. autobusie.

9. Ta wypowiedź oznacza

- a. krytykę.
- b. życzenie.
- c. akceptację.

5 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

4. Ta wypowiedź jest typowa a. w aptece. b. u dentysty. c. w sekretariacie.	10. Ta wypowiedź oznacza a. niepokój. b. radość. c. satysfakcję.
5. Ta wypowiedź to fragment a. komunikatu na dworcu. b. reklamy radiowej. c. instrukcji obsługi.	11. Ta wypowiedź oznacza, że a. mamy dużo czasu. b. będziemy punktualnie. c. spóźnimy się.
6. Ta wypowiedź to fragment rozmowy a. w dziekanacie. b. przez telefon. c. dwóch koleżanek.	12. Ta wypowiedź oznacza, że trzeba a. włączyć światło. b. zamknąć okno. c. zgasić światło.

Transkrypcja

PRZYKŁAD: O której godzinie kończy się seans? (M)

1. Przy zakupach powyżej 1000 złotych transport jest za darmo. (K)
2. Proszę o klucz do pokoju 612. (M)
3. Wsiadamy na następnym przystanku. (K)
4. Proszę coś na przeziębienie. (M)
5. Polecamy najnowsze modele we wszystkich kolorach. (K)
6. Halo, dzień dobry, szukam mieszkania blisko uniwersytetu. (K)
7. Czym najszybciej dojechać do ogrodu zoologicznego? (K)
8. Nie pamiętam, kiedy ostatnio byłem u dentysty. (M)
9. Ta zupa jest za słona. (M)
10. To się może źle skończyć. (K)
11. Stoimy w korku, a powinniśmy już być na miejscu. (M)
12. Dlaczego tu tak ciemno? (K)

Klucz do zadania

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
b	c	c	a	b	b	c	b	a	a	c	a

B. Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego mogą być odtwarzane **dwa razy**.

PRZYKŁAD⁶

Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem.
Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone **dwa razy**.

_____ / 7 p. (7 x 1 p.)

Proszę wysłuchać dialogów i zaznaczyć właściwe odpowiedzi.

PRZYKŁAD

Z tego dialogu dowiadujemy się, że mężczyzna

- a. rozmawia z doktor Lisiecką.
- b. właśnie wyszedł od doktor Lisieckiej.
- c. **szuka gabinetu doktor Lisieckiej.**

1. Z tego dialogu dowiadujemy się, że mężczyzna

- a. idzie do hotelu.
- b. zatrzymuje taksówkę.
- c. jedzie w złym kierunku.

2. Z tego dialogu dowiadujemy się, że

- a. kobieta studiuje i zajmuje się domem.
- b. mąż robi wszystko w domu.
- c. kobiecie nikt nie pomaga.

3. Z tego dialogu dowiadujemy się, że mężczyzna

- a. jest autorem projektu.
- b. krytykuje projekt.
- c. nie mówi, co myśli.

4. Z tego dialogu dowiadujemy się, że mężczyzna

- a. chce wydać nową płytę.
- b. jest za stary na kolejną płytę.
- c. komponuje muzykę do nowej płyty.

5. Z tego dialogu dowiadujemy się, że mężczyzna

- a. jeździ na rowerze z dzieckiem.
- b. dostał rower od dziecka.
- c. jeździł na rowerze już w dzieciństwie.

6 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

6. Z tego dialogu dowiadujemy się, że uczestnicy kursu
 - a. są pracownikami urzędu miasta.
 - b. biorą w nim udział bezpłatnie.
 - c. muszą zapłacić za zajęcia.
7. Z tego dialogu dowiadujemy się, że w sobotę kobieta i mężczyzna
 - a. mają inne plany na wieczór.
 - b. spędzą razem wieczór.
 - c. idą wieczorem na mecz.

Transkrypcja

PRZYKŁAD

- Dzień dobry, słucham? (K)

- Gdzie przyjmuje doktor Lisiecka? (M)

1.
 - Jak dojechać do hotelu Polonia? (M)
 - Na skrzyżowaniu musi pan zawrócić. (K)
2.
 - Jak łączy pani naukę z obowiązkami domowymi? (M)
 - Mąż wykonuje część zajęć domowych. (K)
3.
 - Co sądzisz o nowym projekcie? (K)
 - Na razie wolę milczeć. (M)
4.
 - Kiedy planuje pan wydać nową płytę? (K)
 - Niestety. Wiek mi już na to nie pozwala. (M)
5.
 - Uprawiasz jakiś sport? (K)
 - Od dziecka jeżdżę regularnie na rowerze. (M)
6.
 - Czy uczestnicy płacą za kurs? (M)
 - Za wszystko zapłacił urząd miasta. (K)
7.
 - Zarezerwowałam dla nas stół na sobotni wieczór. (K)
 - Ale ja będę oglądał mecz z kolegami od 19.00. (M)

Klucz do zadania

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
c	a	c	b	c	b	a

Zadania z lukami do uzupełnienia

Zadania tego typu zawierają tekst, w którym brakuje wyrazów. Zostały one specjalnie opuszczone, żeby sprawdzić, czy zdający potrafi je usłyszeć i poprawnie zapisać. Przed rozpoczęciem wykonania tego typu zadania należy zastanowić się nad tym, jakich wyrazów (na przykład rzeczownika, czasownika czy przymiotnika) w tekście brakuje oraz jakiego tematu dotyczą.

PRZYKŁAD⁷

Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

_____ / 7 p. (7 x 1 p.)

Proszę wpisać brakujące słowa.

Dzień dobry Państwu. Są tacy **ludzie**⁰, którzy od dzieciństwa []¹ wiek dojrzały po starość mieszkają w jednej miejscowości, nieraz też i w jednym domu, natomiast są []² rzesze tych, którzy po osiągnięciu pewnego wieku zmieniają miejsce zamieszkania, mieszkają w internacie, uczą się, []³, później zawierają związek małżeński i gdzieś tam swoje pierwsze mieszkanie zaczynają meblować. Proszę chwilę pomyśleć o tym []⁴ pierwszym mieszkaniu. Kiedy państwo tam zamieszkali, pewnie były świeżo pomalowane ściany, zawsze były pewne pomysły na takie czy inne umeblowanie, czy takie czy inne pomysły na to, co się []⁵ na ścianach. Bo oczywiście mijają lata, pięć, dziesięć, piętnaście lat i człowiek się żyje z tymi czterema ścianami, ale zawsze był ten []⁶, kiedy po raz pierwszy zobaczyło się te cztery ściany, przysłowiowe, widok z okna, który nam []⁷ przez tyle lat. Warto pomyśleć o tym miejscu, w którym mieszkamy.

Transkrypcja

Dzień dobry Państwu. Są tacy ludzie, którzy od dzieciństwa przez wiek dojrzały po starość mieszkają w jednej miejscowości, nieraz też i w jednym domu, natomiast są całe rzesze tych, którzy

7 Test 1 – rok 2017 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2017_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

po osiągnięciu pewnego wieku zmieniają miejsce zamieszkania, mieszkają w internacie, uczą się, studiują, później zawierają związek małżeński i gdzieś tam swoje pierwsze mieszkanie zaczynają meblować. Proszę chwilę pomyśleć o tym swoim pierwszym mieszkaniu. Kiedy państwo tam zamieszkali, pewnie były świeżo pomalowane ściany, zawsze były pewne pomysły na takie czy inne umeblowanie, czy takie czy inne pomysły na to, co się powiesi na ścianach. Bo oczywiście mijają lata, pięć, dziesięć, piętnaście lat i człowiek się żyje z tymi czterema ścianami, ale zawsze był ten moment, kiedy po raz pierwszy zobaczyło się te cztery ściany, przysłowiowe, widok z okna, który nam towarzyszy przez tyle lat. Warto pomyśleć o tym miejscu, w którym mieszkamy.

Klucz do zadania

1.	przez	5.	powiesi
2.	całe	6.	moment
3.	studiują	7.	towarzyszy
4.	swoim		

Zadania z jednostkami prawda/fałsz (P/F)

Przed wysłuchaniem nagrania należy przeczytać tekst zadania i podkreślić słowa kluczowe (np. imiona, nazwiska, miejsca czy daty), co pomoże zaznaczyć dobre odpowiedzi. Należy wykonywać zadanie już w trakcie słuchania, a po jego zakończeniu przyjrzeć się swoim odpowiedziom. Na początku zadania podany jest przykład. Należy go uważnie przeczytać, aby ułatwić sobie rozwiązanie. Trzeba również pilnować, żeby nie zostawić niewypełnionych miejsc, ponieważ w ten sposób można stracić szansę na zdobycie punktu. Nie warto zaznaczać żadnych odpowiedzi przed wysłuchaniem nagrania, nawet jeśli wydaje się, że odpowiedź jest oczywista. Zadania sprawdzające umiejętność rozumienia ze słuchu dotyczą wyłącznie treści zawartych w nagraniu, a nie wiedzy ogólnej zdającego.

Informacja w nagraniu może być wyrażona inaczej niż w treści zadania. Nie należy kierować się pojedynczymi słowami i zwrotami usłyszonymi w nagraniu, lecz postarać się wychwycić synonimy i parafrazy, czyli te same informacje i znaczenie ujęte w innych słowach.

PRZYKŁAD⁸

Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

_____ / 5 p. (5 x 1 p.)

Dziennikarz rozmawia z Joanną Kamińską, współwłaścicielką międzynarodowej firmy. Proszę zaznaczyć: TAK – gdy zdanie jest zgodne z tekstem; NIE – gdy nie jest zgodne z tekstem.

8 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Bohaterka wywiadu

TAK NIE

PRZYKŁAD		TAK	NIE
prowadzi międzynarodową firmę turystyczną.			☒
1.	w dzieciństwie podróżowała po Europie.		
2.	w szkole średniej wyjeżdżała z rodzicami do Anglii.		
3.	obecnie podróżuje z grupą przyjaciół.		
4.	wybiera środek transportu w zależności od miejsca, w którym jest.		
5.	boi się kłopotów z powodu braku znajomości języków obcych.		

Transkrypcja

- Czym zajmujesz się na co dzień?
- **Mamy z mężem międzynarodową firmę meblową.** To pozwala nam łączyć pracę z podróżami, naszym hobby.
- Kiedy zaczęłaś podróżować?
- **Od piątego roku** życia tańczyłam w balecie. **Występowaliśmy w całej Europie.** Odwiedzałam inne kraje i poznawałam życie ich mieszkańców. Natomiast **liceum to początek moich samodzielnych wyjazdów do szkół językowych w Anglii i Francji.**
- A **teraz** podróżujesz sama czy w grupie?
- **Podróżuję z mężem i synem.** To zaleta naszej biznesowo-turystycznej pracy.
- Jaki środek transportu lubisz najbardziej?
- Dalekie podróże to oczywiście samolot. Poza tym **korzystamy z różnych środków lokomocji – to zależy od kraju, w którym jesteśmy.** W Tajlandii jeździliśmy na skuterze, w Holandii – rowerami.
- Ile znasz języków obcych?
- Mówię po angielsku, więc praktycznie wszędzie mogę się porozumieć i **w razie problemów wiem, że sobie poradzę.**
- Twoje największe marzenie podróżnicze to...
- Meksyk. A w dalszej kolejności Kanada.

Na podstawie: <https://zyciewpodrozy.pl/uksztaltowaly-mnie-podroze>

Klucz do zadania

	TAK	NIE
1.	X	
2.		X
3.		X
4.	X	
5.		X

Zadania z jednostkami na dobieranie informacji

Zadanie to zwykle polega na dopasowaniu do wypowiedzi kilku osób odpowiednich informacji. Odróżnia się ono graficznie od pozostałych, ponieważ zwykle podzielone jest na 2 kolumny. Najczęściej należy wpisać odpowiednie litery lub numery przy kolejnych wypowiedziach, dlatego warto wcześniej uważnie przeczytać zadanie i zorientować się w jego układzie. Dobrze jest podkreślić słowa kluczowe, ułatwią one szybkie przeskanowanie odpowiedzi w poszukiwaniu właściwych już w trakcie słuchania nagrania, co jest szczególnie pomocne w sytuacji stresowej.

Nie warto przejmować się, jeśli po pierwszym słuchaniu nie wszystkie odpowiedzi zostały wpisane. Znajomość struktury tekstu pomoże w uzupełnieniu brakujących informacji podczas drugiego słuchania. Należy wówczas koncentrować się tylko na tych odpowiedziach, które sprawiły problem. Warto również pamiętać, że znajomość wszystkich używanych w nagraniu słów nie jest koniecznym warunkiem pomyślnego wykonania zadania. Ważną umiejętnością jest domyślanie się niektórych rzeczy na podstawie kontekstu.

PRZYKŁAD⁹

Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone **dwukrotnie.**

_____ / 5 p. (5 x 1 p.)

Proszę wysłuchać tekstu na temat dyscyplin sportowych popularnych wśród Polaków 100 lat temu, a następnie połączyć informacje z kolumny I z informacjami z kolumny II. Odpowiedzi proszę wpisać do tabeli.

9 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

I

II

PRZYKŁAD			
	Hokej	A	sport, który nie wymagał specjalnego stroju.
1.	Łyżwy	B	dyscyplina, w której Polacy odnosili sukcesy.
2.	Sporty wodne	C	sport tak samo popularny jak jazda na nartach.
3.	Jazda konna	D	aktywność związana też z turystyką.
4.	Tenis	E	sport stosunkowo niedrogi.
5.	Gra w siatkówkę	F	dyscyplina związana z modą sportową.

Przykład	1.	2.	3.	4.	5.
C					

Transkrypcja

100 lat temu, podobnie jak dzisiaj, Polacy uwielbiali sport. Zimą dodatkowe pociągi kursowały do górskich miejscowości, aby **można było pojeździć na nartach. Równie popularny był hokej, ale najwięcej osób jeździło na łyżwach, gdyż sport ten był dość tani** – w miastach były dostępne dla mieszkańców lodowiska, a na prowincji wystarczyło zamrożone jezioro. **Pływanie żaglówką czy łodzią to sporty dla bogatych. Pozwalały one zwiedzać kraj, podziwiać piękne, nadwodne krajobrazy. Jazdę konną uprawiali przede wszystkim żołnierze. Zdobywali liczne medale na zawodach. W tenisa chętnie grały panie, więc to dla nich projektanci mody wymyślili specjalne sportowe stroje.** Tenistki wkładały na kort luźne białe bluzki i spódnice, z czasem modne stały się szorty. Jednak **większość dyscyplin sportowych kobiety, zwłaszcza te mniej zamożne, uprawiały w zwykłych, codziennych ubraniach.** W tych samych sukienkach panie robiły zakupy, jeździły na rowerach, **grały w siatkówkę** czy badminton.

Klucz do zadania

1.	2.	3.	4.	5.
E	D	B	F	A

■ Zadania z wykorzystaniem materiałów graficznych

Przed przystąpieniem do tego zadania należy uważnie przyjrzeć się wszystkim fotografiom. Zwykle trzeba wpisać kolejność, w której były opisywane fotografie; czasami zdjęć jest więcej niż wypowiedzi. Innym razem należy zaznaczyć fotografię, która obrazuje treść wypowiedzi. Wtedy powinno się wybrać jedną spośród trzech możliwości. Wykonanie zadań tego typu zazwyczaj nie przysparza zdającym trudności, co jest związane z tym, że informacja zakodowana w obrazkach jest łatwiejsza w odbiorze niż tekst.

PRZYKŁAD¹⁰

Proszę uważnie słuchać tego nagrania i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem. Uwaga! Nagranie zostanie odtworzone **dwa razy**.

_____ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

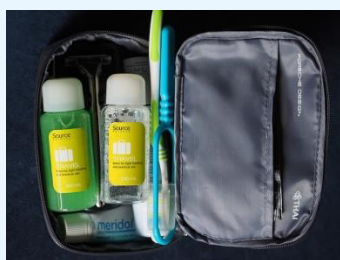
Proszę wysłuchać tekstów o sposobach organizacji przeprowadzki i dopasować numer tekstu do ilustracji.

A - [PRZYKŁAD]

B - []

C - []

D - []

E - []

10 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

F - []

G - []

H - []

I - []

J - []

K - []

Transkrypcja

Zmiana mieszkania to stresujący moment. Co zrobić, żeby dobrze zorganizować przeprowadzkę? (N)

PRZYKŁAD: *Dobrze jest ustalić plan pakowania i zacząć od rzeczy, których rzadko używamy, jak na przykład narzędzia. (M)*

1. Porozmawiaj z właścicielem sklepu i poproś, żeby zostawiał ci puste pudła – będą idealne do pakowania. (M)
2. Poproś o pomoc przyjaciół – im będzie was więcej, tym szybciej pójdzie praca. (K)
3. Pościel i koce zmieszczą się do dużych worków na śmieci, a dodatkowo nie będą brudne i łatwo je będzie przewieźć. (K)
4. Zaplanuj zakupy tak, żeby wykorzystać wszystko, co masz w domu. Szczególnie płyny do mycia łazienki i kuchni lub proszek do prania. (K)
5. Jeśli zależy ci na profesjonalnej pomocy, skorzystaj z oferty firmy transportowej – wykwalifikowani pracownicy bezpiecznie przewiozą twoje rzeczy. (M)
6. Opisz, co jest w każdym pudle i napisz nazwę pomieszczenia, do którego ma trafić – pomoże to uniknąć bałaganu. (K)

7. Zapakuj mały bagaż – koniecznie kosmetyki i ręcznik. Przydadzą się na pierwszą noc w nowym domu. (K)
8. Nie pakuj wszystkich rzeczy do jednego dużego pudła – lepiej zapakować je do kilku mniejszych, łatwiej je będzie nosić. (M)
9. Ubrania można przewieźć na wieszakach – w specjalnych pokrowcach. No i nie trzeba ich będzie prasować. (K)
10. Najprzyjemniejsza w przeprowadzce jest parapetówka, koniecznie zaproś na imprezę znajomych, którzy ci pomogą. (M)

Klucz do zadania

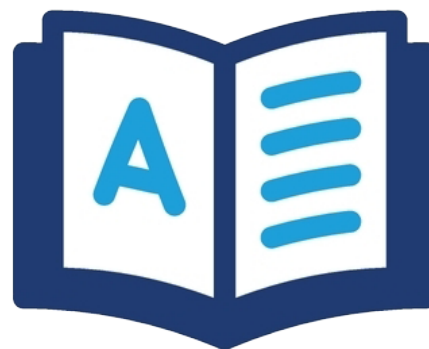
B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
6	7	5	1	9	10	3	4	8	2

II. Rozumienie tekstu pisanego

Żeby pomyślnie zdać moduł „Rozumienie tekstu pisanego”, zdający powinien:

- rozumieć pojedyncze napisy, fragmenty tekstów o długości jednego akapitu oraz kompletne krótkie teksty napisane w standardowej odmianie języka;
- rozumieć główną myśl oraz intencje komunikacyjne (rozumienie globalne) tekstów dotyczących życia codziennego i zawodowego lub związanych z jego zainteresowaniami;
- umieć odnaleźć w tekstach konkretne informacje (rozumienie selektywne, szczegółowe);
- umieć rozpoznać główne przesłanie oraz argumenty przejrzyście skonstruowanego tekstu argumentacyjnego, dotyczącego znanych mu tematów.

Zdający w tej części egzaminu potrafi stosować strategie ułatwiające rozumienie tekstów, takie jak rozumienie kontekstowe, czytanie pobieżne, wyszukiwania informacji itp.

Rodzaje tekstów

W testach biegłości na poziomie B1 podstawę zadań stanowią następujące rodzaje tekstów:

- pojedyncze napisy i ogłoszenia intencjonalne (np. *Nie zastawiać wyjazdu! Nie wychylać się! Wstęp wzbroniony!*) lub tematyczne (np. *Data ważności...*, *Przedstawienie odwołane*; *Sklep czynny od 8 do 21*);
- krótkie, częściowo opracowane teksty na tematy związane z prywatną, publiczną, zawodową oraz edukacyjną sferą życia;
- krótkie i proste, oryginalne teksty użytkowe: a) informacyjne, b) reklamowe, c) urzędowe (proste formularze), d) prasowe;
- krótkie i proste, oryginalne teksty literackie.

Rejestr tekstów - użytkowy

1. Instytucjonalny:

- ogłoszenia (np. ogłoszenia drobne typu: KUPIĘ, SPRZEDAM),
- informacje (np. menu, rozkłady jazdy, plakaty, bilety),
- formularze (np. z danymi osobowymi);

2. Prywatny: listy, e-maile, kartki pocztowe.

Role komunikacyjne

1) nieznajomy, znajomy; 2) kolega, przyjaciel; 3) członek rodziny; 4) podróżny; 5) uczeń; 6) klient.

Część egzaminu „Rozumienie tekstu pisanego” trwa **40 minut**, maksymalnie można uzyskać 30 punktów. Wynik progowy niezbędny do zaliczenia tego modułu to **15 punktów**, czyli **50%**.

Typy zadań

Na poziomie B1 zdającym proponowane są następujące typy zadań testowych:

- zadania z jednostkami **wyboru wielokrotnego** (polegają na wyborze jednej spośród wielu możliwych odpowiedzi).
- zadania z jednostkami na **dobieranie informacji** (należy połączyć odpowiadające sobie wypowiedzi, zawierające informacje zgodne z tekstem i znajdujące się w dwu kolumnach/tabelach).
- zadania z **lukami** (zawierają puste miejsca, które trzeba uzupełnić zgodnie z treścią tekstu):
a) uzupełnianie luk w tekście usuniętymi z niego wyrazami; b) uzupełnianie luk w tekście usuniętymi z niego zdaniem.
- zadania z jednostkami typu **prawda-falsz** (na podstawie przeczytanego tekstu zaznacza się wypowiedzi prawdziwe lub fałszywe).

Wskazówki dla zdających

Moduł zawiera 4–5 zadań różnego typu. Można je wykonywać w dowolnej kolejności, wyraźnie zaznaczając poprawną odpowiedź. Należy uważnie czytać instrukcję oraz zamieszczony pod nią przykład (oznaczony cyfrą 0). Zadania te zawierają oryginalne teksty o różnej długości i różnym stopniu skomplikowania.

Zdający powinien przeczytać zaproponowany krótszy lub dłuższy tekst, zrozumieć ogólny sens wypowiedzi oraz konkretne informacje w nim zawarte. Sprawdzane jest rozumienie tekstu na poziomie zdania, akapitu czy całego tekstu. Od zdającego oczekuje się zarówno rozumienia **selektywnego** (umiejętności wyszukiwania pojedynczych informacji, wychwycenia treści kluczowych), jak i **globalnego** (rozumienie myśli przewodniej tekstu i myśli jej podporządkowanych) i/lub **szczegółowego** (na poziomie pojedynczych słów i struktur) rozumienia tekstu pisanego. Do rozwiązywania zadań w tej części egzaminu czasem wystarczy ogólne i pobieżne przeczytanie całego tekstu w celu zidentyfikowania informacji, które są najważniejsze. Potem w razie potrzeby można przeczytać wybrane fragmenty, aby uzyskać pełniejsze zrozumienie tekstu. Należy jednak pamiętać o tym, że niezrozumienie pojedynczych wyrazów zwykle nie utrudnia wykonania zadań. O wiele ważniejsze jest skupienie się na fragmentach wyznaczonych przez pytania lub na kontekście wyrazów czy zdań usuniętych z tekstu. W tej części egzaminu konieczne jest opanowanie słownictwa z poziomu B1 i jego łączliwości leksykalnej oraz znajomość reguł gramatycznych.

Należy także zwracać uwagę na potencjalne pułapki zawarte w poleceniach (jak np. w przypadku zdania: „Napis **NIE** dotyczy”).

Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego

Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego polegają na wyborze jednej spośród wielu możliwych odpowiedzi.

A. Zadania tego typu mogą mieć różną formę. Najczęściej jako pierwsze występuje zadanie na wybór informacyjny – akapity. Należy uważnie przeczytać krótką wiadomość i wybrać twierdzenie, które odpowiada przedstawionej informacji.

PRZYKŁAD¹¹

Proszę przeczytać fragmenty tekstów i – zgodnie z przykładem – zaznaczyć właściwą odpowiedź.

_____ / 5 p. (5 x 1 p.)

PRZYKŁAD

W popularnym programie telewizyjnym zapytano jednego z uczestników o nazwisko filozofa, który opublikował swoje poglądy na wszystko. Prawidłowa odpowiedź brzmiała, że jest to Leszek Kołakowski. Pytany natomiast odpowiedział, że był to Lech Wałęsa.

Na podstawie: www.o2.pl/arttykul/zabawna-wpadka-w-jeden-z-dziesieciu-lech-walesa-filozofem-6362837029930625a

Z tego tekstu wynika, że uczestnik programu na pytanie

- udzielił dobrej odpowiedzi.
- udzielił złej odpowiedzi.**
- nie udzielił odpowiedzi.

11 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

1.	<p>Pomysł wprowadzenia opłat za wjazd do Wenecji pojawił się już dawno. Od tego roku turyści – w zależności od terminu będą musieli zapłacić od 3 do 10 euro. Władze Wenecji planują zniżki dla osób, które przyjadą na imprezy organizowane przez miasto.</p> <p>Na podstawie: http://www.tur-info.pl/a/55783,,wenecja-turystyka-overtourism-oplata.html</p> <p>Z tego tekstu wynika, że opłata za wjazd do Wenecji</p> <ol style="list-style-type: none">nie będzie taka sama przez cały rok.obowiązuje już od dawna.będzie wyższa dla uczestników imprez miejskich.
2.	<p>Konkurs teatralny „Więcej niż teatr!” jest zmienioną wersją zeszłorocznego przeglądu teatrów amatorskich. W spektaklach występują aktorzy z całej Polski, zarówno amatorzy, jak i profesjonalści. W tym roku obejrzymy 10 przedstawień na podstawie znanych tekstów literackich.</p> <p>Na podstawie: www.kiwiportal.pl/wydarzenia/542007/37-ogolnopolskie-konfrontacje-teatrow-mlodziejowych-2019-ldz10</p> <p>Z tego tekstu wynika, że</p> <ol style="list-style-type: none">konkurs teatralny od lat istnieje w takiej samej formie.w spektaklach mogą wziąć udział zawodowi aktorzy.aktorzy będą prezentować znane wiersze.
3.	<p>Znany dom mody zaprezentował swoje nowe logo, przygotowane na potrzeby kampanii reklamującej modę męską na sezon jesień/zima 2020. Nowy znak wygląda, jakby był pisany przez dziecko, co – według niektórych – ma się łączyć z pozytywnymi emocjami.</p> <p>Na podstawie: https://www.wirtualnemedi.pl/artykul/gucci-logo-nowe-opinie-marka-ktora-moze-sobie-na-duzo-pozwolic</p> <p>Z tego tekstu wynika, że nowy znak reklamowy</p> <ol style="list-style-type: none">był inspirowany jesienną modą.stworzyły dzieci.ma przywoływać dobry nastrój.
4.	<p>6 na 10 rodziców w Europie mówi, że ma problemy ze skoncentrowaniem się na drodze w czasie, gdy ich dzieci źle zachowują się w samochodzie. Jeszcze bardziej może martwić sytuacja, że prawie co trzeci dorosły zauważa, że niegrzeczne dzieci w aucie mają negatywny wpływ na bezpieczeństwo jazdy.</p> <p>Na podstawie: https://www.auto-motor-i-sport.pl/porady/Jak-bezstresowo-podrozowac-z-dziecmi,36630,1</p> <p>Ten tekst informuje, że</p> <ol style="list-style-type: none">złe zachowanie dzieci w samochodzie powoduje brak uwagi u kierowcy.co trzeci kierowca ma problem z koncentracją na drodze.kierowcy, którzy są rodzicami, nie potrafią ostrożnie jeździć.

5. W tym roku bardzo dużo osób chciało wziąć udział w maratonie organizowanym w Łodzi 6 stycznia. Lista startowa Biegu Trzech Króli była zamknięta już 2 stycznia. Kilku zapisanych zawodników się nie pojawiło, więc nieliczne osoby mogły dołączyć do wyścigu w ostatniej chwili.
- Na podstawie: <http://lodz.naszemiasto.pl/artikel/bieg-trzech-kroli-2019-w-lodzi-kto-wygral-pg-3-lodz-bieg,4943118,artgal,t,id,tm.html>
- Z tego tekstu wynika, że
- w maratonie bieгло mało zawodników.
 - lista zapisów była otwarta do 6 stycznia.
 - były osoby, które zrezygnowały z biegu.

Klucz do zadania

1.	2.	3.	4.	5.
a	b	c	a	c

B. Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego mogą polegać na **wyborze leksykalnym**, gdy trzeba uzupełnić luki w tekście, wybierając najlepszą spośród podanych możliwości.

PRZYKŁAD¹²

Proszę – zgodnie z przykładem – podkreślić najlepszą spośród możliwości podanych w nawiasach.

_____ / 4 p. (8 x 0,5 p.)

Kolorowe święto holi (**pocho**dzi, wychodzi, przyjechało)^{PRZYKŁAD} z Indii. To pierwszy dzień wiosny, na ulicach można (*widać, zobaczyć, przeglądać*)¹ radość. Ludzie są dla siebie bardziej serdeczni niż (*zwykle, często, rzadko*)², śpiewają i tańczą. Wszyscy oblewają się wodą i obsypują różnobarwnymi proszkami zrobionymi z kwiatów. (*Następnego, dalszego, przyszłego*)³ dnia rano odbywa się karnawał kolorów. Uczestnicy (*zwiedzają, odwiedzają, widzą*)⁴ przyjaciół i rodzinę, żeby podzielić się radością.

W Polsce także (*odbywamy, obchodzimy, bierzemy*)⁵ to święto – nazywa się Festiwal Kolorów. Jednak nie ma wiele (*takiego samego, identycznego, wspólnego*)⁶ z kulturą Indii. Z oryginalnego święta został tylko różnobarwny proszek. To ma być przede wszystkim dobra (*gra, zabawa, nauka*)⁷ i okazja do „kolorowania miasta”. Organizatorzy informują, że proszek nie jest szkodliwy dla zdrowia i łatwo go zmyć ze skóry. W tym roku dla uczestników przygotowano wiele dodatkowych (*spektakli, pomysłów, atrakcji*)⁸: koncerty zespołów muzycznych, taniec zumba, karaoke i kolorowe tatuaże.

12 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Na podstawie: <https://podroze.se.pl/swiat/ciekawostki-ze-swiate/holi-kolorowe-swieto-wiosny-w-in-diach/4799/>

Klucz do zadania

1.	zobaczyć	5.	obchodzimy
2.	zwykle	6.	wspólnego
3.	następnego	7.	zabawa
4.	odwiedzają	8.	atrakcji

C. Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego polegają na **wyborze informacyjnym – pojedyncze napisy**. Po przeczytaniu podanych napisów trzeba zaznaczyć właściwą odpowiedź.

PRZYKŁAD

Po przeczytaniu podanych napisów proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

_____ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

PRZYKŁAD

Proszę pukać

Ten napis można spotkać:

- a. na oknie
- b. **na drzwiach**
- c. na biurku

1. Chronić przed dziećmi

Ten napis oznacza:

- a. przedmiot lub substancja jest bezpieczna dla dzieci
- b. przedmiot lub substancja jest niebezpieczna dla dzieci
- c. przedmiot lub substancja jest korzystna dla dzieci

2. PLN

Ten napis oznacza:

- a. polski złoty
- b. polski kraj
- c. polski bank

3. Piesi na jeźdni!

Ten napis oznacza:

- a. tu biegają psy
- b. tu chodzą ludzie
- c. tu jeżdżą ludzie

4. Zakupiony towar nie podlega zwrotowi.

Ten napis oznacza, że:

- a. każdy może nabyć i zwrócić towar
- b. można dokonać wymiany towaru
- c. nie ma możliwości dokonania zwrotu

<p>5. Po odejściu od kasy reklamacje nie będą uwzględniane Ten napis można spotkać:</p> <ul style="list-style-type: none">a. w supermarkecieb. w szkolec. w urzędzie	<p>6. Uwaga! Wysokie napięcie Ten napis oznacza, że:</p> <ul style="list-style-type: none">a. nie wolno wchodzić do wody podczas ulewyb. nie wolno używać telefonów w pobliżu antenc. nie wolno dotykać przewodów lub urządzeń podłączonych do źródła prądu
<p>7. Wolny stolik Ten napis oznacza, że:</p> <ul style="list-style-type: none">a. można zabrać stolik ze sobąb. można kupić stolikc. można usiąść przy stoliku bez rezerwacji	<p>8. WC tylko dla personelu Ten napis oznacza:</p> <ul style="list-style-type: none">a. ubikacja dla pracownikówb. ubikacja dla klientówc. ubikacja dla osób niepełnosprawnych.
<p>9. Zakaz palenia Ten napis oznacza, że:</p> <ul style="list-style-type: none">a. nie wolno palić papierosówb. nie wolno palić ogniskc. nie wolno palić śmieci	<p>10. Strefa płatnego parkowania Ten napis można spotkać:</p> <ul style="list-style-type: none">a. w garażub. w supermarkeciec. na ulicy

Klucz do zadania

1.	b	6.	c
2.	a	7.	c
3.	b	8.	a
4.	c	9.	a
5.	a	10.	c

Zadania z jednostkami na dobieranie informacji

Zadania z jednostkami na dobieranie informacji z reguły polegają na tym, by po przeczytaniu informacji zawartych w dwu kolumnach połączyć je ze sobą (np. połączyć fragmenty tekstów z jednej kolumny z odpowiednimi tytułami z drugiej), a potem wpisać odpowiedzi do tabelki.

PRZYKŁAD¹³

Proszę – zgodnie z przykładem – połączyć tytuły z kolumny I z fragmentami tekstów z kolumny II. Odpowiedzi proszę wpisać do tabeli.

_____/ 7 p. (7 x 1 p.)

W Polsce ciągle coś się dzieje!

I

II

PRZYKŁAD			
	Pierwszy raz w Polsce	A	Trzeba mieć ukończone 21 lat i średnie wykształcenie. Zarobki powinny być wysokie, szczególnie dla tych, którzy zdadzą dobrze egzaminy.
1.	Kary dla kierowców	B	Artysta jeszcze nigdy nie koncertował w naszym kraju. Inspiracją dla niego są rockowe i popowe przeboje.
2.	Choroby w okresie zimowym	C	Restauracja „Nowa” ogłosiła zimową promocję. W niedzielę (od grudnia do końca lutego) będzie można kupić niektóre dania o 50% taniej.
3.	Za pół ceny	D	Od 1 kwietnia będziemy musieli dzielić śmieci na więcej grup niż do tej pory. W niektórych miastach nowością będą obowiązkowe brązowe kosze na odpady BIO.
4.	Opłaty w górę	E	Palenie w domowych piecach to jedna z przyczyn powstawania smogu, dlatego zimą częściej pojawiają się infekcje gardła, kaszel, astma.
5.	Praca w straży miejskiej	F	W ostatnich latach więcej płacimy za mięso, masło, jajka i czekoladę. Wzrost cen z roku na rok staje się bardziej odczuwalny.

13 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

6.	Zakupy coraz droższe	G	Od nowego roku ceny za wywiezienie śmieci będą wyższe, a w centrach nie będzie już koszy tylko jednego rodzaju. Tych, którzy nie będą segregować, czekają kary.
7.	Nowe zasady segregacji	H	Straż miejska wypisuje mandaty wszystkim zmotoryzowanym, którzy nie przestrzegają nowych zasad organizacji ruchu drogowego.

Na podstawie: www.naszemiasto.pl

Przykład	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
B							

Klucz do zadania¹⁴

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
H	E	C	G	A	F	D

Zadania z lukami do uzupełnienia

Zadania tego typu zawierają tekst, w którym brakuje wyrazów lub całych zdań. Zdający powinien poprawnie uzupełnić luki zaproponowanymi elementami z ramki. Zwykle zadania z opuszczonymi zdaniami podzielone są na mniejsze części, przy czym w każdej opowiada się o czymś innym. Po przeczytaniu poszczególnych części oraz podanych zdań, można od razu wywnioskować, które z nich pasują do siebie tematycznie.

Zdający powinien uważnie przeczytać zdanie przed luką i tuż po niej, zwracając uwagę na konkretne słowa, które pomogą zrozumieć, jakich informacji brakuje (np. informacji o rzeczy, osobie, działaniu, dacie, miejscu itp.). Jeżeli pozwala na to czas, warto po rozwiązaniu zadania jeszcze raz przeczytać cały tekst i upewnić się, że jest on sensowny i spójny.

W trakcie rozwiązywania zadania należy zwracać uwagę na poprawną i staranną pisownię.

PRZYKŁAD¹⁵

Proszę przeczytać tekst i – zgodnie z przykładem – dopasować usunięte z niego fragmenty (A-H).

_____ / 7 p. (7 x 1 p.)

14 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

15 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Jeszcze kilkanaście lat temu, [C]^{PRZYKŁAD}, trzeba było spotkać się z kolegami, pójść na pobliskie boisko, podzielić się na dwie drużyny i można było zaczynać. Dzisiaj coraz częściej zamiast biegania po boisku dzieci wybierają zabawę na komputerze. Grają z rodziną, kolegami, przyjaciółmi, ze znajomymi z całej Polski, []¹. Gry nie są już tylko rozrywką, []². Zawody w różnego rodzaju grach komputerowych, czyli turnieje e-sportowe, odbywają się już w wielu krajach, []³.

Podczas ostatniej edycji mistrzostw e-sportowych w Katowicach można było wygrać nagrody warte milion dolarów. Widowiska te są tak bardzo popularne, []⁴. Ponadto kiedyś można je było oglądać tylko w internecie, []⁵.

Zainteresowanie sportem elektronicznym (e-sportem) jest coraz większe. W jednej z polskich szkół powstała nawet klasa, []⁶. Granie w gry jest bardzo częstym sposobem spędzania wolnego czasu, a w przyszłości prawdopodobnie będzie najpopularniejszą formą rozrywki.

Najlepsi gracze poza nagrodami pieniężnymi zyskują także ogromną sławę. Ich zdjęcia umieszczane są na okładkach czasopism, a nawet w reklamach telewizyjnych. Stają się oni idolami nastolatków, []⁷.

Na podstawie: <http://www.spodekkatowice.pl/pl/wiadomosci/najwieksza-impieza-e-sportowa-w-spodku-w-2019-roku,954.html>

A	natomiast teraz także w telewizji
B	ale powoli stają się pracą i źródłem dochodów
C	PRZYKŁAD <i>aby zagrać w piłkę nożną</i>
D	a nawet z mieszkańcami innych kontynentów
E	w tym także w Polsce
F	którzy interesują się e-sportem
G	że oglądają je ludzie z całego świata
H	w której uczą się przyszli zawodnicy

Klucz do zadania

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
D	B	E	G	A	H	F

■ Zadania z jednostkami prawda/fałsz (P/F)

Zadanie polega na rozstrzygnięciu, czy dane stwierdzenie/sformułowanie jest prawdziwe czy fałszywe. Zdający powinien wykazać się umiejętnością rozumienia wyrazów, struktur gramatycznych, intencji autora, głównej myśli przekazu, wyszukiwania informacji. Czytanie jest sprawnością receptywną i w przypadku języka obcego – łatwiejszą do opanowania niż słuchanie, dlatego zadania tego typu zazwyczaj nie przysparzają zdającym wielu trudności. Wszelkie operacje nastawione na rozstrzygnięcie prawdziwości bądź fałszywości danego sformułowania łatwiej się wykonuje na materiale widzianym niż słyszonym. Dekodowanie tekstu graficznego zdający może powtarzać wielokrotnie, a tempo czytania dostosować do swoich możliwości. Przy wykonywaniu zadania należy pamiętać, że nie warto kierować się pojedynczymi słowami i zwrotami z przeczytanego tekstu, ponieważ informacja w nim zawarta może być wyrażona inaczej niż w treści zadania.

PRZYKŁAD¹⁶

Proszę przeczytać tekst, a następnie – jak w przykładzie – zaznaczyć: **TAK** – gdy zdanie jest zgodne z tekstem; **NIE** – gdy nie jest zgodne z tekstem.

_____ / 7 p. (7 x 1 p.)

„Świat według Kiepskich” to serial komediowy, który od ponad 20 lat jest pokazywany w polskiej telewizji. Pierwszy odcinek miał premierę w 1999 roku i obejrzało go 6,5 mln widzów. Był to duży sukces, dlatego powstały kolejne odcinki „Kiepskich”, bo tak serial nazywany jest przez wielu Polaków. Do dzisiaj można zobaczyć ponad 560 odcinków – jest to jeden z najdłużej emitowanych seriali komediowych w Polsce.

Serial pokazuje codzienne życie zwykłych ludzi, wykorzystuje prosty humor i zabawny język prawdopodobnie dlatego cieszy się tak dużą popularnością wśród Polaków. Głównym bohaterem jest Ferdynand Kiepski, który nie może znaleźć pracy, bo nie ma wykształcenia. Halina, czyli żona Ferdynanda, jest pielęgniarką w szpitalu, natomiast sąsiad sprzedaje bieliznę na pobliskim targu.

Początkowo „Świat według Kiepskich” był nagrywany w jednej z kamienic, jednak ciągłe chodzenie aktorów, reżyserów i operatorów po schodach przeszkadzało mieszkańcom i postanowiono przenieść nagrania do studia. Miejsce jest nowe, ale pewne rekwizyty są obecne w serialu od początku, na przykład różowy szlafrok Haliny można zobaczyć zarówno w pierwszych odcinkach, jak i w ostatnich.

Serial ciągle się zmienia. Niektórzy bohaterowie odchodzą, a w ich miejsce pojawiają się inne postacie. Najnowsze odcinki można oglądać już nie tylko w telewizji, ale także w internecie.

Na podstawie: <https://plejada.pl/newsy/swiat-wedlug-kiepskich-nowe-odcinki-w-2019-co-sie-wydarzy-zdjecia/dlyf0sw>

16 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

		TAK	NIE
PRZYKŁAD			
„Świat według Kiepskich” jest serialem komediowym.		☒	
1.	Pierwszy odcinek serialu był nieudany.		
2.	Nagrywanie kolejnych odcinków zależało od zainteresowania widzów.		
3.	Bohaterowie serialu należą do najbogatszych ludzi w Polsce.		
4.	Sąsiad Ferdynanda zajmuje się handlem.		
5.	Serial od początku jest nagrywany w studiu filmowym.		
6.	Niektóre przedmioty można zobaczyć w serialu od pierwszych odcinków aż do dziś.		
7.	Cały serial jest dostępny w telewizji i w internecie.		

Klucz do zadania

	TAK	NIE
1.		X
2.	X	
3.		X
4.	X	
5.		X
6.	X	
7.		X

III. Poprawność gramatyczna

Żeby pomyślnie zdać moduł „Poprawność gramatyczna”, zdający powinien umieć rozpoznawać i stosować poprawne gramatycznie formy językowe. Znajomość wymaganych zagadnień gramatycznych testuje się również w części egzaminu z pisania i mówienia.

Lista zagadnień gramatycznych

FLEKSJA	
DEKLINACJA	KONIUGACJA
<p>Odmiana rzeczowników (liczba pojedyncza i mnoga):</p> <ul style="list-style-type: none"> rodzaju męskiego (żywotnych i nieżywotnych; męskoosobowych i niemęskoosobowych; w tym uważanych za trudne, np. <i>uczeń, chłopiec, brat, rok, człowiek, tydzień, miesiąc</i>); rodzaju żeńskiego (na samogłoskę i spółgłoskę, w tym uważanych za trudne, np. <i>sól</i>); rodzaju nijakiego (na -o, -e, -um, -ę, w tym uważanych za trudne, np. <i>dziecko</i>). 	<p>Tryby – tryb oznajmujący (czas teraźniejszy, czas przeszły czasowników ndk i dk, czas przyszły prosty i złożony, forma bezokolicznikowa); tryb rozkazujący; tryb przypuszczający.</p> <p>Aspekt – aspekt czasowników dokonanych i niedokonanych wprowadzany leksykalnie.</p>
<p>Odmiana przymiotników (liczba pojedyncza i mnoga, także odmiana nazw własnych typu <i>Kowalski, Kowalska</i>; stopniowanie przymiotników i przysłówków);</p>	
<p>Odmiana zaimków (osobowych, wskazujących, dzierżawczych, pytających, nieokreślonych, przeczących, zwrotnego w liczbie pojedynczej i mnogiej).</p>	
<p>Odmiana liczebników porządkowych i głównych – mianownik, dopełniacz i biernik (np. <i>jeden, dwa, dwie; cztery, czterej, czterech; pięć, pięciu; siedem, siedmiu</i>).</p>	

Typy zadań

Moduł obejmuje zadania dwóch typów:

- zadania zamknięte (zadania **wyboru**),
- zadania otwarte (zadania na **tworzenia form gramatycznych i transformacji**).

Za poprawne rozwiązanie zadań wyboru można uzyskać 15–17,5 z 30 możliwych punktów, zdając tym samym egzamin w tej części. Zadania na tworzenia form i transformacji mają większą moc różnicującą i jako takie są oceniane z uwzględnieniem pewnych reguł.

Ta część egzaminu pozwala sprawdzić, czy zdający opanował język w sposób systemowy, a nie tylko komunikacyjny – dlatego wiele form, które są zrozumiałe, ale niezgodne z zasadami gramatyki, w module tym nie uzyskuje akceptacji wyrażonej przyznanymi punktami.

Wskazówki dla zdających

Moduł z reguły składa się z 8 zadań: 4–5 zadań zamkniętych i 3–4 zadania na tworzenie poprawnych form gramatycznych lub transformacje. Żeby pomyślnie zdać tę część egzaminu, należy wcześniej opanować zagadnienia gramatyczne i wykonać dużo ćwiczeń. Pomocna jest systematyzacja wiedzy przed egzaminem (zgromadzenie materiałów w formie tabel, schematów). Warto zwrócić szczególną uwagę na trudniejsze zagadnienia, np. rekcję czasowników, wyrazy o nietypowej odmianie, stopniowanie przymiotników i przysłówków.

Każde z zadań w tej części egzaminu bada znajomość innego zagadnienia gramatycznego, np. odmiany rzeczownika, przymiotnika, zaimka i liczebnika, stopniowania przymiotników i przysłówków, aspektu czasownika, odmiany czasowników w czasie teraźniejszym, przeszłym lub przyszłym, trybie rozkazującym i przypuszczającym. Wykorzystywane są krótkie teksty, w których zdający powinien utworzyć formy gramatyczne wyrazów lub wybrać poprawne z zaproponowanych w nawiasach. Czasem w zadaniach wykorzystywane są również zdania izolowane.

Zdający może wykonywać zadania w dowolnej kolejności. Z takiej możliwości warto skorzystać: na początku przejrzeć cały test i zacząć od zadań łatwiejszych (zwykle są to zadania zamknięte), a potem przejść do trudniejszych. Należy wykonać wszystkie zadania i uzupełnić każdą lukę, nawet jeśli nie jest się pewnym poprawności wpisywanych form. W miarę możliwości czasowych warto jeszcze raz przeczytać wszystkie rozwiązania.

UWAGA!

Zawsze trzeba uważnie czytać polecenia i przykłady, ponieważ tam znajdują się wskazówki niezbędne do wykonania zadań!

■ Zadania z jednostkami wyboru wielokrotnego

Jest to prawdopodobnie najłatwiejszy typ zadań, w którym należy podkreślić poprawną formę gramatyczną spośród kilku podanych. Jeśli zdający zna prawidłową formę, może ją od razu podkreślić, nie czytając pozostałych propozycji. W przypadku wątpliwości warto skorzystać z metody eliminacji najmniej prawdopodobnych odpowiedzi.

PRZYKŁAD 1¹⁷

Proszę – zgodnie z przykładami – podkreślić poprawne formy wyrazów podanych w nawiasach (odmiana rzeczowników, przymiotników i zaimków).

_____ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Nauczyciele często przekonują (**nas**, *nam*, *nami*)^{PRZYKŁAD}, że niektóre lektury zrozumiemy dopiero po (**latach**, *lata*, *latami*)^{PRZYKŁAD}, kiedy już będziemy (*dorośli*, *dorośłym*, **dorośli**)^{PRZYKŁAD}. W szkole czytamy wiele (*książki*, *książek*, *książkach*)¹ – ale czy wszystkie podobają się (*nam*, *nas*, *nami*)² tak samo? Poprosiliśmy (*młodzi*, *młodymi*, *młodych*)³ ludzi, żeby opisali te, które zapamiętali. Mateusz chodzi do szóstej klasy i zna opinie (*koledzy*, *kolegom*, *kolegów*)⁴ o różnych lekturach. Sam uważa, że przeczytał już (*tej*, *te*, *tę*)⁵ najtrudniejszą: „Historia w *Krzyżakach* jest dosyć (ciekawą, ciekawa, ciekawej)⁶, ale napisana trudnym (*językiem*, *języka*, *języku*)⁷. Myślę, że można by skrócić ją o połowę. *Krzyżaków* czytałem razem z (*rodzicach*, *rodzicami*, *rodziców*)⁸, bo bardzo często musiałem ich pytać, co znaczą (dawni, dawne, dawnymi)⁹ słowa. Ale już po kilku (*stron*, *stronach*, *strony*)¹⁰ wiedziałem, że to książka dla mnie”.

Na podstawie: <http://www.edziecko.pl/Junior/56,160035,23061191,jak-po-latach-wspominamy-lektury-szkolne-krolowa.html>

Klucz do zadania

1.	książek	6.	ciekawa
2.	nam	7.	językiem
3.	młodych	8.	rodzicami
4.	kolegów	9.	dawne
5.	tę	10.	stronach

PRZYKŁAD 2¹⁸

Proszę – zgodnie z przykładami – podkreślić poprawne formy wyrazów podanych w nawiasach (stopniowanie przymiotników i przysłówków).

_____ / 2,5 p. (5 x 0,5 p.)

17 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

18 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Coraz (*większych, więcej, najwięcej*)^{PRZYKŁAD} starszych osób chce żyć aktywnie, a niektóre są nawet (**bardziej energiczne, najenergiczniejsze, energiczniej**)^{PRZYKŁAD} niż ich czterdziestoletnie dzieci. Młodzi ludzie realizują się w pracy, mają swoje pasje, starzy nie chcą być (*gorszymi, gorsi, najgorsze*)¹. Emeryci mają (*mniej, mniejszych, najmniej*)² obowiązków, więc wreszcie mogą zająć się tym, na co mają ochotę. (*Częste, Najczęstsze, Najczęściej*)³ wybierane przez seniorów formy aktywności to: treningi pamięci, podróżowanie, uprawianie sportu. Znudziły im się już lekcje nauki angielskiego czy obsługi komputera, chcą nowości. Dzisiaj jest (*łatwo, łatwiej, łatwiejszy*)⁴ niż kiedyś rozwijać niezwykle zainteresowania – pan Jurek dopiero na emeryturze zajął się grafiką komputerową i teraz jest w tym (*lepiej, najlepszy, lepszy*)⁵ od swojego wnuka, który z podziwem patrzy na dziadka.

Klucz do zadania

1.	gorsi
2.	mniej
3.	Najczęściej
4.	łatwiej
5.	lepszy

PRZYKŁAD 3¹⁹

Proszę – zgodnie z przykładami – podkreślić poprawną formę wyrazów podanych w nawiasach (aspekt i tryby).

_____ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

Adam: (*Próbowałbym, Spróbuj, Spróbuje*)^{PRZYKŁAD} sobie wyobrazić, co (**mógłbyś, mógłby, może**)^{PRZYKŁAD} zrobić, gdybyś miał dużo pieniędzy! (*Powiedziałbyś, Mówcie, Powiedz*)¹, czy wtedy ty i twoja żona od razu (*kupujcie, kupilibyście, kupiliby*)² wszystko, o czym marzycie?

Piotr: Nie wiem, (*musiałem, musiałbym, musiałybyśmy*)³ się dłużej nad tym zastanowić. Myślę jednak, że często byśmy (*pomogli, pomagaliśmy, pomagali*)⁴ innym.

Adam: W jaki sposób?

Piotr: Moja córka pewnie (*proponowałabym, proponuje, zaproponowałaby*)⁵, żeby kupić jedzenie dla bezdomnych zwierząt, a syn by (*wolałby, wolał, woli*)⁶ dać pieniądze na nowe ubrania sportowe dla szkolnej drużyny piłkarskiej. I już słyszę głos żony: „Kochani! Proszę was, (*pamiętajcie, pamiętalibyśmy, zapamiętajcie*)⁷ o naszym dziadku. Trzeba mu pomóc wyremontować dom. (*Niech spędzi, Spędzałby, Spędziłaby*)⁸ w nim wygodnie resztę życia”. Jestem pewien, że właśnie tam (*pojechalibyśmy, jedźmy, pojechaliby*)⁹ w pierwszej kolejności.

19 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Adam: Wiele osób, wiele pomysłów. Może niech każdy z was (*piszcie, napiszcie, napisze*)¹⁰ swój pomysł na kartce, a potem zrobicie losowanie.

Piotr: Dziękuję za radę, ale to tylko piękne marzenia.

Klucz do zadania

1.	Powiedz	6.	wolał
2.	kupilibyście	7.	pamiętajcie
3.	musiałbym	8.	Niech spędzi
4.	pomagali	9.	pojechalibyśmy
5.	zaproponowałyby	10.	napisze

Zadania z lukami do uzupełnienia

Zadania tego typu polegają na uzupełnianiu tekstu wyrazami podanymi w ramce. Zdarza się tak, że zaproponowanych wyrazów jest więcej niż luk w zadaniu lub niektóre formy mogą być użyte więcej niż jeden raz. Należy uważnie przeczytać polecenie, a potem wybrać odpowiedni wyraz z ramki i wpisać go w puste miejsce.

PRZYKŁAD 1²⁰

Proszę – zgodnie z przykładem – uzupełnić zdania wyrazami z ramki (spójniki). **Uwaga!** Jeden wyraz w ramce jest niepotrzebny.

_____ / 2,5 p. (5 x 0,5 p.)

że oraz ale **chociaż** czyli ani więc

Kontakt osób niesłyszących z muzyką jest trudny, **chociaż**^{PRZYKŁAD} możliwy. „Niemy Chór Uniwersytetu Śląskiego” istnieje już od kilku lat i pokazuje piosenki tym, którzy nie słyszą. Podczas koncertów studenci używają języka migowego, []¹ języka osób niesłyszących. W chórze występują osoby po kursach tego języka []² tacy, którzy go nie znają, []³ bardzo chcą się go nauczyć. Utwory w języku migowym są tak ciekawe, []⁴ wszyscy mogą się czegoś nowego dowiedzieć. Z roku na rok zainteresowanie chórem wśród studentów rośnie, []⁵ spotkania muszą odbywać się coraz częściej.

Na podstawie: *Organizacje studenckie bez tajemnic: Niemy Chór Uniwersytetu Śląskiego, „Suplement”, marzec/kwiecień 2019*

20 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Klucz do zadania

1.	czyli
2.	oraz
3.	ale
4.	że
5.	więc

Wyraz zbędny: **ani****PRZYKŁAD 2²¹**

Proszę – zgodnie z przykładem – uzupełnić zdania wyrazami z ramki (przyimki). **Uwaga!** Jeden wyraz w ramce jest niepotrzebny.

_____ / 2,5 (5 x 0,5 p.)

do **w** nad przed z na w

WPRZYKŁAD tym roku Piotr i Ola już kilka miesięcy []¹ wakacjami szukali []² internecie jakiegoś ładnego i niedrogiego domku kempingowego []³ polskim morzem. Chcieli wynająć go []⁴ trzy tygodnie. Niestety, wybór był niewielki, a ceny tak wysokie, że zdecydowali się na dwutygodniowy wyjazd []⁵ Grecji.

Klucz do zadania

1.	przed
2.	w
3.	nad
4.	na
5.	do

Wyraz zbędny: **z**

21 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Transformacje

A. Wpisanie poprawnej formy gramatycznej wyrazu podanego w nawiasie.

W nawiasie podawane są podstawowe formy rzeczowników, czasowników, zaimków, przymiotników, liczebników, przysłówków, na podstawie których należy utworzyć poprawną formę gramatyczną wyrazów.

PRZYKŁAD²²

Proszę – zgodnie z przykładami – uzupełnić tekst poprawnymi formami wyrazów podanych w nawiasach (czas teraźniejszy i przyszły).

_____ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

„Łódź Design Festival” co roku **zaprasza** (zapraszać)^{PRZYKŁAD} najśłynniejszych światowych projektantów w nadziei, że **pokażą** (pokażać)^{PRZYKŁAD} nowe trendy w projektowaniu.

„Tegoroczny festiwal był okazją do rozmowy o tym, co []¹ (dawać)¹ nam poczucie komfortu i w jaki sposób na współczesne potrzeby człowieka []² (odpowiadać)² artyści – []³ (mówić)³ Michał Piernikowski, dyrektor. – Wystawa „Biuro przyszłości” pozwala zastanowić się, jak []⁴ (my – pracować)⁴ za kilkanaście lat. To refleksja nad tym, jak nasze miejsca pracy się []⁵ (zmienić)⁵ za jakiś czas”.

Z kolei Katarzyna Dubik z biura organizacyjnego festiwalu []⁶ (informować)⁶: „Do Łodzi []⁷ (przyjechać)⁷ najważniejsi projektanci, a jutro []⁸ (my – mieć)⁸ ogromną przyjemność gościć słynnych artystów ze Szwecji, którzy []⁹ (poprowadzić)⁹ warsztaty dla dzieci. Już wkrótce wszyscy []¹⁰ (móc)¹⁰ oglądać festiwalowe wystawy w wielu miejscach miasta”.

Na podstawie: <https://www.radiolodz.pl/posts/52898-13-lodz-design-festival>

Klucz do zadania

1.	daje	6.	informuje
2.	odpowiadają	7.	przyjadą
3.	mówi	8.	będziemy mieli/mieć
4.	będziemy pracowali/pracować	9.	poprowadzą
5.	zmienią	10.	będą mogli / będziemy mogli

22 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

B. Przekształcanie zdań przy użyciu podanych wyrazów.

Zadanie sprawdza znajomość polskich struktur leksykalno-gramatycznych i wymaga od zdającego umiejętności przekazania tej samej informacji przy zastosowaniu innej struktury językowej. W poleceniu znajduje się wzór, według którego powinno się przekształcać zdania, np. wszystkie transformacje należy utworzyć w formie trybu przypuszczającego. Trudność polega na tym, że trzeba pamiętać o dodatkowych operacjach, np. zamianie rzeczowników na odpowiednie zaimki.

PRZYKŁAD²³

Proszę – zgodnie z przykładem – użyć wyrazu w nawiasie i przekształcić zdanie tak, by miało ten sam sens.

PRZYKŁAD

Anna lubi literaturę polską.

(interesuje się)

_____ / 5 p. (5 x 1 p.)

1. Joanna przyglądała się małemu kotu.

(obserwowała)

2. W twoim pokoju zawsze jest bałagan.

(porządku)

3. Marta bez przerwy wspomina ten koncert.

(opowiada)

4. Wczoraj Michał był w teatrze pierwszy raz w życiu.

(poszedł)

5. Czy znasz adres tego sklepu?

(wiesz)

23 Test 3 – rok 2020 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2020/12/B1_przykladowy_test_2020_03.pdf [dostęp 27.08.2023].

Klucz do zadania

1. Joanna obserwowała małego kota.
2. W twoim pokoju nigdy nie ma porządku.
3. Marta bez przerwy opowiada o tym koncercie.
4. Wczoraj Michał poszedł do teatru pierwszy raz w życiu.
5. Czy wiesz, jaki jest adres tego sklepu? Czy wiesz, jaki adres ma ten sklep?

IV. Pisanie

Żeby pomyślnie zdać tę część egzaminu, zdający powinien:

- dysponować wystarczającym zakresem środków językowych, by wyrażać swoje myśli,
- umieć pisać jasne, ciągłe teksty spełniające wymagania tematyczne i gatunkowe,
- umieć przekazywać stosunkowo precyzyjnie informacje i wyrażać poglądy na tematy abstrakcyjne i konkretne, opisywać doświadczenia, uczucia, wydarzenia z podaniem koniecznych szczegółów,
- umieć podsumować swoje obserwacje oraz uzasadnić własny punkt widzenia na wybrany temat,
- posługiwać się formami wypowiedzi w rejestrze neutralnym oraz wykazać się znajomością stylu oficjalnego i nieoficjalnego odpowiednio do danej sytuacji,
- dysponować wiedzą z następujących zagadnień z zakresu ortografii i interpunkcji:
 - a. polski alfabet i poprawny zapis liter;
 - b. podstawowe zasady pisowni spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych;
 - c. podstawowe zasady pisowni spółgłosek twardych i miękkich;
 - d. podstawowe zasady pisowni wyrazów dużymi i małymi literami;
 - e. podstawy interpunkcji.
- pisać na tyle poprawnie i czytelnie, by czytający nie miał zbyt wielu problemów ze zrozumieniem przekazu.

Formy wypowiedzi

W trakcie egzaminu certyfikacyjnego zdający powinien umieć tworzyć następujące formy wypowiedzi pisemnej:

1. życzenia,
2. pozdrowienia,
3. zaproszenie,
4. ogłoszenie,
5. list/e-mail prywatny formalny (np. do nauczyciela),
6. list/e-mail prywatny nieformalny,
7. opis osoby,

8. opis przedmiotu,
9. opis miejsca,
10. opis sytuacji,
11. charakterystyka osoby,
12. opowiadanie,
13. sprawozdanie,
14. recenzja,
15. esej.

Role komunikacyjne

1) nieznajomy, znajomy; **2)** uczeń; **3)** kolega, przyjaciel; **4)** kupujący, klient; **5)** członek rodziny; **6)** pacjent; **7)** gość; **8)** widz, czytelnik, słuchacz; **9)** turysta; **10)** uczestnik, świadek zdarzenia

Wskazówki dla zdających

W skład tej części egzaminu wchodzi trzy zestawy tematów do wyboru (każdy zawiera po dwa zadania). Należy wytypować jeden zestaw i wykonać obydwa polecenia – punkt *a* i *b*. Pierwsze zadanie to krótka forma, np. życzenia, pozdrowienia, drugie – forma dłuższa, np. sprawozdanie lub list. Każdy tekst powinien zawierać określoną w poleceniu liczbę słów. W zadaniu *a* jest to najczęściej 20–40 słów, w zadaniu *b* – 160–180 słów. Warto poświęcić kilka minut na przemyślenie wyboru zestawu, a potem zastanowić się nad tym, jaką strukturą charakteryzują się wybrane rodzaje tekstów. W przypadku formy dłuższej dobrze jest sporządzić w brudnopisie (który jest do dyspozycji zdającego) plan z wypunktowanymi informacjami i argumentami.

W razie zapisywania w brudnopisie pełnej wersji tekstu należy pamiętać, że egzaminatorzy oceniają wyłącznie **czystopis**. Należy zatem dobrze rozplanować czas, aby wystarczyło go na przepisanie tekstu do arkusza egzaminacyjnego.

W tej części egzaminu oceniane są: wykonanie zadania – treść, długość, forma, kompozycja; poprawność gramatyczna; słownictwo; styl; ortografia i interpunkcja.

PRZYKŁAD

Uwaga! Proszę wybrać **tylko jeden** z zestawów i **wykonać obydwa** zadania (a i b) z tego samego zestawu.

ZESTAW I		
a.	Proszę napisać pozdrowienia z wakacji nad morzem dla swojej przyjaciółki/przyjaciela.	25 słów
b.	Proszę napisać sprawozdanie z wycieczki lub podróży.	175 słów

ZESTAW II		
a.	Proszę napisać życzenia z okazji świąt Bożego Narodzenia dla swojej dawnej nauczycielki języka polskiego.	25 słów
b.	Co – zdaniem Pani/Pana – oznaczają określenia „prawdziwy mężczyzna” i „stuprocentowa kobieta”? Proszę napisać esej.	175 słów

ZESTAW III		
a.	Proszę napisać ogłoszenie o znalezionej rzeczy (telefon, portfel, klucze itp.)	30 słów
b.	Proszę napisać opowiadanie pod tytułem „Przygoda w górach”.	170 słów

■ Pozdrowienia

Pozdrowienia to wyrazy serdecznej pamięci przesyłane z podróży. Są zwykle pisane na kartkach pocztowych lub widokówkach podczas pobytu nadawcy w innym mieście, kraju itp. To zazwyczaj zwarty, krótki tekst, a w związku z tym schematyczny.

Pozdrowienia powinny zawierać następujące elementy:

- miejsce i datę (umieszczone w prawym górnym lub lewym dolnym rogu);
- zwrot do adresata wyrażony formą wołacza z wykrzyknikiem i umieszczony w pierwszej linii – ce na środku nad tekstem właściwym (w tekstach neutralnych stylistycznie użycie zwrotu do adresata nie jest konieczne);
- treść właściwą;
- podpis (pod tekstem z prawej strony).

Pozdrowienia mogą być *serdeczne, ciepłe, wakacyjne, pachnące ciepłym wiatrem* – epitety zależą od fantazji nadawcy tekstu. W pozdrowieniach oficjalnych obowiązują formalne zwroty grzecznościowe do adresata. Muszą być podpisane pełnym imieniem i nazwiskiem.

PRZYKŁAD

Łeba, 14.06.2023

Droga Olu!

Przesyłam wakacyjne pozdrowienia z nad Bałtyku. Mam tu wszystko, czego potrzeba: słońce, plaża, moc wrażeń, piękne widoki... Brakuje mi tylko Ciebie!

Agnieszka

■ Sprawozdanie

Sprawozdanie to wierne, dokładne i rzeczowe przedstawienie autentycznych wydarzeń, których autor był uczestnikiem lub świadkiem. Może dotyczyć wycieczki, podróży, koncertu, zawodów sportowych itp. Wydarzenia opisywane są w sposób chronologiczny, zwykle w czasie przeszłym. Sprawozdanie powinno zawierać następujące informacje:

- czas i miejsce wydarzeń,
- okoliczności i cel wydarzeń,
- uczestnicy wydarzeń,
- przebieg wydarzeń,
- ogólne wnioski, ocena wydarzeń.

Przykładowe zwroty i wyrażenia

POCZĄTEK	PRZEBIEG WYDARZEŃ	OCENA WYDARZEŃ
kiedy, gdzie, co się wydarzyło?	co konkretnie się działo? w jakich okolicznościach?	np. <i>Kraków bardzo mi się podobał.</i>
np. <i>W zeszłym miesiącu byliśmy na wycieczce w Krakowie.</i>	np. <i>Zwiedziliśmy Wawel i... Potem spacerowaliśmy po Rynku. Wieczorem...</i>	

PRZYKŁAD

Wycieczka integracyjna

W dniach 15-17 września 2023 roku uczniowie klasy 7a wraz z wychowawcą i nauczycielką języka angielskiego wybrali się na wycieczkę integracyjną do Krakowa. Celem wycieczki było poznanie zabytków i kultury byłej stolicy Polski i jej okolic, a także zacieśnienie więzi między uczniami.

Pierwszego dnia zwiedziliśmy Stare Miasto, gdzie podziwialiśmy Rynek Główny, Sukiennice, kościół Mariacki i wieżę ratuszową. Następnie udaliśmy się na Wawel, tam zwiedziliśmy zamek i katedrę. Wieczorem poszliśmy na kolację do restauracji i spróbowaliśmy tradycyjnych potraw krakowskich. Były przepyszne!

Drugiego dnia pojechaliśmy do Wieliczki, żeby zwiedzić słynną kopalnię soli. Zobaczyliśmy tam niezwykle komory, kaplice, rzeźby i jeziora solne. Było to niezapomniane przeżycie. Po powrocie do Krakowa mieliśmy czas wolny, który wykorzystaliśmy na zakupy i odpoczynek.

Trzeciego dnia odwiedziliśmy Muzeum Narodowe, podziwialiśmy dzieła sztuki polskich i zagranicznych artystów. Po południu zaś pojechaliśmy do Ojcowskiego Parku Narodowego, spacerowaliśmy po malowniczych szlakach, oglądaliśmy skały i jaskinie. Wieczorem wróciliśmy do Warszawy.

Wycieczka była bardzo udana i ciekawa. Zobaczyliśmy wiele nowych miejsc, a także lepiej poznaliśmy się nawzajem. Była to świetna okazja do integracji i zabawy.

■ Życzenia

Życzenie to zwyczajowy tekst, pisany lub ustny, wyrażający to, czego nadawca życzy innej osobie z jakiejś okazji. Okazją do złożenia życzeń mogą być urodziny lub imieniny, ważne wydarzenia w życiu prywatnym (np. ślub), a także święta kościelne, np. Boże Narodzenie (wraz z Nowym Rokiem), Wielkanoc itp.

Życzenia powinny zawierać następujące elementy:

- miejsce i datę (w życzeniach okazjonalnych można podać datę wydarzenia, a nie datę pisania życzeń);
- zwrot do adresata (wyrażony formą wołacza z wykrzyknikiem i umieszczony w pierwszej linii - ce na środku nad tekstem właściwym w odpowiedniej formule grzecznościowej); w tekstach neutralnych stylistycznie użycie zwrotu do adresata nie jest konieczne;

- treść właściwą (określającą okazję, z której życzenia są składane);
- podpis (pod tekstem z prawej strony).

W życzeniach oficjalnych obowiązują formalne zwroty grzecznościowe do adresata. Muszą być podpisane pełnym imieniem i nazwiskiem.

PRZYKŁAD

Szanowna Pani Profesor!

Spokojnych, pełnych radości, odpoczynku i rodzinnej atmosfery świąt Bożego Narodzenia oraz spełnienia osobistych zamierzeń i planów zawodowych w nadchodzącym roku życzę

Irena Malinowska

■ Esej

Esej – swobodna wypowiedź pisemna o charakterze informacyjno-refleksyjnym, w której piszący rozwija temat i wyjaśnia go, przedstawiając swoje poglądy i opinie. Esej powinien składać się z trzech części (wstęp, rozwinięcie i zakończenie) i powinien zawierać:

- subiektywne poglądy autora: opinię, komentarz, interpretację, rozważania, odczucia;
- argumenty popierające te poglądy.

Przykładowe zwroty i wyrażenia

WSTĘP	ROZWIĘCIE	ZAKOŃCZENIE
<ul style="list-style-type: none"> • Ostatnio wszyscy mówią o... • Jest to myśl... • Jest to temat... • Warto zastanowić się nad... 	<ul style="list-style-type: none"> • Wydaje mi się, że... • Uważam... Sądzę... • Gdyby... • Moim zdaniem... • Według mnie... • Można porównać... 	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólnie można powiedzieć... • Na zakończenie chciał/a/bym...

PRZYKŁAD

W zdrowym ciele zdrowy duch

Temat zdrowia jest bardzo ważny i często poruszany w mediach, szkole i życiu codziennym. Wszyscy chcemy być zdrowi i szczęśliwi, ale czy wiemy, co to znaczy i jak to osiągnąć?

Zdrowe ciało to takie, które jest sprawne, silne, odporne i wolne od chorób. Aby je mieć, trzeba zdrowo się odżywiać, uprawiać sport, unikać alkoholu i nadmiernego stresu, a także regularnie się badać i leczyć. Zdrowe ciało wpływa na stan ducha, czyli na stan psychiczny, emocjonalny i intelektualny człowieka. Kiedy czujemy się dobrze fizycznie, jesteśmy bardziej zadowoleni, radośni, pewni siebie i optymistyczni. Zdrowy duch pomaga nam radzić sobie z problemami, podejmować wyzwania i realizować cele. Dlatego ważne jest, aby dbać o obie sfery naszego życia i zachować równowagę między nimi.

Myślę więc, że powiedzenie to jest prawdziwe i wartościowe. Uważam, że zdrowie jest najważniejszym dobrem, które powinniśmy szanować i pielęgnować. Dlatego staram się dbać o swoją kondycję: ćwiczę, jem warzywa i owoce, nie mam nałogów, odpoczywam i rozwijam swoje zainteresowania. Dzięki temu czuję się dobrze i mam pozytywne nastawienie do życia.

■ Ogłoszenie

Ogłoszenie – pismo użytkowe o charakterze informacyjnym. Może dotyczyć np. sprzedaży, zamiany lub wynajęcia czegoś (samochodu, mieszkania itp.), wolnego miejsca pracy, zgubienia lub znalezienia czegoś. Ogłoszenia najczęściej umieszczane są w prasie, na tablicach i słupach ogłoszeniowych lub na przystankach komunikacji miejskiej. Ogłoszenie powinno być zwięzłe i zawierać następujące elementy.

- kto ogłasza (osoba prywatna, instytucja);
- w jakim celu to robi (sprzedaje, kupuje, zamienia, wynajmuje, poszukuje itp.);
- co jest przedmiotem ogłoszenia (praca, samochód, mieszkanie, zwierzę);
- w jaki sposób można skontaktować się z ogłaszającym (numer telefonu, adres).

Ogłoszenie powinno być napisane stylem zwięzłym i precyzyjnym. Warto używać krótkich zdań lub równoważników, wskazane jest także wyliczanie cech.

PRZYKŁAD**Ogłoszenie**

W dniu 19 września 2023 r. na ul. Szewczenki 23 we Lwowie znaleziono telefon komórkowy marki Samsung. Właściciel może odebrać swoją własność w Biurze rzeczy znalezionych, ul. W. Stusa 13, tel.: +38 067 111 32 68.

Opowiadanie

Opowiadanie jest formą wypowiedzi, która polega na ukazaniu wydarzeń w sposób fabularny (często – wymyślony, fikcyjny). Składa się z trzech części: wstępu, rozwinięcia i zakończenia. Zwykle pisane jest w czasie przeszłym i może zawierać elementy dialogu. Opowiadający może występować w 1. lub 3. osobie.

Opowiadanie powinno:

- rozwijać temat w ramach własnego pomysłu piszącego,
- zachowywać logiczną kolejność wydarzeń.

Przykładowe zwroty i wyrażenia

WSTĘP	ROZWIĘNIĘCIE	ZAKOŃCZENIE
<ul style="list-style-type: none"> • Zdarzyło/Wydarzyło się to... • Było to... • Działo się to... 	<ul style="list-style-type: none"> • pewnego dnia... • pewnego razu... • w pewnym mieście/kraju/domu... • na wsi... • w górach nad morzem/jeziorem/rzeką... • na ulicy... • pewien pan/ pewna pani... • jakiś człowiek jakiś mężczyzna/jakaś kobieta ... • nagle... • w pewnej chwili... • w pewnym momencie... 	<ul style="list-style-type: none"> • W końcu... • Aż wreszcie... • Kiedy wróciliśmy... • Cała ta historia...

PRZYKŁAD***Przygoda w górach***

Kasia i Tomek byli rodzeństwem, które lubiło przygody. W wakacje pojechali z rodzicami do Zakopanego, żeby pochodzić po górach. Pewnego dnia postanowili sami wybrać się na szlak do doliny Kościeliskiej. Wzięli ze sobą plecaki, mapę, wodę i kanapki.

Szlak był łatwy i przyjemny. Kasia i Tomek podziwiali góry, las i strumyki. Zatrzymywali się czasem, żeby zrobić zdjęcie i odpocząć. Po dwóch godzinach dotarli do schroniska, gdzie zjedli obiad i napili się herbaty przed drogą powrotną.

Niestety, w drodze powrotnej się zgubili. Zeszli z głównego szlaku i znaleźli się na ścieżce, która prowadziła do jaskini. Nie wiedzieli, co zrobić. Byli zmęczeni, spragnieni i przestraszeni. Postanowili wejść do jaskini, żeby się schronić. W środku było ciemno i wilgotno, na ścianach wisiaty nietoperze, pająki i inne dziwne stworzenia...

Na szczęście, po chwili usłyszeli głosy ludzi. Okazało się, że to byli ratownicy górscy, którzy szukali ich po zgłoszeniu rodziców. Ratownicy odprowadzili Kasię i Tomka do schroniska. Dzieci obiecały, że nigdy więcej nie będą się oddalać od szlaku i nie będą szukać przygód w górach.

V. Mówienie

Zdający na poziomie B1 powinni umieć:

- posługiwać się językiem polskim w typowych sytuacjach komunikacyjnych w sposób płynny, nieutrudniający komunikacji;
- wyrażać funkcje komunikacyjne przewidziane inwentarzem funkcjonalno-pojęciowym w odniesieniu do tematów określonych inwentarzem tematycznym, stosując odpowiednie struktury gramatyczne wymienione na liście zagadnień gramatycznych dla poziomu B1 w *Standardach wymagań egzaminacyjnych*²⁴;
- rozpoczynać i kończyć rozmowę, a także włączać się do rozmowy innych osób i brać w niej aktywny udział, wyrażając własne opinie i wymieniając informacje, gdy dotyczy ona tematów im znanych lub związanych z ich zainteresowaniami;
- stosować podstawowe zasady prowadzenia rozmów telefonicznych;
- tworzyć proste, spójne wypowiedzi na temat własnych zainteresowań, doświadczeń, marzeń i planów;
- wyrażać i uzasadniać własne poglądy;
- opisywać i relacjonować zdarzenia, streszczać w prosty sposób przeczytany tekst;
- kontrolować przebieg rozmowy, prosząc, gdy zachodzi potrzeba, o powtórzenie, wyjaśnienie, przeliterowanie itp.;
- upewnić się, czy są właściwie rozumiani i czy używają odpowiednich słów i form;
- operować formami rejestru oficjalnego i nieoficjalnego, odpowiednio do sytuacji;
- stosować zasady wymowy i intonacji pozwalające na właściwe zrozumienie wyrażanych intencji oraz treści wypowiedzi. Przy tym wpływ zasad wymowy języka rodzimego może być odczuwalny, ale nie powinien zakłócać zrozumienia wypowiedzi.

Wymagania w zakresie wymowy

Zdający potrafi dostosować ton głosu i tempo wypowiedzi do sytuacji, nadać właściwą intonację zdaniom pytajnym, oznajmującym i rozkazującym (np. *Pani już przyszła. Pani już przyszła? Pani już przyszła!*) czy zdaniom zawierającym prośbę (np. *Czy mógłby Pan otworzyć drzwi?*). Zdający powinien właściwie wymawiać samogłoskę ustną **y** w opozycji do **i** oraz **e**, nosówki **ą** i **ę** (np. *mąż, dęby, będę, będzie, ręka, gorączka, zacząć, zaczęła, zaczęli, idę, idą*); spółgłoski dźwięczne, funkcjonalnie miękkie **sz, ż, rz, cz, dż** w opozycji do ciszących, miękkich **ś, ź, ć, dź**, (np. *kosz: koś*); spółgłoskę **ł** w opozycji do **l** (np. *łaska: laska*), a także grupy spółgłoskowe (np. *pszenica – przerwa – krzyk – brzydki; czwartek – ćwikła – dwa – święto*). Należy poprawnie wymawiać również zestroje akcentowe, czyli

24 *Standardy wymagań egzaminacyjnych*. Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. MENiS. Warszawa 2003.

połączenia słów jednosylabowych w grupy (np. *nie wiem, nie mam, nie chcę, ze mną, od nas; jadę na wieś, wychodzę za męża*) albo przyłączanie słów jednosylabowych do słów akcentowanych (np. *kocham cię, widzę go*). Zdający powinni właściwie akcentować wyrazy obce typu 'gramatyka' oraz formy czasu przeszłego i trybu przypuszczającego (np. *poszliśmy, zrobilibyśmy*) oraz słowa typu *czterysta, dziewięćset, uniwersytet*.

Rodzaje tekstów (wypowiedzi)

1. Wypowiedzi monologowe:

- wypowiedź na temat własnych zainteresowań, doświadczeń, planów, marzeń,
- streszczenie książki, filmu, artykułu prasowego z krótkim komentarzem,
- relacja z wydarzenia, proste opowiadanie,
- opis,
- charakterystyka,
- opinia na określony temat z krótkim uzasadnieniem;

2. Wypowiedzi dialogowe:

- prosta rozmowa telefoniczna,
- dialog intencjonalny (np. propozycja, prośba, rada, itp.),
- dialog tematyczny (np. moja rodzina, moja praca, moje mieszkanie, moje hobby itp.)
- krótka, prosta dyskusja.

Role komunikacyjne

1) nieznajomy, znajomy; **2)** kolega, przyjaciel; **3)** członek rodziny, **4)** gość; **5)** turysta, przewodnik; **6)** uczeń; **7)** klient, kupujący; **8)** pacjent; **9)** widz, czytelnik, słuchacz; **10)** uczestnik zdarzenia; **11)** uczestnik rozmowy telefonicznej

Wskazówki dla przygotowujących się do egzaminu ustnego

Budowa egzaminu ustnego

Komisja egzaminacyjna zwykle składa się z trzech osób: jedna z nich przeprowadza egzamin, wchodząc w interakcje ze zdającym, pozostałe dwie osoby niezależnie od siebie koncentrują się na ocenie wypowiedzi osoby egzaminowanej. Oceniane są: sprawność komunikacyjna, wykonanie zadania, poprawność gramatyczna, słownictwo, wymowa i intonacja.

Zdający losuje zestaw pytań (jeden z trzech leżących na stole) i ma ok. 5 minut na przygotowanie swojej wypowiedzi. Egzamin rozpoczyna się od tego, że egzaminator w celach „rozgrzewki” (ok. 1 min.), która nie jest oceniana, zadaje zdającemu kilka pytań (np. *Proszę się krótko przedstawić? Skąd Pani/Pan jest? Czym się Pani/Pan zajmuje?*). Taka rozmowa wstępna pomaga nawiązać kontakt ze zdającym i stworzyć życzliwą atmosferę.

Typy zadań

Czas trwania części ustnej egzaminu wynosi ok. **15 minut**, czyli po 5 minut na każde z trzech zadań:

1. **opis fotografii** (sytuacji na niej przedstawionej),
2. **monolog** (wypowiedź na podany temat),
3. **sytuacja komunikacyjna** (dialog z egzaminatorem).

■ ZADANIE A.

Opis fotografii i przedstawionej na niej sytuacji

Zadanie to polega na samodzielnym opisanu w sposób logiczny i uporządkowany (trzeba opisać ludzi, przedmioty, miejsce i wykonywane czynności) przedstawionej na fotografii sytuacji. Opis powinien uwzględniać nie tylko cechy osób i obiektów, ale i dynamizm przedstawionej sytuacji: co było – jest – będzie.

Opis osób:

- opis wyglądu zewnętrznego – sylwetka (np. *niski, tęgi*), głowa tj. twarz, oczy, włosy (np. *okrągła twarz, ciemne oczy, brunet*), sposób ubierania się (np. *elegancki*);
- opis wyrazu twarzy, stanu emocjonalnego lub charakteru opisywanych osób; np. *wesoły, zamysłony, nieśmiały*;
- określenie możliwych relacji między osobami widocznymi na zdjęciu, np. *członkowie rodziny, przyjaciele*;
- określenie ewentualnego zawodu postaci, np. *biznesmen, nauczyciel, kierowca*.

Opis sytuacji i miejsca, w którym się znajdują:

- określenie położenia elementów względem siebie; np. *na pierwszym/drugim planie*;
- opis kolorystyki zdjęcia, kolory, np. *żółty, niebieski, zielony, jasny, ciemny*;
- opis krajobrazu lub pomieszczeń, np. *na ulicy, na plaży, w mieszkaniu*,
- opis pogody, pory roku, pory dnia, np. *w zimie, latem, wieczorem, po południu, w słoneczny dzień*;
- opis nastroju, jaki wywołuje lub wrażenia, jakie robi dany widok, np. *pełen spokoju i ciepła*.

Opis czynności wykonywanych przez osoby na zdjęciu, np. *kobieta siedzi na krześle, dzieci bawią się na podłodze, mężczyzna stoi przy samochodzie.*

Przydatne zwroty i wyrażenia

- *Na pierwszym/drugim planie, obok, wokół, w tle, w głębi, po lewej/prawej stronie/wzdłuż*
- *Na fotografii/zdjęciu/obrazku/ilustracji widzę...*
- *Myślę, że.../Sądzę, że.../Wydaje mi się, że...*

PRZYKŁAD

Proszę opisać fotografię i przedstawioną na niej sytuację.

<https://pixabay.com/pl/photos/dziadek-z-wnukami-natura-rodzina-2040914>

Fotografia przedstawia starszego pana z wnukami na spacerze w gospodarstwie agroturystycznym. **Na pierwszym planie** widzimy małego chłopczyka, jego siostrę i dziadka, którzy są odwrócenii do nas plecami, ponieważ podziwiają zwierzęta domowe znajdujące się za wysokim drewnianym i starym płotem. Dzieci mają około 3–4 lat i są bliźniakami. Dziewczynka ma krótkie i nieco jaśniejsze włosy niż jej brat. Chłopczyk ubrany jest w podkoszulek w szaro-różowe paski, szare spodnie, białe skarpetki i adidas. Dziewczynka ma na sobie jasny sweterek, czarne spodnie, białe skarpetki i adidas. Dzieci są bardzo spokojne i grzecznie obserwują zwierzęta. **Obok nich**, po prawej stronie stoi dziadek o siwych i krótkich włosach. On trzyma swoją rękę na ramieniu wnuczki, na ręce widoczny jest srebrny, błyszczący zegarek. Jego ubranie jest praktyczne: jasne spodnie z dużymi kieszeniami oraz biały podkoszulek z kotnierzykiem typu polo, na nogach ma brązowe buty. Nie widzimy ich twarzy, ale na pewno są uśmiechnięci i szczęśliwi. Braciszek chwycił się rękami za belkę płotu i z zainteresowaniem przygląda się krowie, zmierzającej powoli w ich kierunku. Dzieci przyjechały z dziadkiem na odpoczynek na wieś, spędzają czas w ciszy w otoczeniu natury, odkrywają nowy dla nich świat, oddychają czystym powietrzem. **W głębi zdjęcia** widnieje duża zielona przestrzeń, być może jest to ogród. **Atmosfera na zdjęciu** jest pełna pozytywnych emocji: poczucia bezpieczeństwa, harmonii oraz miłości dziadka do wnuków. **Myślę, że** taki weekend dzieci będą długo wspominać i opowiadać wszystkim znajomym o swoim nowym doświadczeniu, o zwierzętach, ich karmieniu, sprowadzaniu z pastwiska, przytulaniu i głaskaniu.

■ ZADANIE B.

Monolog (wypowiedź na podany temat)

Opis formy wypowiedzi

Monolog jest dłuższą, ciągłą wypowiedzią jednej osoby, dotyczącą określonego tematu czy zagadnienia. To wypowiedź samodzielna formalnie i znaczeniowo, w której osoba mówiąca przekazuje informacje o ludziach, rzeczach i zdarzeniach, opisuje je i opowiada o nich, wyraża swoje poglądy. Monolog z reguły zawiera informacje wstępne, wieloaspektowe rozwinięcie tematu i zakończenie (podsumowanie) wypowiedzi na określony temat. Jest on tekstem spójnym, w którym mogą pojawić się następujące elementy:

- opis osoby, rzeczy i sytuacji,
- opowieść o wydarzeniach,
- wyrażanie własnej opinii i poglądów.

Potrzebne zwroty i wyrażenia wprowadzające, łączące, dopowiadające i konkludujące, np.

- *na początku powiem/opowiem o...*

- najpierw opiszę/wymienię...
- muszę też powiedzieć, że...
- nie mogę nie opowiedzieć o...
- kolejną sprawą, o której chcę powiedzieć, jest...
- uważam/myślę/sądzę, że...
- chcę jeszcze dodać...
- ostatnia rzecz to...
- na końcu mogę stwierdzić, że...

W czasie przygotowywania się do wypowiedzi egzaminacyjnych warto naszkicować sobie plan monologu.

PRZYKŁAD

Proszę wypowiedzieć się na podany temat.

Jak lubi Pani/Pan spędzać wolny czas? Jaka forma jest najbardziej odpowiednia? (monolog)

Wolny czas staram się spędzać w różny sposób. Po pierwsze, lubię aktywnie odpoczywać, na przykład w czasie wycieczek rowerowych z kolegami. Razem jeździmy za miasto, jest to dobra okazja, aby wspólnie zobaczyć miejsca, w których jeszcze nie byliśmy. Po drugie, uwielbiam spędzać czas na basenie: intensywnie pływać, a potem wypoczywać na leżaku z zamkniętymi oczami.

Od czasu do czasu spotykam się ze znajomymi ze szkoły, chodzimy razem do kina albo na koncerty. Rozmawiamy, opowiadamy sobie zabawne historie, śmiejemy się i robimy wszystko, żeby się dobrze bawić.

Moją pasją są podróże. Jeżeli mam wolną chwilę, zaraz planuję kolejną wycieczkę. Staram się, żeby to był wyjazd w miejsce, do którego chętnie wracam. Ostatnio byłem w Bieszczadach, które zrobiły na mnie duże wrażenie.

Uważam, że aktywny wypoczynek jest bardzo ważny dla naszego dobrego samopoczucia i zdrowia. Zwłaszcza, gdy w pracy dużo czasu spędza się za biurkiem. Jeśli jednak ktoś pracuje fizycznie, woli z kolei odpocząć przed komputerem lub obejrzeć film w telewizji.

Według mnie w wolnym czasie trzeba zawsze robić to, co się lubi. Uważam, że najważniejszy jest udany wypoczynek w miejscach, do których się chętnie wraca i z ludźmi, których się po prostu lubi.

ZADANIE C.**Sytuacja komunikacyjna (dialog z egzaminatorem)****Opis formy wypowiedzi**

Zadanie to jest zadaniem sytuacyjnym, polegającym na interakcji z egzaminatorem. Tematyka trzeciego polecenia związana jest z typowymi oficjalnymi i nieoficjalnymi sytuacjami życia codziennego (rozmowa telefoniczna, dialog tematyczny itp.). Należy więc pamiętać o zachowaniu form grzecznościowych (np. zwracanie się na *Pan/Pani*).

Zdający powinien:

- wykazać się umiejętnością rozpoczęcia i kończenia rozmowy, włączania się do rozmowy, podtrzymywania rozmowy, uzyskiwania informacji, reagowania na pytania. Najczęściej zdający wchodzi w rolę: przyjaciela, znajomego, członka rodziny, turysty, obcego, ucznia, nauczyciela, studenta, profesora, pracownika, pracodawcy, pacjenta, klienta;
- umieć przedstawić siebie lub kogoś, powitać się i pożegnać, złożyć życzenia okolicznościowe, podziękować, przeprosić, zaprosić, wyrazić opinię, uzasadnić swoje stanowisko, przekonać do swojego pomysłu.

Przygotowując się do odpowiedzi, należy uważnie przeczytać polecenie i zastanowić się, o co chcemy zapytać oraz jaką rolę musimy spełnić, jak warto pokierować rozmową, jakich użyć argumentów. Najlepiej przygotować sobie ogólny plan sytuacji komunikacyjnej.

Potrzebne zwroty i wyrażenia**POWITANIE/POŻEGNANIE**

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
Dzień dobry. Dobry wieczór.	Cześć. Serwus. O, hej!
Witam Pana/Panią. Witam serdecznie.	Siema. Witajcie.
Do widzenia. Do zobaczenia. Dobranoc.	Cześć. Na razie. Trzymaj się. No to pa.
Żegnam Pana/Panią. Moje uszanowanie.	
Pozwoli Pani, że się pożegnám. Kłaniam się Szanownej Pani.	

PRZEDSTAWIANIE SIĘ LUB PRZEDSTAWIANIE KOGOŚ

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
Pozwoli Pan/Pani, że się przedstawię, nazywam się... Moje nazwisko Kowalski. Nazywam się... Przepraszam, chciałbym się Panu/Pani przedstawić, nazywam się...	Jestem Kowalski. Kowalski jestem. Poznajmy się, Janek jestem. Na imię mi Janek. Mów mi Janek.
Mam zaszczyt przedstawić Państwu... Przepraszam, chciałbym Panu/Pani przedstawić moją żonę... Mam honor zaprezentować Państwu...	To Janek. Poznajcie się, to moja żona... To mój kolega...

PYTANIA I ODPOWIEDZI GRZECZNOŚCIOWE

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
– Jak się Pan/Pani ma? – Dziękuję, bardzo dobrze.	– Jak się masz? – Świetnie!
– Co u Państwa nowego? – Dziękujemy, wszystko po staremu.	– Co u ciebie? – Nic nowego.
– Co u Pana/Pani słychać? – Dziękuję, wszystko w porządku.	– Co słychać? – Po staremu.

ZWRACANIE SIĘ DO ODBIORCY

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
Szanowny Panie Profesorze/Doktorze/ Docencie! Szanowna Pani Profesor/Doktor/Docent! Proszę Pana/Pani!	Tomku! Kasiu!
Drodzy Państwo!	Słuchajcie!
Szanowni Państwo! Szanowni Panowie! Szanowne Panie!	Wiecie co..., wiesz co... wiesz...
Przepraszam, czy mogę przeszkodzić?	Można na moment?

ROZPOCZYNANIE PYTANIA

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
Proszę mi powiedzieć...	Powiedz mi...
Czy może mi Pan/Pani powiedzieć...	Czy możesz mi powiedzieć...
Proszę Pana/Pani, czy...	Słuchaj, czy wiesz...
Chciałbym/chciałabym się dowiedzieć...	Wiesz, gdzie jest najbliższa apteka?

ODPOWIEDZI NA PYTANIA

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
Przykro mi, ale nie wiem.	Nie wiem.
Nie orientuję się, przepraszam.	Nie mam pojęcia.
Niestety, nie orientuję się.	Nie powiem ci, bo nie wiem.

PRZEPRASZANIE

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
Przepraszam Pana, Panie Dyrektorze!	Bardzo przepraszam.
Bardzo proszę o wybaczenie.	Wybacz! Daruj!
Chciałbym Pana/Panią przeprosić za...	Chciałbym cię przeprosić, zupełnie nie wiem, jak się to mogło stać! Strasznie mi głupio, ale...
Przepraszam i obiecuję, że to się już nigdy nie powtórzy.	Nie gniewaj się!

NIEZADOWOLENIE

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
Jestem niezadowolony z takiej obsługi.	Jestem wściekła/wściekły!
To bardzo niedobrze, że...	Zdenerwował mnie ten facet!

PROPOZYCJE I ODPOWIEDZI

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
<ul style="list-style-type: none"> - Mam propozycję dla Państwa... - ☺ Świetnie, znakomity pomysł! - ☹ Niestety, nie mogę. 	<ul style="list-style-type: none"> - Masz ochotę na ...? - ☺ Chętnie! - ☹ Chyba nie.
<ul style="list-style-type: none"> - Zachęcam Państwa do tańca. - ☺ Z przyjemnością. - ☹ Może innym razem. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zatańczymy? - ☺ Dlaczego nie! - ☹ Nie mam ochoty!

GRATULACJE I ŻYCZENIA

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
<p>Składam Panu/Pani najlepsze gratulacje z okazji...</p> <p>Proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje z okazji...</p> <p>Gratuluję Panu/Pani/Państwu!</p>	<p>Moje gratulacje!</p> <p>Gratuluję!</p> <p>Spisałeś się!</p>
<p>Z okazji imienin życzę Panu/Pani/Państwu spełnienia wszystkich marzeń.</p>	<p>Zdrowia, szczęścia, miłości...</p> <p>Zdrówka!</p>
<p>Powodzenia w życiu osobistym i pracy zawodowej.</p>	<p>Wszystkiego najlepszego!</p>

ZAPROSZENIA I PODZIĘKOWANIA

JĘZYK OFICJALNY	JĘZYK NIEOFICJALNY
<ul style="list-style-type: none"> - Mam zaszczyt zaprosić Pana/Panią/Państwa... - ☺ Dziękuję/Dziękujemy za zaproszenie. - ☹ Niestety nie mogę/nie możemy przyjść z powodu... 	<ul style="list-style-type: none"> - Naprawdę serdecznie cię/was zapraszam... - ☺ Z przyjemnością przyjdę/przyjdziemy! - ☹ Dziękuję/Dziękujemy za zaproszenie, ale...

PRZYKŁAD

Proszę wykonać następujące zadanie:

Idzie Pani/Pan ulicą z kolegą z kursu i spotyka nauczycielkę języka polskiego, która pomagała Pani/Panu przygotować się do egzaminu. Proszę rozpocząć rozmowę, przedstawić kolegę i powiedzieć o zdanym egzaminie.

Student: Dzień dobry, czy poznaje mnie Pani?

Nauczycielka: Oczywiście, że tak! Dzień dobry! Jak mogłabym Pana nie pamiętać, był Pan moim najpilniejszym studentem na kursie.

Student: Dziękuję, chciałbym Pani przedstawić mojego przyjaciela ze studiów - Michała.

Nauczycielka: Miło mi Pana poznać. A co u Pana słyszę, Panie Andriju?

Student: Wszystko w porządku, udało mi się pomyślnie zdać egzamin na C1 i dostać się na Wydział Prawa i Administracji UW!

Nauczycielka: Gratuluję! Wiedziałam, że tak będzie! Czy egzamin z języka polskiego jako obcego był trudny?

Student: Tak, stanowił pewne wyzwanie, ale nie był zbyt trudny.

Nauczycielka: A czy wie Pan, jak poszło Ewie z naszej grupy?

Student: Niestety nie mam pojęcia.

Nauczycielka: Co zamierza Pan teraz robić?

Student: Na razie planuję odpocząć i aktywnie spędzić wakacje.

Nauczycielka: Życzę więc powodzenia i mam nadzieję, że jeszcze się spotkamy. Proszę do mnie pisać.

Student: Oczywiście, obiecuję. A może pójdziemy razem na kawę?

Nauczycielka: Bardzo chętnie, ale nie dzisiaj. Mam już inne plany.

Student: Rozumiem.

Nauczycielka: Do widzenia.

Student: Do widzenia.

Zestaw przykładowy

Zadanie 1. Proszę opisać fotografię i przedstawioną na niej sytuację.

<https://pixabay.com/pl/photos/bo%C5%BCe-narodzenie-rodzina-zgromadzenie-5733591>

Zadanie 2. Czy można dzisiaj żyć bez Internetu? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

Zadanie 3. Znalazła Pani/znalazł Pan ogłoszenie w gazecie: „Wynajmę mieszkanie w centrum miasta (509 307 249)”. Jest Pani/Pan zainteresowana/-y tą ofertą, bo właśnie poszukuje mieszkania. Proszę zadzwonić i zapytać o szczegóły.

Część 2.

.....

Specyfika testowania języka polskiego na Litwie

Wstęp

W części 2. przedstawiamy wskazówki dla osób z językiem polskim odziedziczonym i dla osób pochodzenia polskiego, które poznały w domu polszczyznę litewską i mają zamiar wziąć udział w egzaminach sprawdzających poziom znajomości języka. W tej części omawiamy formy narażone na interferencję i wskazujemy ćwiczenia, które pomogą uniknąć kłopotów na egzaminie pisemnym lub ustnym.

Wskazówki adresujemy do osób pragnących sprawdzić swoją znajomość języka polskiego na poziomie B2–C1. Zwracamy w nich uwagę na miejsca, które mogą być kłopotliwe i wymagają szczególnej uwagi ze względu na występującą interferencję z językiem litewskim i językami wschodniosłowiańskimi. Zakładamy, że ze względów praktycznych do egzaminów certyfikatowych na Litwie podchodzić będą najczęściej osoby, które nie mają poświadczonej znajomości języka polskiego jako ojczystego na maturze. Osoby, które wyniosły z domu znajomość kilku języków, znają je często na poziomie zbliżonym do poziomu rodzimego użytkownika polszczyzny. Takie osoby posługujące się kilkoma językami na zaawansowanym poziomie określamy jako wielojęzyczne.

Ewa Lipińska i Anna Seretny (2016: 15), definiując język odziedziczony, pozycjonują go w repertuarze osoby wielojęzycznej jako język „pomiędzy”: „Swoistość języka odziedziczonego sprawia więc, że lokuje się on między ojczystym a obcym [...]. Z pierwszym łączy go taki sam sposób przyswajania oraz pełnione funkcje, jednak zakres posługiwania się nim jest znacznie węższy. Skromniejsze są w związku z tym kompetencje osób, które nim władają, gdyż dane językowe dochodzą do nich

głównie z najbliższego otoczenia. Jest też narzędziem poznania i doświadczania przede wszystkim rzeczywistości domowej, najbliższej”. Z definicji wynika, że język poznawany tylko w środowisku rodzinnym podlega pewnym ograniczeniom. Podczas przygotowania do sprawdzenia kompetencji językowej należałoby zwrócić uwagę na doskonalenie form oficjalnych języka polskiego, jego różnych stylów funkcjonalnych (urzędowego, naukowego), a szczególnie wariantu pisanego w różnych sytuacjach pragmatycznych, w których nie występuje w kraju zamieszkała, w naszym przypadku – na Litwie.

Najczęstszym źródłem błędów językowych osób wielojęzycznych jest interferencja językowa, powstająca wskutek kontaktów z różnymi językami i odmianą gwarową polszczyzny. Zjawisko interferencji rozumiemy tu szeroko, jako wzajemne oddziaływanie dwóch lub więcej systemów (odrębnych języków lub też dialektów należących do tego samego języka), wywołane kontaktem językowym i dwujęzycznością. Interferencja pojawia się na wszystkich poziomach języka, zwłaszcza na poziomie leksykalnym. Wyeliminowanie jej skutków wymaga świadomego wyboru właściwych środków językowych przez osoby wielojęzyczne. Zgodnie z definicją zaproponowaną przez Terence’a Odolina zapożyczanie rozumiemy jako „wpływ, który wynika z podobieństw i różnic między językiem docelowym a jakimkolwiek innym językiem, który wcześniej (i być może niedoskonale) został nabyty” (cyt. za: Jarvis 2000: 251). Mianem pożyczek (zapożyczeń) określa się wszystkie obce w strukturze danego języka wyrazy, związki frazeologiczne, formy słowotwórcze i fleksyjne oraz konstrukcje składniowe. W części gramatycznej tego tekstu omawiamy kłopotliwe **przyrostki i przedrostki czasownikowe, zaburzenia rzędu, niepoprawne konstrukcje składniowe wynikające z interferencji językowej oraz wyjątkowe konstrukcje z liczebnikami**.

Osoby przygotowujące się do egzaminów certyfikatowych na poziomach B2–C1 muszą osiągnąć odpowiedni poziom świadomości językowej w zakresie różnic oraz podobieństw leksykalnych i gramatycznych kilku języków, których używają, co pozwoli na właściwy wybór odpowiedników leksykalnych w każdym z języków i dostosowanie środków wypowiedzi do sytuacji mówienia i pisanie. Dlatego w kolejnych podpunktach tego poradnika omawiamy pisanie tekstów, a konkretnie pewnych ich gatunków, które sprawiają trudności. Całość zamykają uwagi o poprawnej wymowie, do której usprawnienia potrzebne są ćwiczenia fonetyczne. Klucz do ćwiczeń pozwoli kandydatom do egzaminów na samodzielne sprawdzenie swojej kompetencji.

I. Zagadnienia gramatyczne

1. Przyrostki i przedrostki czasownikowe

Tudności mogą wystąpić podczas wyboru poprawnej formy spośród bliskich znaczeniowo czasowników, w języku ogólnopolskim mających jednak inne konotacje i tworzących inne kolokacje. Pewne **przyrostki i przedrostki czasownikowe** brzmią tak samo w języku polskim i rosyjskim, stąd trudność w rozróżnieniu ich znaczenia i kontekstów wystąpienia. O wpływie słowotwórstwa języka rosyjskiego świadczą przykłady replik strukturalnych, np. w czasownikach *wypuścić* i *odpuścić* przedrostek nadaje inne znaczenie: *odpuścić winy* ‘przebaczyć’, ale *wypuścić podejrzanego (z aresztu)* ‘pozwolić odejść’, z kolei *odpuścić sobie* ‘pot. zrezygnować, darować sobie coś, machnąć na coś ręką’.

Dlatego sformułowanie **odpuścić kogoś z zajęć* jest błędne. Podobnie czasowniki *wyświęcić, poświęcić* mogą wystąpić tylko w wyznaczonych kontekstach: *poświęcić kościół*, ale: *wyświęcić na księdza*, natomiast nie można powiedzieć **wyświęcić kościół*. W wyrażeniu **wyjść na emeryturę* 'odejść, przejść na emeryturę' pojawia się kalka słowotwórcza z języka rosyjskiego. Należy rozróżnić dwie sytuacje: wychodzimy z pokoju na chwilę, a odchodzimy na zawsze. Z kolei różnice znaczeniowe między *ugotować* i *zgotować* zobrazuje nam motto z książki Zofii Nałkowskiej *Medaliony*: „Ludzie ludziom zgotowali ten los” i nazwa serii poradnikowej „Ugotuj mi, mamo”. Na Litwie najczęściej używany jest czasownik *zgotować* w połączeniu z jedzeniem, np. **zgotować obiad, *zgotować zupę*. Czasowniki *wezwać* i *wyzwać* są używane w różnych kontekstach, np. *wezwać lekarza*, ale: *wyzwać na pojedynek* i *wyzwać od ladacznicy*. Błędem jest ich mylenie w wyrażeniu **wyzwać pogotowie*.

ĆWICZENIE 1.

Proszę – zgodnie z zacytowanym przykładem z testu na poziom C1 – wybrać najlepszą spośród podanych możliwości.

„Wtedy w (cenie, wycenie, **ocenie**, ocenianiu) innych staniemy się na pewno o wiele bardziej atrakcyjni”²⁵.

- a. Proszę (*odpuścić, wypuścić*) mnie z lekcji?
- b. W niedzielę w samo południe odbyła się ceremonia (*wyświęcenia, poświęcenia*) nowo wybudowanego kościoła.
- c. (*Ugotowałam, zgotowałam*) zupę grzybową i bigos.
- d. W razie nagłego przypadku (*wezwiście, wyzwijcie*) pogotowie.
- e. Chcę (*naznaczyć, wyznaczyć, oznaczyć*) spotkanie na wtorek.
- f. Ewa w czasie studiów (*zarabiała, dorabiała, przerabiała*) sobie na korepetycjach.
- g. Nigdy nie (*podzielał, rozdzielał, przedzielał*) poglądów politycznych Jerzego.
- h. Nawet swojemu przyjacielowi nie (*dowierzam, powierzam*) wszystkich tajemnic.
- i. (*Uszyj/poszyj, zszyj*) mi sukienkę! Nie mam w czym iść na wesele.
- j. Karol mówił, że (*odemści się, zemści się*) za to.
- k. Trzeba coś (*wymyślić, przemyśleć, pomyśleć*) na te urodziny.
- l. (*Wybierz, nabierz, zbierz*) numer telefonu.
- m. Nie mogę (*przeczytać, odczytać, rozczytać*) tego słowa, bo jest napisane nieczytelnie.
- n. Nieznajomy (*zareagował, odreagował*) przyjaźnie na nasze zaproszenie.
- o. (*Przeduprzedziłam, uprzedziłam*) studentów, że nie będzie wykładu.

25 Test przykładowy – C1 // https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2017/03/5_C1_test.pdf [dostęp: 25.08.23].

- p. W domu mieliśmy dużo czasu, żeby (*poprawić, sprawić, wyprawić*) błędy w wypracowaniu.
- q. (*Domówiłam się, umówiłam się, zmówiłam się*) z wami na jutro. Pamiętacie o tym?
- r. Obiecał, że jutro (*zadzwoń, przedzwoń*) do ciebie.

Klucz do ćwiczenia 1.

a) wypuścić, b) poświęcenia, c) ugotowałam, d) wezwijcie, e) wyznaczyć, f) dorabiała, g) podzielał, h) powierzam, i) uszyj, j) zemści się, k) wymyślić, l) wybierz, m) odczytać, n) zareagował, o) uprzedziłam, p) poprawić, q) umówiłam się, r) zadzwoni/przedzwoń.

2. Zaburzenia rzędu

Wiemy, że czasownik determinuje przypadek członów zależnych, dlatego rząd czasownikowy (rekcja) może różnić się w każdym z używanych języków. Zakłócenia w rekcji wywołane wpływem języków wschodniosłowiańskich zaobserwowano w następujących jednostkach leksykalnych, np. **boleć komu* 'boleć kogoś', **głosować za kogoś* 'głosować na kogoś', **czekać kogo, czego* 'czekać na kogoś, na coś', **dzwonić komuś* 'dzwonić do kogoś', **żenić się na kim* 'żenić się z kimś'. Poprawność w zakresie tych związków podrzędno-nadrzędnych wymaga opanowania struktur jako całości zdaniowej. Trzeba więc poznać znaczenia czasownika *głosować* 'wypowiadać się za pomocą umownych znaków, wyrażając zgodę lub sprzeciw w jakiejś sprawie' i ułożyć zdania ze strukturami: **głosować na kogoś, głosować przeciw/przeciwko komuś, głosować za czymś, głosować nad czymś**.

Szczególnie niszczący wpływ na konstrukcję zdań polskich wywierają błędy w wyrażeniach przyimkowych pochodzących z gwary, np. **zaczynać się z czegoś* 'zaczynać się od czegoś'; **pracuję z ósmej do piątej* 'pracować od ósmej do piątej', **ukradł u niego* 'ukradł mu', **radził się u niej* 'radził się jej'. Podobne przyimkowe kalki składniowe z języka rosyjskiego widoczne są w następujących wyrażeniach: *mnożyć na pięć* i *dzielić na pięć*. Poprawnych połączeń wyrazów wymaga odczytanie działań matematycznych, np. $10:5=2$ [*Dziesięć podzielić przez pięć* (nie: **na pięć*) równa się dwa], $6 \times 2 = 12$ [*Sześć pomnożyć przez dwa* (nie: **na dwa*) równa się dwanaście]. Należy przypomnieć o użyciu miejscownika w zdaniu: *Na czerwonym świetle* (nie: **na czerwone światło*) – *stoimy, na zielonym świetle* (nie: **na zielone światło*) – *jedziemy lub przechodzimy przez ulicę*. Kalki składniowe występują w odpowiedzi na pytanie: Czym dojeżdżasz do pracy? Można jeździć rowerem i na rowerze, jednak w stosunku do pojazdów, w których wewnątrz podróżujemy jako pasażerowie, w zdaniach należy użyć narzędnika: *jeżdżę (czym?) autobusem, trolejbusem* lub własnym autem. Zdanie *jadę na autobusie* znaczy dosłownie, że 'jadę na dachu autobusu'.

W języku polskim dopełnienie biernikowe jest zastępowane przez dopełniaczowe, jeżeli czasownik zostaje zaprzeczony, np. *zjeść coś – nie zjeść czegoś, lubić coś – nie lubić czegoś*. Takiej wymiany nie zna język rosyjski, stąd powstają liczne błędy składniowe. Dopełniacza powinniśmy używać również w konstrukcjach bezokolicznika z zaprzeczonym orzeczeniem modalnym: *nie musi skończyć pracy* (**nie musi skończyć pracę*), *nie chce podać przyczyny* (**nie chce podać przyczynę*), *nie powinien brać tych rzeczy* (**nie powinien brać te rzeczy*).

ĆWICZENIE 2.

Proszę uzupełnić tekst odpowiednimi formami wyrazów z nawiasów. Uwaga! W niektórych przypadkach należy dodać właściwe przyimki!

Przykład z testu na poziom C2: „I choć w końcu wstrzymuje się przed (zgłoszenie/komisja egzaminacyjna) tego oszustwa, będzie musiał rozstrzygnąć we własnym sumieniu, czy ta decyzja była słuszna”²⁶. I choć w końcu wstrzymuje się przed zgłoszeniem do komisji egzaminacyjnej tego oszustwa, będzie musiał rozstrzygnąć we własnym sumieniu, czy ta decyzja była słuszna.

- a. W ostatnich wyborach samorządowych oni głosowali (*kandydat/partia chrześcijańsko-demokratyczna*). (Użycie konstrukcji: **głosować na kogoś**): *W ostatnich wyborach samorządowych oni głosowali na kandydata z partii chrześcijańsko-demokratycznej.*
- b. W ostatnich wyborach prezydenckich oni jednogłośnie głosowali (*ten kandydat/prezydent*). (Użycie konstrukcji: **głosować na kogoś**)
- c. W wyborach rady miejskiej zagłosujmy (*najlepszy/kandydat/burmistrz*)! (Użycie konstrukcji: **głosować na kogoś**)
- d. Posłowie opozycji głosowali przeciwko (*kandydat/lewicy*). (Użycie konstrukcji: **głosować przeciw/przeciwko komuś**)
- e. Sejm głosował (*przyjęcie/ustawa*). (Użycie konstrukcji: **głosować za czymś**)
- f. Parlament głosował (*odrzućcie/wniosek*). (Użycie konstrukcji: **głosować za czymś**)
- g. Posłowie głosowali (*nowelizacja/ustawa*). (Użycie konstrukcji: **głosować nad czymś**)
- h. Posłowie głosowali (*poprawki/konstytucja*). (Użycie konstrukcji: **głosować nad czymś**)
- i. Sejm przegłosował (*poprawka/konwencja/przemoc*). (Użycie konstrukcji: **przegłosować coś**)

Klucz do ćwiczenia 2.

- a) na kandydata z partii chrześcijańsko-demokratycznej, b) na tego kandydata na prezydenta, c) na najlepszego kandydata na burmistrza, d) przeciwko kandydatowi lewicy, e) za przyjęciem ustawy, f) za odrzuceniem wniosku, g) nad nowelizacją ustawy, h) nad poprawkami do konstytucji, i) poprawkę do konwencji o przemocy.

ĆWICZENIE 3.

Proszę uzupełnić tekst odpowiednimi formami wyrazów z nawiasów. Uwaga! W niektórych przypadkach należy dodać właściwe przyimki!

- a. Dziewczynki bawią się **lalkami** (*lalki*).
- b. Dzieci chorują (*grypa*).

26 https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2018/11/arkusz_c2_2.pdf [dostęp: 25.08.23].

- c. Oczy babci uważnie śledziły (*wnuk*).
- d. Czy możemy mnożyć i dzielić (*ułamki/zero*)?
- e. Ludzie na przystanku czekali (*autobus*).
- f. Brakuje mi 100 złotych, chciałbym pożyczyć (*Ty*) pieniądze.
- g. Chłopak uderzył (*Janek*) w bok.
- h. Zadzwonię (*matka*) po powrocie.
- i. Czy mogę zatelefonować (*rodzice*)?
- j. Napisałem podanie (*dyrektor*) szkoły.
- k. Mój ojciec jeździ (*samochód*).
- l. Na uczelnię dojeżdżam (*autobus*).
- m. Trzeba poradzić się (*lekarz*).
- n. Wygłaszał mowę, opierając się (*stół*).
- o. Sąsiad pożycza (*inny sąsiad*) samochód.

Klucz do ćwiczenia 3.

a) lalkami, b) na grypę, c) wnuka, d) ułamki przez zero, e) na autobus, f) od Ciebie, g) Janka, h) do matki, i) do rodziców, j) do dyrektora, k) samochodem, l) autobusem, m) lekarza, n) na stole, o) innemu sąsiadowi.

ĆWICZENIE 4.

Proszę uzupełnić tekst odpowiednimi formami wyrazów z nawiasów.

- a. Nie mogę podać termometru (*termometr*).
- b. Nie zbij (*ten talerz*).
- c. Nie jadłem dziś (*śniadanie*).
- d. Nie zrobił (*zakupy*) w supermarkecie.
- e. Judym nie kochał (*Joanna*).
- f. Nie pal (*papieros*).
- g. Chciałem pomóc, ale Ania nie chce (*moja pomoc*).

Klucz do ćwiczenia 4.

a) termometru, b) tego talerza, c) śniadania, d) zakupów, e) Joanny, f) papierosa, g) mojej pomocy.

3. Niepoprawne konstrukcje składniowe

Szczególnie istotne przy powstawaniu błędów rzędu jest działanie analogii do składni rosyjskiej. Regionalne konstrukcje przyimkowe, np. *dla z dopełniaczem zamiast celownika*, w polszczyźnie litewskiej można usłyszeć na co dzień w zdaniach: **daj dla mnie zeszyt* (zam. *daj mi zeszyt*), **oddał dla niego pieniądze* (zam. *oddał mu pieniądze*). Irena Masojć (2001: 60) dostrzega, że stosowanie formy *dla* z dopełniaczem w funkcji dopełnieniowej „jest właściwością odmiany kolokwialnej: dość powszechna jest w języku mówionym na wsi”. Ta konstrukcja jest szeroko rozpowszechniona także w Polsce północno-wschodniej, gdzie występuje również w języku inteligencji (Karaś 2002: 244). Interferencje leksykalno-gramatyczne obecne w odmianie mieszanej przenikają do języka wypowiedzi publicznych inteligencji wileńskiej, np. **Dziękujemy dla licznych przybyłych na koncert* ‘dziękujemy licznym widzom przybyłym na koncert’. Szablon składniowy **dziękować dla kogo* ujawnia się również w tekstach kronik szkolnych, np. **Dziękujemy dla Rodziców i Nauczycieli!*. Rozpowszechnienie konstrukcji *dla* z dopełniaczem na całym obszarze północnokresowym skłania Masojć (2001: 60) do określenia jej jako regionalizmu frekwencyjnego. Świadomość nadużywania omawianej struktury *dla kogo, czego* zamiast ogólnopolskiej formy w celowniku prowadzi do hiperpoprawności i wykolejeń składniowych, ponieważ proces usuwania przyimka obejmuje niewłaściwe konteksty (Mędelska 2000: 198). Zaobserwowano brak przyimka *dla* w kontekstach, które akurat wymagają tego przyimka, np. **Słowa wdzięczności wychowawczyni klasy 4 przebrzmiały z ust rodziców i uczniów* ‘słowa wdzięczności dla wychowawczyni’; **Wszystko w tym dniu było przeznaczone kobietom naszej społeczności* ‘przeznaczone dla kobiet’; **Odblaski uczniom 1 klasy* ‘odblaski dla uczniów 1 klasy’ (Geben 2017a: 241–248). Proces można wytłumaczyć nie tylko hiperpoprawnością, lecz także oddziaływaniem składni języka litewskiego i rosyjskiego (Mędelska 2000: 199). Unikanie struktury z dopełniaczem *dla kogo, czego* warunkuje powstanie błędnego połączenia składniowego rzeczownikowego w celowniku **życzenia komu, *gratulacje komu, *podziękowania komu* (popr. *Życzenia dla kogoś, gratulacje dla kogoś, podziękowania dla kogoś*), co szczególnie kłopotliwe może być dla piszących *życzenia* i *gratulacje* w testach egzaminacyjnych, np. **Najpiękniejsze życzenia Nauczycielom w dniu ich święta składa...* ‘najpiękniejsze życzenia dla nauczycieli w dniu ich święta składa...’; **Gratulacje Kochanej Iwonie!* ‘gratulacje dla kochanej Iwony’; **Gratulacje naszym sportowcom i trenerowi!* ‘gratulacje dla naszych sportowców i trenera’. Podobnie nie można podpisywać dyplomów z kalką konstrukcji litewskiej **dyplom komu*, np. **Dyplom Mistrzowi Rachunków* ‘Dyplom dla Mistrza Rachunków’. Szczególnie należy pamiętać o połączeniach czasowników *życzyć, gratulować, przeznaczyć, podziękować* + *komuś* i ich odpowiedników znaczeniowych w postaci rzeczowników *życzenia, gratulacje, przeznaczenie, podziękowanie, prezent, dar, ofiara* + *dla kogoś*.

ĆWICZENIE 5.

Proszę uzupełnić zdania, wstawiając odpowiedni przyimek (*do, dla*).

- Sekretarka położyła na stole dokumenty **dla** dyrektora do podpisu.
- Przyjęli mnie pomocy w sekretariacie.
- Przedszkole jest potrzebne dzieciom ich rozwoju.

- d. To są przyrządy [] gimnastyki. Trzeba na nich ćwiczyć [] zdrowia.
- e. To jest samochód [] przewożenia mebli.
- f. Kupiłem farbę emulsyjną [] malowania ścian, żeby odnowić mieszkanie.
- g. Robotnicy przynieśli kabel [] zasilania reflektorów.
- h. Przysłano dokumenty [] podpisania.
- i. Kierowane do nas listy skłoniły nas [] podjęcia tematu ludzi samotnych.
- j. Powołano komisję [] badań nad czytelnictwem.
- k. Wydajemy książki [] szkół.
- l. Szkoła ma odpowiednie warunki [] uprawiania sportu.
- m. Kupiłem klocki [] zabawy [] dzieci.
- n. Prezydent Litwy wystosował depezę gratulacyjną [] prezydenta Polski.
- o. Wręczono dyplom [] najlepszego trenera koszykówki.

Klucz do ćwiczenia 5.

a) dla dyrektora do podpisu, b) do pomocy, c) dla ich rozwoju, d) do gimnastyki, dla zdrowia, e) do przewożenia mebli, f) do malowania, g) do zasilania, h) do podpisania, i) do podjęcia, j) do badań, k) dla szkół, l) dla uprawiania sportu, m) do zabawy dla dzieci, n) do prezydenta, o) dla najlepszego.

ĆWICZENIE 6.

Proszę wstawić brakujące przyimki lub spójniki do poniższych zdań.

- a. Jurek nie chce nic robić, więc **od** wszystkiego umywa ręce.
- b. Wołodyjowski był dzielnym rycerzem [] polu bitwy.
- c. Jan trząsł się [] strachu, pocił się [] zdenerwowania i nie wiedział, co robić [] sobą.
- d. [] naszej rozmowy dzieci same bawiły się [] ogrodzie.
- e. Dużo czytałem [] choroby.
- f. Musimy posprzątać, [] wróćą rodzice.
- g. Możesz z nami mieszkać, [] nie skończysz studiów.
- h. Nie lubię tego dziecka, [] jest krzykliwe i nie pozwala spać.
- i. Stanisław wyjechał [] Paryża, [] dostał stypendium.

- j. Nie pójde dzisiaj do kina, _____ mam dużo pracy.
- k. Wczoraj też nigdzie nie byłam _____ twojego spóźnienia.

Klucz do ćwiczenia 6.

a) od wszystkiego, b) na polu, c) ze strachu, ze zdenerwowania, ze sobą, d) podczas naszej rozmowy, w ogrodzie, e) podczas choroby, f) zanim wróca, g) zanim/dopóki, h) bo/ponieważ, i) do Paryża, gdzie dostał, j) bo/ponieważ, k) z powodu.

ĆWICZENIE 7.

Proszę uzupełnić zdania wyrazami podanymi w nawiasach, w razie potrzeby należy wstawić odpowiedni przyimek.

- a. Dzisiaj gratulujemy **Panu Profesorowi** wspaniałej nagrody.
- b. Na zakończenie kłaniamy się _____ (*wszyscy*) i żegnamy się _____ (*Państwo*).
- c. Ksiądz biskup pobłogosławił _____ (*my*) i _____ (*wszyscy wierni*).
- d. Oddajemy hołd _____ (*ci*), którzy polegli w obronie ojczyzny.
- e. Ta praca przyniesie _____ (*pan doktor*) mnóstwo satysfakcji.
- f. Autor przybliżył _____ (*słuchacze*) sytuację II wojny światowej.
- g. Ta sprawa była jasna _____ (*wszyscy*).
- h. Wypisaliśmy słownictwo, charakterystyczne _____ (*ludzie*) z naszej wsi.
- i. Czy Pan mógłby coś powiedzieć _____ (*wszyscy zebrani*) i o swojej pracy?
- j. Profesor poświęcił się _____ (*badania naukowe*).

Klucz do ćwiczenia 7.

a) Panu Profesorowi, b) wszystkim, z Państwem, c) nam i wszystkim wiernym, d) tym, e) panu doktorowi, f) słuchaczom, g) dla wszystkich, h) dla ludzi, i) wszystkim zebranym j) badaniom naukowym.

4. Konstrukcje z liczebnikami

Liczebnik *jeden*, *-a*, *-o* odmienia się jak przymiotnik przez przypadki i rodzaje, np. *W tej kawiarni pracuje jedna kelnerka. Widzę jedną kelnerkę. Jedno dziecko spóźniło się na zbiórkę. Widzę to jedno (nie: te jedne) dziecko.* W połączeniach z liczebnikami jednowyrazowymi *jeden*, *jedna*, *jedno* orzeczenie ma formę liczby pojedynczej, zróżnicowaną rodzajowo, np. *Jeden uczeń napisał sprawdzian. Na historii odpowiadała jedna uczennica. Do przedszkola przyszło tylko jedno dziecko.*

Liczebniki *dwa, trzy, cztery* łączą się z czasownikiem w liczbie mnogiej, np. *cztery osoby siedziały*, liczebniki od pięciu wzwyż łączą się z czasownikiem w liczbie pojedynczej rodzaju nijakiego, np. *pięć osób siedziało*. To połączenie z liczbą pojedynczą jest szczególnie trudne dla osób, które znają język litewski, dlatego należy uważać na błędne konstrukcje typu: **pięć dziewczyn siedziały na sali* 'pięć dziewczyn siedziało na sali'.

Najwięcej błędów występuje w składni liczebnika wielowyrazowego, np. 21, 131, 1001. W liczebnikach wielowyrazowych odmieniane są wszystkie człony, wyjątkiem jest ostatni wyraz *jeden*, który na końcu takich liczebników nie odmienia się, np. *Na stole leżało sto jeden książek* (nie: *sto jedna książka*). Wówczas o formie rzeczownika oraz orzeczenia decyduje przedostatni składnik wielowyrazowego liczebnika, porównajmy: *Na stole leżało sto książek* i *Na stole leżało sto jeden książek* – zdania utworzone są jednakowo. Podamy przykłady zdań narażonych na użycie błędnej formy: *Mam dwadzieścia jeden sukienek* (nie: *dwadzieścia jedną sukienkę*). *Do szkoły przyszło stu trzydziestu jeden uczniów* (nie: *sto trzydzieści jeden uczeń*). *Zgromadziłem trzydzieści jeden samowarów* (nie: *samowar*). *Powstał sklep o nazwie „Tysiąc jeden drobiazów”* (nie: *tysiąc jeden drobiaz*).

Liczebniki *dwanaście kobiet, dwadzieścia* (nie: **dwadzieście*) autobusów czy *dwieście lat* w dopełniaczu przybierają końcówkę *-u*, np. *D. nie ma dwunastu dziewczyn, nie ma dwudziestu samochodów i dwustu sklepów; Nie było trzydziestu uczniów* (nie: **trzydzieście uczni*).

Połączenia z liczebnikami zbiorowymi wystąpią z rzeczownikami zakończonymi na *-ę -o*, oznaczającymi istoty młode, np. *siedmioro kacząt, pięcioro dzieci*, w kontekstach oznaczających zbiory różnopłciowe, np. *czternaścioro rodziców*, w połączeniach z rzeczownikami *oko, ucho, ręka*, np. *dwoje ust* i w utartych połączeniach np. *dziesięcioro przykazań*. Stosujemy je w połączeniach z rzeczownikami niemającymi liczby pojedynczej, np. *jedenaścioro drzwi, oboje obcęgów*. Liczebniki zbiorowe wymagają zapamiętania i dodatkowych ćwiczeń, ponieważ nie są znane w tych kontekstach w języku rosyjskim i litewskim.

Kilku słów wymaga sposób odczytywania dat. Błędem będzie nieodmienianie dziesiątek na wzór języka litewskiego i rosyjskiego: *Urodziłam się w tysiąc dziewięćset siedemdziesiątym czwartym roku*, nie: **w tysiąc dziewięćset siedemdziesiąt czwartym roku*. Nieoprawne jest odczytywanie roku w postaci **w dwutysięcznym dwudziestym trzecim roku* (poprawnie: *w dwa tysiące dwudziestym trzecim roku*). W wieloczłonowych liczebnikach porządkowych formę odmienną (liczebnika porządkowego) przyjmują tylko odpowiedniki dziesiątek i jednostek, jeśli nie mają wartości zerowej.

ĆWICZENIE 8.

Proszę zapisać słownie konstrukcje z liczebnikami

- W tym roku w konkursie wzięło udział **trzydziestu studentów** z różnych litewskich uczelni.
- Ogółem staż w NASA odbyło już (*21, student*).
- Do przedszkola przyszło tylko (*1, dziecko*).
- W szafie mam (*21, sukienka*).

- e. Do szkoły przyszło (131, uczeń).
- f. Zgromadziłem (31, samowar).
- g. Powstał sklep o nazwie („1001, drobiazg”).
- h. Na stole leżało (101, książka).
- i. Czego chcą od ciebie (2, chłopcy).
- j. Mam (2, dzieci).
- k. W klasie nie ma (12, dziewczyna).
- l. Na parkingu stanęło (21, samochód).

Klucz do ćwiczenia 8.

a) trzydziestu studentów, b) dwudziestu jeden studentów, c) jedno dziecko, d) dwadzieścia jeden sukienek, e) stu trzydziestu jeden uczniów, f) trzydzieści jeden samowarów, g) tysiąc jeden drobiazgów, h) sto jeden książek, i) dwaj chłopcy, j) dwoje dzieci, k) dwunastu dziewczyn, l) dwadzieścia jeden samochodów.

ĆWICZENIE 9.

Proszę wybrać poprawną formę spośród podanych możliwości.

- a. Przyjechała matka (z *dziesięcioma dziećmi* / z *dziesięciorgiem dziećmi* / **z dziesięciorgiem dzieci**).
- b. Na sali płakało (*dwadzieścioro jedno niemowlę* / *dwadzieścioro jeden niemowląt*).
- c. (*Troje skrzypiec* / *trzy skrzypce* / *trojga skrzypiec*) grało majestatyczną melodię.
- d. (*Oboje rodziców* / *obaj rodzice* / *obu rodziców*) przyszło na zebranie.
- e. Na wsi mieliśmy kurę i (*kilkanaście kurcząt* / *kilkanaścioro kurcząt*, *kilkunastu kurcząt*).

Klucz do ćwiczenia 9.

a) z dziesięciorgiem dzieci, b) dwadzieścioro jeden niemowląt, c) Troje skrzypiec, d) oboje rodziców, e) kilkanaścioro kurcząt.

ĆWICZENIE 10.

Proszę zapisać słownie liczebniki z nawiasów.

- a. Nie pamiętała, co było przed **trzydziestu pięciu** (35) laty.
- b. Zaćmienie księżyca było przed (1,5) miesiąca.
- c. Wakacje rozpoczniemy za (1,5) tygodnia.

- d. Kupiłem [] ($2\frac{3}{4}$) metra materiału w paski.
- e. Spóźnił się o [] (2,5) godziny.
- f. Czekał na nich na mrozie przez [] (1,5) godziny.
- g. Ceny wzrosły o [] (5,5) procent.

Klucz do ćwiczenia 10.

a) przed trzydziestu pięciu laty, b) przed półtora miesiąca. c) za półtora tygodnia, d) dwa i trzy czwarte metra, e) dwie i pół godziny, f) półtorej godziny, g) o pięć i pół procent.

II. O kompozycji i pisaniu tekstu, formach grzecznościowych i artykulacji

5. Pisanie tekstu

Zdający egzamin na poziomie B2 powinni umieć posługiwać się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka polskiego (zob. *Standardy wymagań egzaminacyjnych*) i poprawnie tworzyć krótkie oraz dłuższe formy wypowiedzi. Przygotowanie się do części „pisanie” jest bardzo ważne, ponieważ na co dzień na Litwie kandydat do egzaminu nie ma możliwości stosowania stylu urzędowego, jeśli chodzi o język polski. Napisanie dwóch tekstów na egzaminie wymaga znajomości różnych stylów. Już na poziomie B1 trzeba opanować pisanie np. gratulacji dla swoich przyjaciół z okazji narodzin dziecka, pozdrowień z urlopu, ogłoszenia, gratulacji dla kolegi, który wygrał konkurs na stanowisko dyrektora przedszkola, życzeń noworocznych itp. Praktyczny tekst użytkowy musi zawierać ok. 30 słów.

Akty grzecznościowe etykiety polskiej: podziękowania, powitania, pożegnania, przeproszenia, życzenia, pozdrowienia, gratulacje, kondolencje, toasty, przedstawianie się, dedykacje (Marcjanik 1991, 28) są narażone na różne wpływy kulturowo-językowe. Zwracamy uwagę, by wyeliminować kalki strukturalno-semantyczne z innych języków. Ałła Krawczuk – badaczka grzecznościowych aktów mowy w języku polskim na Ukrainie (2012, 165–180) podkreśla, że najtrudniejsze dla osób ukraińskojęzycznych są polskie akty życzeń i gratulacji, ponieważ w znaczeniu ukraińskiego wyrazu *поздравляти* i w jednym ze znaczeń wyrazu *вітати* jest ‘składać życzenia; gratulować’, stąd wynikają kalki strukturalno-semantyczne z języka ukraińskiego, np. *Witam! Witam z...; Pozdrawiam; Pozdrawiam z...; Moje pozdrowienia* (Krawczuk 2012, 175). Te same czasowniki sprawiają trudność użytkownikom polszczyzny litewskiej (Geben 2017b: 84).

We współczesnej ogólnopolskiej etykiecie grzecznościowej struktura aktu życzeń nie zawiera czasownika *pozdrawiam*. Po polsku akt życzenia wyrażany jest formułą *składam życzenia, życzę Ci (czegoś z jakiejś okazji)*. Przed tą formułą może wystąpić akt zwracania się do adresata, np. *Szanowna Pani!* (uniwersalny oficjalny zwrot do pani), *Szanowna Pani Moniko!* (dystans jest zmniejszony – zastosowane imię), *Droga Pani Moniko!* (list nieoficjalny), *Kochana Pani Aniu!* (wskazujemy na bliskie relacje), natomiast samego aktu życzeń nigdy nie poprzedza inny akt powitania w postaci

pozdrowień. Nie należy stosować kalki strukturalno-znaczeniowej *pozdrawiać kogoś (Panią/Pana)* z czymś z języka rosyjskiego (*поздравлять кого (что) с чем*). Kalki powstają w wyniku wpływu kilku języków, np. w języku litewskim obok siebie mogą wystąpić czasowniki *sveikinu ir linkiu* (Čepaitienė 2007, 222, 237), natomiast w języku polskim takie sformułowanie ~~*pozdrawiam~~ i *życzę* jest niepoprawne. W języku regionalnym Polacy na Wileńszczyźnie używają formy *Pozdrawiamy ze Świątem!* 'Wesołych Świąt', *pozdrawiamy z urodzinami* 'najlepsze życzenia urodzinowe', jest to jednak kalka życzeń rosyjskich i litewskich. Strukturę rosyjsko-litewską: ~~*Pozdrawiam Cię z urodzinami~~ i *życzę...* oraz życzenia noworoczne ~~*Z Nowym Rokiem!~~ '1. Wesołych Świąt; 2. Do siego roku!' na egzaminie uznajemy za błędne. Tekst życzeń musi zawierać wymienienie okazji składania życzeń (np. *Przesyłam Ci życzenia* lub *składam Ci życzenia z okazji urodzin*) i przesłanie treści życzeń (np. *życzę przede wszystkim zdrowia, powodzenia, spełnienia marzeń i wszelkiej pomyślności*).

Zupełnie innym aktem są pozdrowienia, w nich przesyłamy wyrazy pamięci i szacunku, nie przesyłamy ich na urodziny, są to wyrazy pamięci przesyłane najczęściej podczas pobytu na urlopie do osób zaprzyjaźnionych, przesyłane też podczas nieobecności w domu dla rodziców, krewnych, również znajomych będących z nami zarówno w oficjalnych, jak i przyjacielskich stosunkach.

ĆWICZENIE 11.

Proszę wskazać: powitania, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, podziękowania.

Linia pochyła (/) w poniższym ćwiczeniu oznacza nowy wers.

- a. 30. 05. 2024 r. Kraków / Droga Ireno! / Przesyłam Ci serdeczne pozdrowienia z pięknego Krakowa, gdzie jestem na konferencji poświęconej ekologii. Szkoda, że nie mogłaś przyjechać, konferencja jest bardzo ciekawa! Nocuję w przytulnym hotelu i codziennie spaceruję po mieście. Jestem zauroczona krakowską starówką, a szczególnie Wawelem. / Do zobaczenia niedługo! / Ania (**Pozdrowienia**)
- b. 14 X 2024 r. Wilno. Z okazji Dnia Nauczyciela wszystkim nauczycielom naszej szkoły życzymy dużo szczęścia i radości z wykonywanej pracy. Sukcesów zawodowych i samych wzorowych uczniów. Niech wam sprzyja los w tej niełatwej pracy. / Komitet Rodzicielski .
- c. Szanowni Państwo! Panie i Panowie! W tym uroczystym dniu, w którym świętujemy jubileuszowe posiedzenie Rady Wydziału Filologicznego, pragnę powitać w imieniu władz Uniwersytetu Wileńskiego, w imieniu całej społeczności naszej Uczelni i moim własnym, naszych dostojnych Gości: Jego Ekscelencję Ambasadora Rzeczypospolitej w Wilnie Pana Konstantego Radziwiłła i Marszałka Senatu Pana Tomasza Grodzkiego.
- d. Szanowne Panie, Szanowni Panowie, Czcigodni Księża, Droga Młodzieży! Dyrekcja naszego ośrodka ma zaszczyt powitać Państwa na tym radosnym, noworocznym spotkaniu opłatkowym.
- e. Drogi Panie Romualdzie! Chcielibyśmy złożyć Panu serdeczne gratulacje z okazji awansu na stanowisko dyrektora generalnego naszego przedsiębiorstwa. Pańska wiedza i doświadczenie zostały właściwie docenione przez radę nadzorczą. Gratulujemy Panu sukcesu i liczymy na coraz lepszy rozwój naszego całego zespołu!

- f. Lublin, 10.05.2007 r. / Droga Pani Tereso! / Piszę do Pani, żeby serdecznie podziękować za zaopiekowanie się moim mieszkaniem w trakcie mojego wyjazdu. Pomoc Pani sprawiła, że mogłem zrealizować swój wyjazd. W przyszłości chciałabym się odwdziżyć za Pani pomoc. Do zobaczenia wkrótce. / Pozdrawiam / Janek

Klucz do ćwiczenia 11.

- a) pozdrowienia z Krakowa, b) życzenia z okazji Dnia Nauczyciela, c) powitanie, d) powitanie, e) gratulacje, f) podziękowanie.

ĆWICZENIE 12.

Proszę napisać gratulacje dla koleżanki, który wygrała konkurs na stanowisko dyrektorki przedszkola²⁷.

PRZYKŁAD: *Drogi Pawle! Gratuluję Ci serdecznie z okazji zwycięstwa w konkursie na stanowisko dyrektora naszej szkoły. Jestem przekonany, że Twoje urzędowanie będzie najlepsze z możliwych, Twoja wiedza i rada będą zawsze dobrze nam służyły. Bardzo się cieszę i liczę na dobrą współpracę! Ania*

ĆWICZENIE 13.

Proszę wskazać w liście do kolegi z pracy poprawnie zapisane daty. Proszę odczytać poprawną odpowiedź.

- a. 30 maja 2024 r.
b. 2024 30 05
c. 30 05 2024 r.
d. 2024 05 30
e. 30. 05. 2024 r.
f. 30 V 2024 r.

Klucz do ćwiczenia 13.

- a), e), f). Trzydziestego maja dwa tysiące dwudziestego czwartego roku.

27 https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2017/03/6_B2_P.pdf [dostęp: 25.08.23].

ĆWICZENIE 14.

Proszę poprawić zdania, stosując w nich formę właściwą dla polskiej etykiety grzecznościowej.

- a. Pani Geben, czy pani Geben może dać mi książkę? **Proszę pani, czy pani może dać mi książkę?**
- b. Pani Aniu, czy pani Ania może dać mi książkę?
- c. Proszę pana, przepraszam, że wczoraj nie mogłam do was przyjść.
- d. Proszę pani, czy możecie podejść?
- e. Proszę pani, czy możecie powiedzieć, kto musi przyjść?
- f. Przepraszam, czy jest dziś Kowalewski?
- g. Nie wycierać z tablicy tego zdania.
- h. Proszę pani, skasować bilet.
- i. Dać, pani, torbę, potrymam.
- j. Mamo, siadajcie z nami!

Klucz do ćwiczenia 14.

a) Proszę pani, czy pani może dać mi książkę?, b) Pani Aniu, czy pani może dać mi książkę?, c) Proszę pana, przepraszam, że wczoraj nie mogłam do pana przyjść, d) Proszę pani, czy mogłaby pani podejść?, e) Proszę pani, czy mogłaby pani powiedzieć, kto musi przyjść?, f) Przepraszam, czy jest dziś pan Kowalewski?, g) Proszę nie wycierać z tablicy tego zdania, h) Proszę pani, proszę o skasowanie biletu, i) Proszę pani, niech pani da mi torbę, potrymam, j) Mamo, niech mama usiądzie z nami!

6. Uwagi o artykulacji

Egzamin ustny na poziom C1–C2 uwzględnia zachowanie wszystkich wymogów ogólnopolskiej artykulacji. Wymagane jest opanowanie wymowy spółgłosek miękkich (*ć, ś, ź, dź*), jednak wymowa ogólnopolskiego (*u*) niezgłoskotwórczego nie jest obligatoryjna. Regionalne (*ł*) przedniojęzykowe nie jest uważane za błąd, np. *ławka, kołysać, łapać*. Podobnie nie jest uważana za błąd wymowa dźwięczna (*h*) w wyrazach *druhna, bohater, hojny* (Karaś 2009: 83–93).

Problemem jest niedostateczna miękkość środkowojęzykowych spółgłosek i wymowa ich w postaci (*s'i, z'i, c'i, dz'i*), która może być uznana za błędną. Niedostateczna miękkość wynika z nawyków gwarowych, bo tak się wymawia po rosyjsku (*s'nieg, z'ima*) (język prawie dotyka zębów) i po litewsku (*s'niegas*). Uczący się wymowy ogólnopolskiej wymawiają je czasem nie jako środkowojęzykowe, ale dźwiękowe miękkie *š', ž', č'* (jak w wyrazach *Chirac, reżim, cappuccino* i jak w litewskiej wymowie, np. *žiema* 'zima', gdzie przód języka prawie dotyka dźwięków, ale miękkość jest realizowana w innym miejscu niż polskie *ź*) – taka wymowa jest też niepoprawna. W języku polskim spółgłoski miękkie powstają, gdy przy ich wymawianiu unosimy środkową część języka w kierunku podniebienia

twardego. W polszczyźnie głoskami miękkimi są: (ć, ś, ź, dź), a także (j, ń), spróbujmy je realizować z podobnym uniesieniem języka.

W piśmie miękkość spółgłosek zaznacza się na dwa sposoby: albo za pomocą kreski nad literą (np. ć, ś, ź, ń), albo za pomocą litery *i*. Wszędzie tam, gdzie spółgłoska miękka pojawia się przed samogłoską, jej miękkość oznaczamy w piśmie za pomocą litery *i*: *ciasto* (ć*asto*), *nie* (ń*e*), *siano* (ś*ano*), *ziele* (ź*e*le). Jeżeli spółgłoska miękka występuje przed inną spółgłoską, jej miękkość oznaczamy w piśmie za pomocą kreseczki nad literą, np. *ćma*, *koński*, *prośba*, *groźny*, *dźwięk*.

Jak nauczyć się wymowy ogólnopolskiego (ś)? Czubek języka opieramy o dolny wałek dziąsłowy, środek języka unosi się do przedniej części podniebienia twardego, usta są nieznacznie wysunięte do przodu, a kąciki zaciskają się; zbliżamy zęby, tworząc szczelinę. Proponujemy rozpoczęcie ćwiczeń od przedłużonego wymawiania ściszonego (*iii*) lub (*hiii*), z równoczesnym maksymalnym zbliżeniem zębów. Następnie wymawiamy „isi”, „isia”, „isio”, „isie”, „isiu”.

ĆWICZENIE 15.

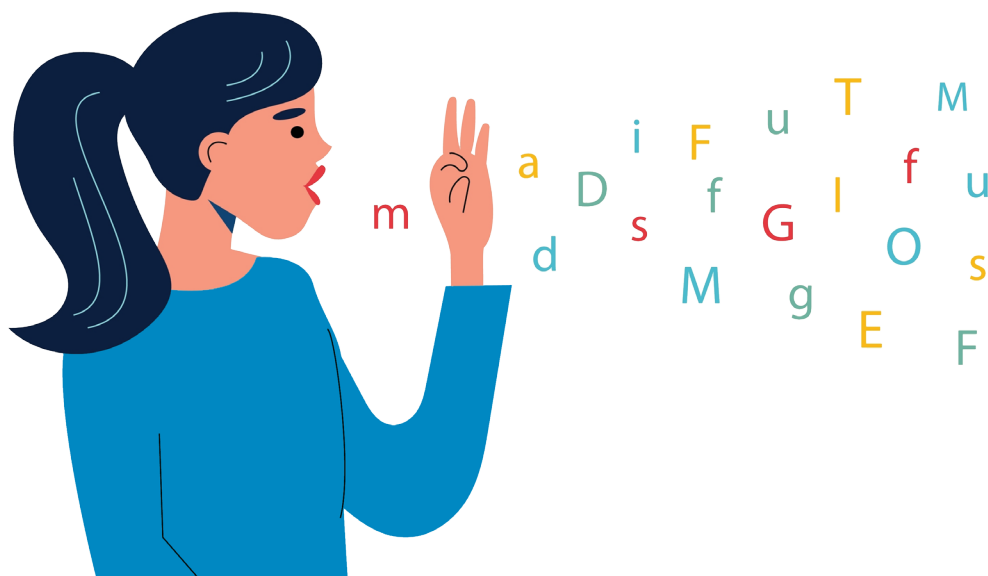
Przeczytajmy wyrażenia, stosując ogólnopolską wymowę:

Ś – głośny śmiech, siedem maślaków, uśmiechnięty Jaś, naleśnik z wiśniami, Basia na ślizgawce, kwaśna śmietana, ślady strusia, śliski śnieg, nasiona świerku, jesienne siewy, świeża śmietana.

Ź – zielone gałęzie, zimna buzia, późna zima, śliczne bazie, zziębły Kazio, groźny pomruk, uparty koziołek, tuzin guzików, zebrane poziomki.

Ć – ciepłe bućki, ciężki kocioł, cichy kącik, cienkie nici, cierpliwa ciocia, bawić się z Maćkiem, jechać pociągiem, malować bociany, ciepłe ciasto, ciągle ucieka, ciepły kwiecień, cicho i ciemno, chodź cicho.

DŹ – Dzień Dziecka, dzikie łabędzie, dziób łodzi, dziesięć gwoździ, dziupla dzięcioła, dziękuję, dziadku, dziki niedźwiedź, dzielna dziewczynka, Dzień Dziadka, dziwny dźwięk.

Bibliografia

1. Čepaitienė G. (2007), *Lietuvių kalbos etiketas: semantika ir pragmatika*, Šiauliai.
2. Geben K. (2017a), *Przyczynek do badań nad językiem uczniów szkół polskich na Litwie*, [w:] *W labiryncie polszczyzny*, Jędryka B., Kwapien E. (red.), Elipsa, Warszawa, s. 241–248.
3. Geben K. (2017b), *Pozdrawiam ze świętem! O życzeniach „po wileńsku”*, „Poradnik Językowy”, z. 8, s. 83–90.
4. Jarvis S. (2000), *Methodological Rigor in the Study of Transfer: Identifying L1 Influence in the Interlanguage Lexicon*, „Language Learning”, t. 50, nr 2, s. 245–309.
5. Karaś H., (2002), *Gwary polskie na Kowieńszczyźnie*, Aušra, Warszawa–Puńsk.
6. Krawczuk A. (2012), *Wybrane akty etykiety językowej w polszczyźnie ukraińskich studentów* [w:] „Język a Kultura”, t. 23, Wrocław, s. 165–180.
7. Lipińska, E., Seretny, A. (2016), *Język odziedziczony – polszczyzna pokoleń polonijnych*, „Poradnik Językowy”, nr 10, s. 45–61.
8. Marcjanik M. (1991), *Typologia polskich wyrażen językowych o funkcji grzecznościowej* [w:] „Język a Kultura”, t. 6, Wrocław, s. 27–32.
9. Masojć I. (2001), *Regionalne cechy systemu gramatycznego współczesnej polszczyzny kulturalnej na Wileńszczyźnie*, Elipsa, Warszawa.
10. Mędelska J. (2000), *Język prasy wileńskiej (1945–1979)*, t. 2, Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Bydgoszcz.
11. TEST PRZYKŁADOWY C1: https://certyfikatpolski.pl/wp-content/uploads/2017/03/5_C1_test.pdf
12. TEST PRZYKŁADOWY C2: https://certyfikatpolski.pl/wpcontent/uploads/2018/11/arkusz_c2_2.pdf

Przygotowanie do egzaminu certyfikowanego (zbiory testów i podręczniki)

1. Ahtelik A., Hajduk-Gawron W., Madeja A., Świątek M. (2009), *Bądź na B1. Zbiór zadań z języka polskiego oraz przykładowe testy certyfikacyjne dla poziomu B1*, Universitas, Kraków.
2. Dixon A., Jasińska A., Małolepsza M., Szymkiewicz A. (2021), *Hurra!!! Po polsku 3. Przykładowe testy certyfikacyjne*, Prolog, Kraków.
3. Butcher A., Janowska I., Zarzycka G. (2009), *Celuję w C2. Zbiór zadań do egzaminu certyfikacyjnego z języka polskiego jako obcego na poziomie C2*, Universitas, Kraków.
4. Butcher A., Maliszewski B., Przechodzka A., Rzeszutko-Iwan M., Trębska-Kerntopf A. (2009), *Wokół Lublina. Zadania testowe z języka polskiego jako obcego. Poziom podstawowy, średni i zaawansowany*, Wydawnictwo UMCS, Lublin.
5. Chechłacz P. (red.), 2020, *B1 – piszę, mówię i zdaję! Formy wypowiedzi pisemnych i ustnych na egzaminie certyfikacyjnym z języka polskiego jako obcego*, Fundacja Nauki Języków Obcych „Linguae Mundi”, Warszawa.
6. Dąbrowska A., Burzyńska-Kamieniecka A., Dobesz U., Pasieka M. (2008), *Z Wrocławiem w tle. Zadania testowe z języka polskiego dla cudzoziemców. Poziom B1*, Oficyna Wydawnicza „Atut”, Wrocław.

7. Dąbrowska A., Burzyńska-Kamieniecka A., Dobesz U., Pasieka M. (2008), *Z Wrocławiem w tle. Zadania testowe z języka polskiego dla cudzoziemców. Poziom B2*, Oficyna Wydawnicza „Atut”, Wrocław.
8. Dąbrowska A., Burzyńska-Kamieniecka A., Dobesz U., Pasieka M. (2008), *Z Wrocławiem w tle. Zadania testowe z języka polskiego dla cudzoziemców. Poziom C2*, Oficyna Wydawnicza „Atut”, Wrocław.
9. Dobesz U., Pasieka M. (2010), *Polnisch? Aber gern! Polski? Bardzo chętnie! Sprechen, Schreiben und Hörverstehen. Übungsheft – Stufe B1*, Gajt Wydawnictwo, Wrocław.
10. Gołębiowska M., Grützmacher M. (2022), *Testy na 4 pory roku. Zestawy zadań dla osób przygotowujących się do egzaminu certyfikowanego z języka polskiego jako obcego*, Wydawnictwo Start, Warszawa.
11. Herrera-Nowak M. (2021), *Gramopedia. Gramatyka na B1. Kurs przygotowujący do egzaminu certyfikowanego*, Akademia Języka Polskiego, Gdańsk.
12. Januszewicz M. (2021), *Pisz po polsku! Poradnik, ćwiczenia i przygotowanie do egzaminu B1*, Jelenia Góra.
13. Kiełbas J., Siembida M. (2020), *„Setka” na mówienie. 100 zestawów. 300 zadań dla poziomu B1*, Warszawa.
14. Lipińska E. (2009), *Umiesz? Zdasz! Materiały przygotowujące do egzaminu certyfikowanego z języka polskiego jako obcego na poziomie średnim ogólnym B2*, Universitas, Kraków.
15. Łukaszewicz B., Yaumen N., Święcka A., Garncarek P. (2022), *Zdaj się na polski! Zeszyt ćwiczeń B1*, Wydawnictwo Start, Warszawa.
16. Łukaszewicz B., Yaumen N., Święcka A., Garncarek P. (2022), *Zdaj się na polski! Podręcznik kursowy przygotowujący do egzaminu certyfikowanego na poziomie B1*, Wydawnictwo Start, Warszawa.
17. Mędak S. (2012), *Polski. Megatest. Polish in Exercises. Język polski w ćwiczeniach. Poziomy A1, A2 i B1*, Wydawnictwo Lingo, Warszawa.
18. Mędak S. (2013), *Polski. Megatest. Polish in Exercises. Język polski w ćwiczeniach. Poziomy B2 i C1*, Wydawnictwo Lingo, Warszawa.
19. Mędak S. (2014), *Polski. Megatest. Polish in Exercises. Język polski w ćwiczeniach. Poziom C2*, Wydawnictwo Lingo, Warszawa.
20. Paszyńska D. (2023), *Cześć! Warszawa po polsku. Zestawy zadań dla osób przygotowujących się do egzaminu certyfikowanego z języka polskiego jako obcego – poziom B1*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
21. Wilczyńska B. (2021), *Polski na B1. Ćwiczenia przygotowujące do egzaminu certyfikowanego z języka polskiego jako obcego na poziomie B1*, HelloPolish, Warszawa.

Annex

The guidebook “Test your Polish!” was created for people who are preparing for the certificate examination in Polish as a foreign language in Lithuania. However, this does not limit the guide’s audience, as anyone who is interested in the certification system can use it while studying independently or on Polish language courses.

The presented guide consists of two main parts, preceded by practical information on the conditions for taking the certificate examinations. The first part is devoted to the characteristics of the B1 level exam in a group adapted to adults. As this is the exam level most frequently taken by test takers, we have decided to describe its structure in detail, presenting the content of the successive exam modules such as listening comprehension, reading comprehension, grammatical correctness, writing and speaking. As we present each part of the examination, we draw your attention in particular to the types of examination tasks using the sample tests at www.certyfikatpolski.pl. We also discuss any problems which you may encounter and provide tips on how to deal with them.

The second part of our guide focuses on the specificities of Polish language testing in Lithuania and is addressed to persons (especially of Polish origin) for whom Polish is an inherited language. In this part, we discuss the linguistic forms prone to interference (in relation to Lithuanian and other Slavic languages), as well as suggesting exercises that will help avoid trouble at the written or oral examination. As we assume that certificate examinations in Lithuania will often be taken by people who did not receive a certificate in Polish as their mother tongue at secondary school

graduation, the tips in this part of the guide are addressed to those interested in certificate examinations at B2–C1 levels.

A list of textbooks and examination books will also be helpful in preparing for certificate examinations in Polish as a foreign language at different levels. Examination candidates who wish to practise solving examination tasks and tests using various examples are referred to it.

For the audience who may be encountering the certificate examinations for the first time, we have prepared a set of the most important information in this area, together with a discussion of level B1 in English (in the form of a special appendix).

We hope that the guide “Test your Polish!” will be a useful source of information for those interested in certificate examinations in Polish as a foreign language and, above all, that it will become an important help in preparing for the examinations.

Basic information on certificate examinations in Polish as a foreign language

Legal bases

Certificate examinations in Polish as a foreign language have been held since 2004. They are based on the following legal acts: *The Polish Language Act of 12 June 2015 and the Regulation on the State Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language of 11 December 2015* and the *Regulation on Examinations in Polish as a Foreign Language of 26 February 2016*. The certification system is coordinated by the State Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language, which sets the dates for the next examination sessions. Information on the organisation of the examinations and how to enrol, examination centres and current dates is posted on www.certyfikatpolski.pl.²⁸

Conditions for taking the examinations

The certificate examinations in Polish as a foreign language can be taken at examination centres located in many places in Poland and worldwide. In order to register for an examination, you must select the centre concerned and register directly on its website and pay the relevant fee. The list of centres which organise examinations in a given session appears on the website of the State

28 More information about the examinations can also be obtained directly from the secretariat of the State Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language. Contact: 00–635 Warsaw, ul. Polna 40, tel. 48(22) 390 35 37, 48 (22) 390 35 87, e-mail: certyfikacja@nawa.gov.pl.

Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language two months before the examination date. At the same time, registration of candidates at examination centres begins.

The certificate examination may be taken by foreigners and Polish citizens permanently residing abroad who:

- are at least 18 years old (on the day of the examination) – then they take the examination in a group adapted to the needs of adults

or

- are aged 14–17 – in which case they take the exam in a group adapted to the needs of children and adolescents.

Participation in the exams is charged and is (depending on the centre) no more than:

- € 90 – level B1, B2 (exam for children and young people),
- 120 € – level A2 (exam for adults),
- 150 € – level B1, B2 (exam for adults),
- 180 € – level C1, C2 (exam for adults).

The fee for the issue of the certificate is €20 (PLN equivalent).

Structure of examinations

Certificate examinations in Polish as a foreign language can currently be taken at levels A2, B1, B2, C1 and C2 in the group adapted to adults and at levels B1 and B2 in the group adapted to children and adolescents.

Each exam, regardless of level, consists of a written and an oral part. The written part in turn comprises several modules, the layout of which is shown in the diagram below.²⁹

PROFICIENCY LEVEL/TARGET GROUP	DURATION OF WRITTEN TEST	COMPONENTS OF THE WRITTEN EXAMINATION (SKILLS TESTED)	DURATION OF THE ORAL EXAMINATION	PASSING SCORE
A2 adults	no longer than 160 minutes	<ul style="list-style-type: none"> • listening comprehension • reading comprehension with recognition of grammatical structures • written statement 	no longer than 10 minutes	at least 50% of the marks in the written part and 50% of the marks in the oral part of the examination
B1 adults	no longer than 190 minutes	<ul style="list-style-type: none"> • listening comprehension • reading comprehension • grammatical correctness • written statement 	no longer than 15 minutes	at least 50% marks in each part of the examination
B2 adults	no longer than 250 minutes	<ul style="list-style-type: none"> • listening comprehension • reading comprehension • grammatical correctness • written statement 	no longer than 15 minutes	at least 60% marks in each part of the examination
C1 adults	no longer than 250 minutes	<ul style="list-style-type: none"> • listening comprehension • reading comprehension • grammatical correctness • written statement 	no longer than 20 minutes	at least 60% marks in each part of the examination
C2 adults	no longer than 290 minutes	<ul style="list-style-type: none"> • listening comprehension • reading comprehension • grammatical correctness • written statement 	no longer than 30 minutes	at least 60% marks in each part of the examination

²⁹ Source: certyfikatpolski.pl [accessed 26.08.2023].

PROFICIENCY LEVEL/TARGET GROUP	DURATION OF WRITTEN TEST	COMPONENTS OF THE WRITTEN EXAMINATION (SKILLS TESTED)	DURATION OF THE ORAL EXAMINATION	PASSING SCORE
B1 children and adolescents	no longer than 190 minutes	<ul style="list-style-type: none"> • listening comprehension • reading comprehension with recognition of grammatical structures • written statement 	no longer than 15 minutes	at least 50% of the marks in the written part and 50% of the marks in the oral part of the examination
B2 children and adolescents	no longer than 250 minutes	<ul style="list-style-type: none"> • listening comprehension • reading comprehension • grammatical correctness • written statement 	no longer than 15 minutes	at least 50% of the marks in the written part and 50% of the marks in the oral part of the examination

At each stage of the exam, participants are expected to undertake the following:

Listening comprehension – listening to recorded texts and solving relevant tasks such as answering questions, selecting information, filling in gaps, etc.	
Reading comprehension – reading texts and completing appropriate tasks to demonstrate comprehension.	
Grammatical correctness – creating or selecting correct grammatical forms appearing in tasks.	
Written statement – writing texts as directed (with appropriate length and form).	
Oral statement – preparing a monologue statement and participating in a dialogue according to the task (based on textual and graphic material).	

Practical tips for exam participants

1. Come to the examination at the time indicated by the organisers (do not be late!).
2. Do not forget to bring proof of your identity (with photo) with you when you enter the examination room.

3. You are **not allowed** to bring devices for transmitting, recording, or receiving information or other supporting materials into the examination room.
4. During the examination you **must not**:
 - communicate with each other,
 - leave the examination room and change your seat,
 - write in pencil or use a corrector,
 - make loud comments during the examination.

i PLEASE NOTE!

It is advisable to familiarise yourself with the requirements of the examination centre in question before taking the examination.

Certificate examination in Polish as a foreign language at B1 level

General information

The **state certificate examination in Polish as a foreign language** consists of two parts: written and oral. The written part takes place on the first day of the examination, while the oral part is usually conducted on the following day.

The written part of the examination at threshold level **B1** lasts **no longer than 190 minutes** and consists of four modules which are designed to test the following proficiencies:

- listening comprehension,
- reading comprehension,
- grammatical correctness,
- writing.

In order to pass the B1 level exam, you must score at least **50%** in **each part** of the exam.

I. Listening Comprehension

To successfully pass the “Listening Comprehension” module, the candidate should:

- understand the main contents and intentions of spoken texts relating to everyday life, family, leisure, school, travel, and work, which may be given in tasks either as single utterances, utterances within a dialogue and polylogue, or longer monologue utterances formulated in standard dialect.
- be able to understand the communicative intent of an utterance, the main idea of a text (global comprehension), be able to find specific information contained in a clearly structured utterance (detailed comprehension), spoken at a normal pace, under good (but not ideal) acoustic conditions and using standard pronunciation and intonation.

The subject matter of the texts does not relate to specialised, sensitive, or controversial issues. Recordings for exam tasks may be specially produced (studio) or authentic (e.g. extracts from films, advertisements, telephone conversations, radio and television interviews, radio and television news, announcements, reports and radio discussions).

Communication roles

1) stranger, acquaintance; **2)** friend, close friend; **3)** family member; **4)** visitor; **5)** tourist; **6)** student; **7)** customer; **8)** patient; **9)** spectator, reader, listener; **10)** participant in an event; **11)** participant in a telephone call.

Thematic catalogue

1. **People** (name and surname, address, sex, marital status, age, date and place of birth; citizenship, nationality, knowledge of languages; education, profession, occupation; appearance, clothing, fashion; personality traits; family, family members (relatives and relations); close friends, friends, acquaintances; family relations; interpersonal relations; maintaining contact (correspondence, meetings).
2. **House, flat, surroundings** (type and size of flat/house; location of flat/house, nearest neighbourhood; types of rooms; furnishing and equipment of flat/house – furniture and other equipment; attractions in the place of residence).
3. **Everyday life** (typical activities/daily activities, duties; everyday objects; expressions of time (e.g. seasons of the year, months, days of the week, time of day, hours).
4. **Leisure time, leisure activities** (leisure activities; cinema, theatre, concerts; exhibitions and museums; hobbies and interests; games; doing sports).

5. **Travel** (forms of transport; types of luggage; bus station/train station; airport; holidays and recreation; tourist information).
6. **Social relations** (law and order; social problems).
7. **Health and personal hygiene** (body parts; personal hygiene; well-being; illnesses; visiting the doctor; pharmacy).
8. **Education** (subjects of study; school and school activities; teachers and students; school supplies; school grades; types of school).
9. **Work** (names of occupations; types of work; working hours, holidays).
10. **Shopping** (shops; groceries; beauty products; basic measures, weights, quantities; money).
11. **Food and drink** (dishes, meals; drinks; cooking utensils; table settings; eating establishments; healthy food).
12. **Services** (bank, post office; library; service outlets [e.g. laundry, photographer, hairdresser]).
13. **Places** (type, location and size of locality; institutions and places of interest; monuments; tourist attractions).
14. **Environment** (plants; animals; landscape elements; weather; seasons; nature conservation, ecology; climate).
15. **Technology, media** (discoveries and inventions; technical devices; mass media: radio, television, press, Internet).
16. **Traditions, customs, holidays** (family celebrations; religious holidays [e.g. Easter, Christmas], national holidays [e.g. 3rd May, 11th November] and occasional holidays [e.g. New Year's Eve, New Year's Day]; national customs).
17. **General topics** (living conditions, standard of living, lifestyle; current news; cultural, political, social events).

The Listening Comprehension section of the examination lasts **30 minutes** and a maximum of 40 marks can be achieved. The threshold score for passing is **20 marks**, i.e. **50%**.

Task types

At B1 level, the following types of test tasks are present:

- multiple-choice tasks (involving the **selection of one of several possible answers**);
- multiple choice tasks **with gaps** (the gaps must be filled according to the listened text of the recording; attention must be paid to correct and careful spelling);
- **true-false** tasks (the student is asked to mark true or false statements based on what they have heard);

- **matching tasks** (matching statements containing information according to the text of the recording, which are placed in two columns);
- **iconography tasks** (matching illustrations to the text or marking objects on maps and plans according to the information heard).

Tips for candidates

The module generally consists of 5 tasks of different types. The recorded texts are original unadapted short conversations or announcements, excerpts from radio or television programmes, sometimes texts specially created for the examination are used. The texts, together with instructions for solving the tasks, are played back from a CD or memory stick. You must listen diligently to the instructions and carry out the proposed tasks in a set order. The examiner's role is reduced to switching the player on and off; no discussions or questions are possible. Time should be used rationally to familiarise yourself with the task texts. It is advisable to review the whole test at the beginning, when there is silence, and then try to read the material quickly before each subsequent task, and then correct the written answers or add any missing ones after the second listening.

The individual predisposition of the person and how well he or she is accustomed to the Polish language are particularly important for the listening test. The development of this competence takes time and requires additional independent work, e.g. frequent listening to authentic Polish texts, songs, radio plays, audiobooks, radio and television programmes. Tasks also require test-taking familiarity.

Probably the easiest tasks are the matching of illustrations to the texts listened to, in which only comprehension of the heard text is important. The (T/F) task is slightly more difficult, where not only listening and understanding the information, but also the ability to read quickly and analyse the content is required. The matching and multiple-choice tasks also present difficulties for the candidates, as they contain potential pitfalls related to the use of distractions and the wording of the questions themselves. They therefore require very careful and thorough reading of the instructions and the text of the individual tasks.

PLEASE NOTE!

The first task is always a **one-sentence statement type**, for which the recording is played only once. The other recordings are always played twice.

II. Reading Comprehension

To successfully pass the module “Reading Comprehension”, the candidate should:

- understand individual subtitles, extracts of texts of one paragraph in length and complete short texts written in a standard variety of language;
- be able to understand the main idea and communicative intent (global comprehension) of texts concerning daily and occupational life or related to their interests;
- be able to find specific information in texts (selective, detailed comprehension);
- be able to recognise the main message and arguments of a clearly structured argumentative text on familiar topics.

In this part of the examination, the candidate is expected to be able to use strategies to facilitate reading comprehension, such as contextual understanding, cursory reading, information retrieval etc.

Text types

In the proficiency tests at B1 level, the following text types form the basis of the tasks:

- individual signs and intentional announcements (e.g. *Nie zastawiać wyjazdu! Nie wychylać się! Wstęp wzbroniony!*) or thematic announcements (e.g. *Data ważności..., Przedstawienie odwołane; Sklep czynny od 8 do 2.*);
- short, partially developed texts on topics related to the private, public, professional and educational spheres of life;
- short, simple, original functional texts: a) informational, b) advertising, c) official (simple forms), d) press;
- short, simple, original literary texts.

Text register - functional texts

1. Institutional:

- a. advertisements (e.g. classified ads, type: KUPIĘ, SPRZEDAM),
- b. information (e.g. menus, timetables, posters, tickets),
- c. forms (e.g. with personal data).

2. Private: letters, e-mails, postcards.

Communication roles

1) stranger, acquaintance; 2) friend, close friend; 3) family member; 4) traveller; 5) student; 6) customer.

The "Reading Comprehension" part of the exam lasts **40 minutes**, with a maximum of **30 marks**. The threshold score required to pass this module is **15 points**, i.e. **50%**.

Task types

At B1 level, the following types of test tasks are offered to candidates:

- tasks with **multiple-choice units** (involving the selection of one of several possible answers);
- **matching tasks** (matching statements containing information according to the text and contained in two columns (tables) must be combined);
- **gap tasks** (with blanks which must be filled in according to the text): a) fill in the gaps with the words removed from the text; b) fill in the gaps with the sentences removed from the text;
- tasks with **true-false** units (true or false statements are marked on the basis of the text read).

Tips for candidates

The module contains 4–5 tasks of different types. You can do them in any order, clearly indicating the correct answer. The instructions and the example below (marked 0) should be read carefully. The tasks contain original texts of varying length and complexity.

The candidate should read the proposed shorter or longer text, understand the general sense of the statement and the specific information contained in it. Reading comprehension is tested at sentence, paragraph, or whole text level. Candidates are expected to have both **selective** comprehension (the ability to search for individual pieces of information, grasp the key content) and **global** (understanding the main idea of the text and the ideas subordinated to it) and/or **detailed** (at the level of individual words and structures) comprehension of the written text. To solve the tasks in this part of the examination, it is sometimes sufficient to do a general cursory reading of the whole text in order to identify the information that is most important, then, if necessary, selected passages can be read to obtain a fuller understanding of the text. However, it is important to bear in mind that failure to understand individual words does not usually hinder performance. It is much more important to focus on the passages set by the questions or on the context of words or sentences removed from the text. In this part of the examination, it is necessary to be familiar with B1 level vocabulary and its lexical connectives, to be alert to potential pitfalls contained in wording (e.g. in the case of the sentence "Napis **NIE** dotyczy") and to be familiar with grammatical rules.

III. Grammatical Correctness

To successfully pass the Grammatical Correctness module, the candidate should be able to recognise and use grammatically correct forms of language. Knowledge of the required grammatical issues is also tested in the writing and speaking sections of the examination.

List of grammatical topics

INFLECTION	
DECLENSION	CONJUGATION
<p>The declension of nouns (singular and plural):</p> <ul style="list-style-type: none"> • masculine (animate and inanimate; masculine personal and masculine non-personal, feminine and neuter [also nouns ending in -anin], including those considered difficult, e.g. <i>uczeń, chłopiec, brat, rok, człowiek, tydzień, miesiąc</i>); • feminine (ending in a vowel and a consonant, including those considered difficult, e.g. <i>sól</i>); • neuter (ending in -o, -e, -um, -ę, including those considered difficult, e.g. <i>dziecko</i>). 	<p>Modes – indicative mode (present tense, past tense of imperfective and perfective verbs, simple and composite future tense, infinitive form); imperative mode; conditional mode.</p> <p>Aspect – the aspect of perfective and imperfective verbs introduced lexically.</p>
<p>The declension of adjectives (singular and plural, also the declination of proper names such as <i>Kowalski, Kowalska</i>), the comparison of adjectives and adverbs).</p>	
<p>The declension of pronouns (personal, indicative, possessive, interrogative, indefinite, reflexive, singular and plural).</p>	
<p>The declension of ordinal and cardinal numbers by the Nominative, the Genitive and the Accusative (e.g... <i>jeden, dwa, dwie; cztery, czterej, czterech; pięć, pięciu; siedem, siedmiu</i>).</p>	
STYLISTICS	
<p>Types of style:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. formal style, 2. informal style, 3. colloquial style. 	

Task types

The module includes tasks of two types:

- closed tasks (**choice** tasks),
- open tasks (grammar **formation and transformation tasks**).

A score of 15–17.5 out of 30 possible points can be obtained for correctly solving choice tasks, thus passing the examination in this part. Form-making and transformation tasks have a greater differentiating power and, as such, are assessed with certain rules in mind.

This part of the examination allows us to check whether the passer has mastered the language in a systematic and not only communicative way – therefore many forms which are comprehensible but not in accordance with the rules of grammar are not accepted in this module in terms of the points awarded.

Tips for candidates

The module generally consists of 8 tasks: 4-5 closed tasks and 3-4 tasks for creating correct grammatical forms or transformations. In order to successfully pass this part of the exam, it is necessary to master grammatical issues beforehand and to do a lot of exercises. It is helpful to systemise your knowledge before the exam (gathering material in the form of tables, diagrams). Particular attention should be paid to more difficult topics, e.g. case government, words of unusual variety, gradation of adjectives and adverbs.

Each of the tasks in this part of the examination tests knowledge of a different grammatical issue, e.g. the declension of a noun, adjective, pronoun and numeral, the comparison of adjectives and adverbs, verb aspect, the conjugation of verbs in the present, past or future tense, the imperative and the conditional moods. Short texts are used in which the student has to create grammatical forms of words or select the correct one from those suggested in brackets. Isolated sentences are sometimes used in the tasks.

The candidate can perform the tasks in any order. It is advisable to take advantage of this opportunity: first go through the whole test and start with the easier tasks (usually closed tasks) and then move on to the more difficult ones. Complete all the tasks and fill in every gap, even if you are not sure of the correctness of the written forms. If you have time, read through all the solutions again.

PLEASE NOTE!

You should always read the instructions and examples carefully, as this is where you will find the clues you need to complete the tasks!

IV. Writing

To pass this part of the examination, the candidate should:

- have a sufficient range of linguistic resources to express their thoughts,
- be able to write clear, continuous texts meeting the requirements of the subject and genre,
- be able to communicate information and express views on abstract and concrete topics with relative precision, be able to describe experiences, feelings, events with the necessary detail,
- be able to summarise their observations and justify their point of view on a given topic,
- be able to use forms of expression in a neutral register and demonstrate knowledge of formal and informal style appropriate to the situation,
- have knowledge of the following in spelling and punctuation:
 - a. the Polish alphabet and the correct spelling of letters;
 - b. basic rules for the spelling of voiced and voiceless consonants;
 - c. basic rules for the spelling of hard and soft consonants;
 - d. basic rules for the spelling of words in upper and lower case;
 - e. the basics of punctuation.
- write correctly and legibly enough so that the reader has little difficulty in understanding the message.

Forms of written expression

During the certificate examination, the candidate should be able to compose the following forms of written expression:

1. season greetings,
2. greetings,
3. an invitation,
4. a small add,
5. a formal private letter/e-mail (e.g. to a teacher),
6. private letter/informal e-mail,
7. description of a person,

8. description of an object,
9. description of place,
10. description of a situation,
11. people's characteristics,
12. story,
13. report,
14. review,
15. essay.

Communicative roles

1) stranger, acquaintance; **2)** friend, close friend; **3)** family member; **4)** visitor; **5)** tourist; **6)** student; **7)** buyer, customer; **8)** patient; **9)** spectator, reader, listener; **10)** participant, witness to an event.

Tips for candidates

This part of the examination consists of groups of tasks comprising three sets of topics (two tasks each) to choose from. You are required to select one set and complete both tasks – item a and b. The first task is a short form, e.g. a letter of greeting, the second a longer form, e.g. a report or a letter. Each text should contain the number of words specified in the command. In task a it is usually 20–40 words, in task b it is 160–180 words. It is worth spending a few minutes thinking about your choice of set, and then considering the structure of the types of text you have chosen. In the case of the longer form, it is a good idea to draw up a plan with bulleted information and arguments in rough (which is available to the candidate). If you write the full text in rough, please note that examiners will only assess the clean copy. You should therefore plan your time well so that there is sufficient time to transcribe the text onto the examination sheets.

This part of the examination assesses task completion – content, length, form, composition; grammatical correctness; vocabulary; style; spelling and punctuation.

V. Speaking

Candidates at B1 level should be able to:

- use Polish in typical communicative situations in a fluent manner that does not impede communication.
- express the communicative functions of the functional-conceptual inventory in relation to the topics set out in the thematic inventory, using the appropriate grammatical structures listed in the List of Grammatical Issues for Level B1 in the Standards of the Examination Requirements;
- initiate and conclude a conversation, and join in and actively participate in others' conversations, expressing opinions and exchanging information on topics which are familiar or of personal interest;
- apply basic rules for telephone conversations;
- produce simple and coherent statements about their own interests, experiences, dreams and plans;
- express and justify their own views;
- describe and report on events, summarise a text read in a simple way;
- monitor the flow of conversation, asking when needed for repetition, clarification, spelling out, etc.;
- make sure they are understood and that they use appropriate words and forms;
- use forms of formal and informal register appropriate to the situation;
- apply rules of pronunciation and intonation allowing for a proper understanding of the intentions expressed and the content of the utterance. In doing so, the influence of the rules of pronunciation of the native language may be perceptible but should not interfere with comprehension.

Pronunciation requirements

The candidate is be able to adapt their tone of voice and rate of speech to the situation, give appropriate intonation to question, statement and imperative sentences (e.g. *Pani już przyszła. Pani już przyszła? Pani już przyszła!*) or sentences containing a request (e.g. *Czy mógłby Pan otworzyć drzwi?*). Candidates should correctly pronounce the oral vowel **y** in opposition to **i** and **e**, the nasals **ą** and **ę** (e.g. *mąż, dęby, będeę, będzie, ręka, gorączka, zacząć, zaczęła, zaczęli, idę, idą*); the functionally soft geminate consonants **sz, ź, rz, cz, dź** in opposition to the soft silent ones **ś, ź, ć, dź**, (e.g. *kosz: koś*); the consonant **ł** in opposition to **l** (e.g. *łaska: laska*), and consonant groups (e.g. *pszenica – przerwa – krzyk – brzydki; czwartek – ćwikła – dwa – święto*). Phonological words, i.e. combinations of monosyllabic words into groups (e.g. *nie wiem, nie mam, nie chcę, ze mną, od nas; jadę na wieś, wychodzę za*

mąż) or joining monosyllabic words to accented words (e.g. *kocham cię, widzę go*), should also be pronounced correctly. Candidates should correctly accent foreign words such as 'gramatyka' and forms of the past tense and conditional mode (e.g. *poszliśmy, zrobilibyśmy*) and words such as four *poszliśmy, zrobilibyśmy* and similar.

Types of texts (utterances)

1. Monologue utterances:

- statement about own interests, experiences, plans, dreams,
- summary of a book, film, newspaper article with a short commentary,
- account of an event, simple story,
- a description,
- characterisation,
- an opinion on a specific topic with a short justification.

2. Dialogue utterances:

- a simple telephone conversation,
- intentional dialogue (e.g. proposal, request, advice, etc.),
- thematic dialogue (e.g. my family, my job, my flat, my hobbies, etc.).
- short, simple discussion.

Communication roles

1) stranger, acquaintance; **2)** friend, close friend; **3)** family member; **4)** visitor; **5)** tourist, guide; **6)** student; **7)** customer, shopper; **8)** patient; **9)** spectator, reader, listener; **10)** participant in an event; **11)** participant in a telephone call.

Tips for those preparing for the oral examination

Structure of the oral examination

The examination board usually consists of three persons: one of them conducts the examination by interacting with the examinee, the other two persons independently concentrate on the assessment of the examinee's speech. The assessments include communicative ability, task completion, grammatical correctness, vocabulary, pronunciation and intonation.

The candidate draws a set of questions (one of three on the table) and has approximately 5 minutes to prepare their speech. The examination begins with the examiner asking the candidate a few

questions – so called “warm up” session lasting ca. 1 minute (e.g. *Proszę się krótko przedstawić. Skąd Pani/Pan jest? Czym się Pani/Pan zajmuje*). This introductory talk helps to establish contact with the candidate and to create a friendly atmosphere.

Types of tasks

The duration of the oral part of the examination is approximately **15 minutes**, i.e. 5 minutes for each of the three tasks:

1. **description of the photograph** (the situation depicted in it),
2. **monologue** (statement on a given topic),
3. **communicative situation** (dialogue with the examiner).

■ TASK A.

Description of a photograph and the situation it depicts

This task consists of describing the situation depicted in the photograph in a logical and orderly manner (you have to describe the people, objects, place and activities performed). The description should take into account not only the characteristics of the people and objects, but also the dynamics of the situation depicted: what happened – is happening – will happen.

■ TASK B.

Monologue (utterance on a given topic)

A monologue is a longer, continuous utterance by one person on a specific topic or issue. It is a formally and meaningfully independent utterance in which the speaker conveys information about people, things and events, describes and narrates them, and expresses his or her views. As a rule, a monologue contains introductory information, a multi-faceted development of the topic and a conclusion (summary) of the statement on a specific topic. It is a coherent text in which the following elements may appear:

- a description of a person, thing, and situation,
- narration of events,
- expressing one's own opinion and views.

■ TASK C.

Communicative situation (dialogue with examiner)

This task is a situational task involving interaction with the examiner. The topics of the third command are related to typical official and unofficial situations of everyday life (telephone conversation, topical dialogue, etc.). It is therefore important to remember to maintain polite forms (e.g. addressing *Pan/Pani*).

The candidate should:

- demonstrate the ability to start and end a conversation, join in a conversation, sustain a conversation, obtain information, respond to questions. The most common roles for the candidate are: friend, acquaintance, family member, tourist, stranger, pupil, teacher, student, professor, employee, employer, patient, customer.
- know how to introduce yourself or someone, say hello and goodbye, make a greeting, thank you, apologise, invite, express an opinion, justify a position, convince of an idea.

When preparing to respond, read the instructions carefully and think about what you want to ask and what role you have to play, how you should direct the conversation, what arguments you should use. It is best to prepare an overall plan of the communication situation.

